

การศึกษาปัจจัยที่กำหนดการเจริญเติบโตของการใช้จ่ายภาครัฐในประเทศไทย ช่วงปี 2503-2543

สุจิต ลิ่มโปเจริญชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2546

ISBN 974-281-858-4

Determinants of Growth of Public Sector Expenditure in Thailand During 1960-2000

Suchit Limpocharoenchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School Dhurakijpundit University

2003

ISBN 974-281-858-4

เลขทะเบียน.....	0158825
วันลงทะเบียน.....	22 ก.ค. 2546
เลขเรียกหนังสือ.....	วท 339.522 ค 9617 [2546] ค 2

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงกาฬ

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาปัจจัยกำหนดการเจริญเติบโตของการใช้จ่ายภาครัฐในประเทศไทย
ช่วงปี 2503 - 2543

เสนอโดย นายสุชิต ลิ่มไปเจริญชัย

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ

(ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.สมชาย หาญหิรัญ)

.....กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

(ผศ.อินุชา จินตกานนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รศ.ดร.สมพงษ์ อรพินท์)

วันที่ 3/ เดือน ๓- พ.ศ. ๒๕๔๖

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาปัจจัยที่กำหนดการเจริญเติบโตของการใช้จ่ายภาครัฐในประเทศไทย ช่วงปี 2503-2543
ชื่อนักศึกษา	นายสุจิต ลิมโปเจริญชัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ.ดร. ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการเจริญเติบโตของการใช้จ่ายภาครัฐในประเทศไทย ช่วงปี 2503-2543 โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ เพื่อศึกษาลักษณะการเติบโตและประเภทของการใช้จ่ายของรัฐบาลช่วงปี พ.ศ. 2503-2543 และศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาลไทย

การศึกษาทำโดยใช้ข้อมูลทศนิยมในช่วงปี พ.ศ. 2503-2543 มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาและวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยวิธีวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะการเติบโตและประเภทของการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งพิจารณาแยกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และตามข้อมูลเฉลี่ยทุก 10 ปี ส่วนวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณได้ใช้แบบจำลองในรูปสมการถดถอยเชิงซ้อน คำนวณค่าความยืดหยุ่นเพื่อนำมาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงกับปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล ได้แก่ สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง สัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง หรืออัตราการเปิดประเทศ และ DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518)

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรสัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง และสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง เนื่องจากภาษีอากรเป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล และการเปิดประเทศทำให้รัฐบาลต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการ และการเผชิญกับสภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจ สำหรับตัวแปรสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงพบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติ เนื่องจากเมื่อสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าประเทศมีการพัฒนา รัฐบาลมีบทบาทลดลง ซึ่งตรงข้ามกับ

ประเทศที่พัฒนาแล้วแต่เป็นไปได้ที่เครื่องหมายของค่าพารามิเตอร์ที่เป็นลบอาจจะเป็นบวกได้ในอนาคต ในขณะที่ตัวแปร DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ พ.ศ. 2518) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการศึกษาสามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงจากมากไปน้อยตามค่าความยืดหยุ่นคือ สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง และสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงตามลำดับ

Thesis Title	Determinants of Growth of Public Sector Expenditure in Thailand During 1960-2000
Name	Mr. Suchit Limpocharoenchai
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Pairoj Vongvipanond
Department	Economics
Academic Year	2002

Abstracts

This study aims at identifying factors that contribute to the growth of public expenditure and the change of its component between 1960-2000. The methods of study employed are both descriptive and quantitative analysis. The quantitative technique used is the method of Ordinary Least Squares (OLS).

In term of changes in the components of public expenditure, it was founded that welfare-related components, especially health care and education, have been increasing gradually overtime; the share of expenditure on national defense and external security are on the decline.

Directional changes of components of public expenditures are governed by two important factors. The first factor is the change in national development strategy overtime. Secondly, as the country progressed economically, better standard of living and democratization process exert influence on the allocation of expenditure; this results in the increase in welfare-related components of public expenditure in recent time.

It has been found that the variables that are statistically significant in determining public expenditure are tax-to-GDP (lag one period), economy openness, and income per capita. The first two variables are positively related to the level of public expenditure. Income per capita exhibits negative relationship with the level of public expenditure which is contrary to the finding of most developed economies since World War II. The negative sign could be reversed in the future. Dummy variable representing the effect of democratization has a positive sign; however it is not statistically significant.

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนตรวจทานและแก้ไขข้อผิดพลาดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และกราบขอบพระคุณ ดร. ชัยวัฒน์ คนจริง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร. สมชาย หาญหิรัญ และ ผศ. อนุชา จินตกานนท์ กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยแนะนำและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางวิชาการ และขอขอบคุณ อาจารย์เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว คุณนรุณี นรสารทูล และคุณจิตติมา ราชพงศ์ ที่มีส่วนช่วยให้คำปรึกษาและคำแนะนำเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ รวมถึงขอบคุณเพื่อน ๆ ปรียญา โทรุ่นเดียวกันที่คอยให้การช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่น้อง ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดเวลา

สุจิต ติมโปเจริญชัย
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2546

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 นิยามศัพท์	4
2. แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดทางทฤษฎี	7
2.1.1 ทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลของ Adolph Wagner	7
2.1.2 ทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลของ Alan T. Peacock และ Jack Wiseman	12
2.1.3 ทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลของ John M. Keynes	16
2.1.4 ทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลของ James Buchanan	18
2.1.5 ทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลของ Dani Rodrik	18
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
2.2.1 ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล	19
2.2.2 ศึกษาผลของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อระบบเศรษฐกิจ	21
2.2.3 ศึกษาผลของการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีต่อภาคการผลิต	24
2.2.4 ศึกษางบประมาณรายจ่ายรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 วิธีการศึกษา	35
2.3.1 แบบจำลองการวิเคราะห์	35
2.3.2 ข้อสมมติฐานตามแบบจำลอง	36
2.3.3 รูปแบบสมการ	37
3. ลักษณะของรายรับและรายจ่ายรัฐบาลไทย	38
3.1 โครงสร้างรายรับรัฐบาล	38
3.1.1 รายได้	40
3.1.2 เงินกู้	42
3.2 โครงสร้างรายจ่ายรัฐบาล	42
3.2.1 ประเภทรายจ่ายรัฐบาล	42
3.2.2 การจำแนกรายจ่ายในงบประมาณ	43
3.3 แนวโน้มรายรับรัฐบาล	50
3.4 แนวโน้มรายจ่ายรัฐบาล	52
3.4.1 จำแนกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	52
3.4.2 จำแนกตามรายจ่ายรัฐบาลเฉลี่ย 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2543	75
4. ผลการศึกษา	86
4.1 แบบจำลอง	86
4.2 ผลการทดสอบแบบจำลอง	87
5. สรุปและข้อเสนอแนะ	91
5.1 สรุปผลการศึกษา	91
5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	93
5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต	94

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก ข้อมูลรายจ่ายรัฐบาลจําแนกตามลักษณะงาน	98
ภาคผนวก ข ข้อมูลรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้	104
ภาคผนวก ค ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	112
ภาคผนวก ง ผลการทดสอบและข้อมูลที่ใช้ในการทดสอบ	131
ประวัติผู้วิจัย	135

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	แสดงเปอร์เซ็นต์การเติบโตของ GDP เฉลี่ยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 18	2
1.2	แสดงรายได้และรายจ่ายต่อ GDP ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1-8	3
2.1	แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลระหว่าง Adolph Wagner และ Alan T. Peacock และ Jack Wiseman	15
2.2	สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
3.1	แสดงรายได้รัฐบาลมาจากภาษีอากรรวม การขายสิ่งของและบริการ รัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น โดยแสดงเฉพาะปีที่สิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 และหลังจากนั้นแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2545	51
3.2	แสดงสัดส่วนรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงาน ได้แก่ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการสาธารณสุขและสาธารณูปการ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่น ๆ และจำแนกแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2544	60
3.3	แสดงรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ย และอัตราการเติบโตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-8	64
3.4	แสดงรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเฉลี่ย และอัตราการเติบโตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-8	70
3.5	แสดงสัดส่วนรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงาน ได้แก่ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการสาธารณสุขและสาธารณูปการ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่น ๆ เฉลี่ย 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2544	76
3.6	แสดงรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ย และอัตราการเติบโตเฉลี่ย 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2543	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
3.7	แสดงรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และอัตราการเติบโตเฉลี่ย 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504-2543	83
ก.1	แสดงรายได้ของรัฐบาลจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ ได้แก่ ภาษีอากรรวม การขายสิ่งของและบริการ รัฐพาณิชย์ และรายได้อื่นๆ	98
ข.1	แสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงาน ได้แก่ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการสาธารณสุขและสาธารณูปการ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่น ๆ ตั้งแต่ปี 2503-2545	105
ค.1	รายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงาน ได้แก่ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการสาธารณสุขและสาธารณูปการ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่น ๆ รายได้ประชาชาติ และจำนวนประชากร	113
ค.2	แสดงรายจ่ายที่แท้จริง (Real Expenditure) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง (Real GDP) จำแนกตามลักษณะงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2543	119
ค.3	แสดงอัตราการเจริญเติบโต รายจ่ายที่แท้จริง (Real Expenditure) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง (Real GDP) จำแนกตามลักษณะงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2543	122
ค.4	แสดงรายจ่ายที่แท้จริง (Real Expenditure) ต่อหัว จำแนกตามลักษณะงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2543	125
ค.5	แสดงอัตราการเจริญเติบโต รายจ่ายที่แท้จริง (Real Expenditure) ต่อหัว จำแนกตามลักษณะงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2543	128

สารบัญรูปภาพ

รูปที่	หน้า
2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินค้าและบริการที่ผลิตโดยรัฐบาลและเอกชน	9
3.1 แสดงโครงสร้างรายรับของรัฐบาล	39
3.2 แสดงโครงสร้างรายจ่ายของรัฐบาล	44
3.3 กราฟแท่งแสดงรายได้รัฐบาลมาจากภาษีอากรรวม การขายสิ่งของและบริการ รัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น โดยแสดงเฉพาะปีที่สิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 และหลังจากนั้นแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2545	52
ก.1 กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1	100
ก.2 กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2	100
ก.3 กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3	101
ก.4 กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4	101
ก.5 กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5	102
ก.6 กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6	102
ก.7 กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7	103
ก.8 กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8	103
ข.1 กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจําแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1	108
ข.2 กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจําแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2	108

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

รูปที่	หน้า
ข.3 กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3	109
ข.4 กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4	109
ข.5 กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5	110
ข.6 กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6	110
ข.7 กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7	111
ข.8 กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8	111

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยโดยรวมถูกกำหนดและควบคุมดูแลโดยรัฐบาลและเพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องจึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาดังกล่าวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น ๆ โดยรัฐบาลทำหน้าที่ในการนำแผนงานเหล่านี้มาทำให้เกิดเป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติจริงเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งเมื่อมีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็หมายความว่าต้องมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ เป็นผลทำให้รัฐบาลต้องคำนึงถึงรายรับและรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละฉบับ ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสามารถใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดทิศทางการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับได้ทำการแบ่งรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้คือ ด้านการบริหารประเทศ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการชำระเงินกู้ และรายจ่ายด้านอื่น ๆ ซึ่งการจัดสรรรายจ่ายในแต่ละด้านขึ้นอยู่กับนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับ

สำหรับสาระสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยภาพรวมมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อพิจารณาการเติบโตทางเศรษฐกิจจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในรูปอัตราการเติบโตของ GDP ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-8 ดังแสดงในตารางที่ 1.1 พบว่าเปอร์เซ็นต์การเติบโตของ GDP เฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-5 อยู่ในช่วง 5-8 % และมีลักษณะเป็นขั้นบันได และเศรษฐกิจมีการเติบโตดีมากในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 มีค่า 11.30 % แต่หลังจากนั้นเปอร์เซ็นต์การเติบโตของ GDP เฉลี่ยมีค่าลดลง และมีค่าติดลบในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งมีค่า -0.48 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากก่อนปี พ.ศ. 2540 เศรษฐกิจยังมีความเจริญเติบโต แต่พอปี พ.ศ. 2540 เศรษฐกิจเกิดภาวะถดถอยอย่างหนัก และใน ปี พ.ศ. 2541 ประเทศไทยได้เจรจากับกองทุนการเงินระหว่างประเทศว่าขอใช้นโยบายการขาดดุลเพื่อกระตุ้นอุปสงค์รวมเพื่อสร้าง

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้ปี พ.ศ. 2542 ภาวะเศรษฐกิจได้ขยายตัวขึ้นมา และมีการคาดการณ์ว่าปี พ.ศ. 2544 ภาวะถดถอยจะกลับมาอีกเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวลงไป

ตารางที่ 1.1 แสดงเปอร์เซ็นต์การเติบโตของ GDP เฉลี่ยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1-8

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	%การเติบโตของ GDP เฉลี่ย
ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)	8.38
ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)	6.86
ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)	7.14
ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)	6.41
ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)	5.38
ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)	11.30
ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)	8.09
ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2543)*	-0.48

ที่มา : คำนวณจากตารางในภาคผนวก ก

หมายเหตุ * หมายถึง ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ GDP ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 ใช้ข้อมูลช่วงปี 2540-2543

เมื่อพิจารณารายรับและรายจ่ายของรัฐบาลในรูปของรายรับของรัฐต่อ GDP และรายจ่ายของรัฐต่อ GDP ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังแสดงในตารางที่ 1.2 พบว่าช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-5 รัฐบาลดำเนินนโยบายแบบขาดดุล แต่ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6-7 รัฐบาลดำเนินนโยบายแบบเกินดุล ซึ่งในช่วงดังกล่าวเป็น ช่วงเวลาที่อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 รัฐบาลต้องกลับมาดำเนินนโยบายขาดดุลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะถดถอยอย่างหนักให้ดีขึ้น อย่างไรก็ดี จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าบทบาทการทำงานของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรายรับของรัฐต่อ GDP และรายจ่ายของรัฐต่อ GDP มีแนวโน้มสูงขึ้นหลังจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1

ตารางที่ 1.2 แสดงรายได้และรายจ่ายของรัฐต่อ GDP ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1-8

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	รายได้ของรัฐต่อ GDP	รายจ่ายของรัฐต่อ GDP
ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)	0.11	0.13
ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)	0.13	0.16
ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)	0.12	0.15
ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)	0.14	0.17
ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)	0.15	0.18
ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)	0.17	0.14
ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)	0.19	0.16
ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)*	0.18	0.18

ที่มา : งบประมาณโดยสังเขป

หมายเหตุ * หมายถึง คำนวณตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2543 เท่านั้น

จากข้อมูลข้างต้นแม้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสามารถนำมาใช้เป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล แต่เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งในหลายปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล สำหรับปัจจัยตัวอื่น ๆ เช่น จำนวนภาษีอากรที่เก็บได้ในแต่ละปีงบประมาณ ซึ่งเป็นรายรับของรัฐบาลและสามารถใช้เป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาลในปีงบประมาณปีต่อมาว่าอยู่ในรูปแบบเกินดุลหรือขาดดุล หรือในกรณีของประเทศไทยซึ่งปกครองระบบประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการเรียกร้องผลประโยชน์และบริการต่าง ๆ จากรัฐบาลได้ ส่วนรัฐบาลต้องทำหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้นความเป็นประชาธิปไตยจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล นอกจากนี้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาสามารถเป็นตัวกำหนดทิศทางของการใช้จ่ายของรัฐบาลได้เช่นกัน เป็นต้น

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาลักษณะการเติบโตของการใช้จ่ายรัฐบาล และศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการเติบโตของการใช้จ่ายของรัฐบาลตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2503-2543
2. เพื่อศึกษาประเภทการใช้จ่ายของรัฐบาลตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2503-2543
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาลไทย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาการเติบโตของการใช้จ่ายของรัฐบาล รวมทั้งปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาลไทย โดยจะทำการศึกษาจากช่วงเวลาปีงบประมาณ 2503-2543 ในกรณีของประเทศไทย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้ทราบถึงลักษณะและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการใช้จ่ายรัฐบาลทั้งในภาพรวมและแต่ละประเภทในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-8
2. เพื่อให้ทราบปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล
3. ช่วยให้รัฐบาลวางแผนทิศทางการใช้จ่ายในทิศทางที่เหมาะสม

1.5 นิยามศัพท์

งบประมาณรายจ่ายจำแนกตามลักษณะงาน หมายถึง การแสดงงบประมาณรายจ่ายตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาล ดังนี้

1. ด้านการบริหารประเทศ หมายถึง ค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินกิจกรรมขององค์กรนิติบัญญัติ การบริหารการเงิน การคลัง การบริหารงานบุคคลกลาง การจัดทำสถิติ การจัดการ การเลือกตั้ง การบริหารงานต่างประเทศ การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศต่าง ๆ ตลอดจนการวิจัยพื้นฐาน

2. ด้านป้องกันประเทศ หมายถึง ค่าใช้จ่ายสำหรับดำเนินงานป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม และการรักษา ดินแดนโดยฝ่ายพลเรือน ทั้งสมาชิกอาสารักษาดินแดนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

3. ด้านการรักษาความสงบภายใน หมายถึง ค่าใช้จ่ายของงานตุลาการ อัยการ ตำรวจ การป้องกันอัคคีภัย และงานราชทัณฑ์

4. ด้านการศึกษา หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษานอกโรงเรียน และการจัดทุนการศึกษา งบประมาณจำนวนดังกล่าวรวมถึงเงินอุดหนุนกรุงเทพมหานคร และองค์กรบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการด้านการศึกษา

5. ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ ประกอบด้วย

5.1 การสาธารณสุข หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการจัดบริการสาธารณสุขทั้งการ วางแผน การบริหารการดำเนินงานโรงพยาบาล สถานพยาบาลต่างๆ และการให้ความรู้และบริการด้านสุขภาพอนามัยทั้งที่ดำเนินการโดยกระทรวงสาธารณสุขและส่วนราชการอื่น

5.2 การสังคมสงเคราะห์ หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการจัดการประกันสังคมให้แก่บุคคล ผู้สูญเสียรายได้เนื่องจากเจ็บป่วย คลอดบุตรและเป็นการให้ประโยชน์ทดแทนแก่บุคคลทั่วไป ถูกจ้างของรัฐมนตรีเกษียณอายุ สำหรับการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ โดยการจัดสถานสงเคราะห์แก่บุคคลประเภทต่างๆ รวมทั้งการสงเคราะห์อื่น เช่น กรณีประสบภัยพิบัติ

5.3 การเคหะและชุมชน หมายถึง ค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการจัดหาที่พักอาศัย และการกำหนดมาตรฐาน ตลอดจนวางผังเมือง การพัฒนาชุมชน ตลอดจนการจัดหาน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค การดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การกำจัดของเสียและการระบายน้ำ การควบคุมและกำจัดมลภาวะและ มลพิษ

5.4 การศาสนา วัฒนธรรม และนันทนาการ หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการจัดการกีฬาของ การกีฬาแห่งประเทศไทย และกรมพลศึกษา ในส่วนที่เป็นนโยบายนอกเหนือจากการจัดการศึกษา นอกจากนั้นยังเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมของกรมศิลปากรและการศาสนา ของกรมการศาสนา และเป็นค่าใช้จ่ายในการกระจายเสียงและจัดระบบโทรทัศน์ของกรม ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการบริหารด้านสิ่งพิมพ์ต่างๆ ค่าจัดสร้างสวนสาธารณะ หรือสถานที่พักผ่อน หย่อนใจ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ และสวนพฤกษศาสตร์

6. ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

6.1 การเชื้อเพลิงและพลังงาน หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการสำรวจ จัดหา พัฒนา และ ควบคุมทรัพยากรเชื้อเพลิงและการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานต่างๆ

6.2 การเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการจัดการที่ดิน การจัดที่ดินทำกินให้กับ เกษตรกร การพยุงราคาผลผลิต การส่งเสริมการเกษตร การปศุสัตว์ การควบคุมศัตรูพืช การป่าไม้ การประมง และการค้นคว้าวิจัยทางการเกษตร

6.3 การเหมืองแร่ ทรัพยากรธรณี การอุตสาหกรรม และการโยธา หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรณี และการส่งเสริม การควบคุมอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม และการวิจัยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการดำเนินงานของกรมโยธาธิการ และรายจ่ายเพื่อชดเชยค่างานสิ่งก่อสร้างในงบกลาง

6.4 การคมนาคมขนส่งและสื่อสาร หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการบริหารและก่อสร้างระบบขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ตลอดจนการสื่อสาร ซึ่งไม่รวมระบบโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง ซึ่งจัดอยู่ในลักษณะงานนันทนาการ วัฒนธรรมและศาสนา

6.5 การบริการเศรษฐกิจอื่น เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งด้านการพาณิชย์ ทั้งภายในประเทศ และการพาณิชย์ต่างประเทศของกระทรวงพาณิชย์ ตลอดจนการควบคุมดำเนินกิจการโรงแรมและภัตตาคาร การส่งเสริมการท่องเที่ยว การแรงงาน และการดำเนินโครงการเอนกประสงค์ต่างๆ

7. ด้านการชำระเงินกู้ หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการชำระคืนต้นเงินกู้ ค่าดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียม

8. รายจ่ายด้านอื่น หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมที่ไม่สามารถจำแนกเข้าลักษณะงานที่กล่าวมาข้างต้นได้ อาทิ รายจ่ายชำระหนี้สาธารณูปโภค และเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทางทฤษฎี

2.1.1 ทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลของ Adolph Wagner (รังสรรค์ ณะพรพันธุ์, 2527)

Adolph Wagner นักเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมันพบว่ารัฐบาลจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรายจ่ายของรัฐบาลมีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นกัน ดังนั้นจึงได้ตั้งกฎที่ว่าด้วยการขยายตัวของภาครัฐบาล (The Law of Increasing Expansion of Public Activities) โดยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจกับการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งการเจริญเติบโตของรัฐบาลวัดจากขนาดการใช้จ่ายของภาครัฐบาล โดยที่การขยายตัวของรัฐบาลเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของสังคม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รายจ่ายของรัฐบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อรายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นเป็นผลทำให้การใช้จ่ายของภาครัฐบาลมีขนาดใหญ่ขึ้นเมื่อเทียบกับภาคเอกชน แต่ทั้งนี้รายจ่ายรัฐบาลจะเทียบเท่ากับภาคเอกชน เมื่อรายจ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติ นอกจากนี้พบว่าบทบาทของรัฐบาลเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมักอยู่ในช่วงการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งเราจะพบว่าตัวที่นำมาวัดความเจริญเติบโตก็คือผลิตภัณฑ์ประชาชาติและรายได้ประชาชาติ ซึ่งการใช้จ่ายของรัฐบาลกับตัวผลิตภัณฑ์ประชาชาติหรือรายได้ประชาชาติจะมีความสัมพันธ์กันตามรูปสมการคือ

$$G = f(\text{GDP})$$

เมื่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเพิ่มขึ้นเป็นผลให้การใช้จ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันและได้ให้เหตุผลมาสนับสนุนการใช้จ่ายของรัฐบาลหลายประการ ดังนี้

1. เมื่อสังคมและเศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตรัฐบาลต้องเพิ่มหน้าที่ในการป้องกันประเทศ และการรักษาความสงบภายในประเทศ พร้อมกับการจัดระเบียบทางสังคม รวมทั้งการที่รัฐบาลเข้าไปสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจในด้านการสร้างถนนหนทาง การจัดไฟฟ้า ประปา และการคมนาคมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้งานทางด้านการบริหารทั่วไปต้องเพิ่มขึ้นด้วย

2. เมื่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นทำให้ภาคเอกชนสามารถปรับปรุงเทคโนโลยีการประกอบกิจกรรมด้วย ทั้งนี้ภาครัฐบาลต้องเข้าไปสร้างสินค้าสาธารณะเพื่อเพิ่มความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อช่วยผลักดันกิจกรรมของภาคเอกชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เอกชนไม่มีเงินทุนพอที่สร้างได้จึงทำให้รัฐบาลต้องสร้างสินค้าสาธารณะเพิ่มขึ้น และพบว่าในระยะยาวรัฐบาลต้องทำการผลิตมากกว่าเอกชน

3. เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นทำให้การบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ ของรัฐบาลต้องเพิ่มขึ้น ซึ่งอยู่ในรูปที่รัฐบาลต้องจัดการศึกษาให้มากพอกับความต้องการของประชากร รวมทั้งการจัดที่อยู่อาศัย การป้องกันภัยให้กับประชากร และการจัดสร้างงานให้กับประชากรเพิ่มขึ้น

4. ช่วงที่มีการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลต้องลงทุนโครงสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทำให้ภาครัฐบาลขยายตัวขึ้น

5. รัฐบาลซึ่งใช้ไปในการจัดหาสินค้าสาธารณะ ได้เพิ่มขึ้นพร้อมกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์จากผลรวม การเพิ่มขึ้นสัดส่วนรายจ่าย มีสาเหตุจากการที่ความต้องการสินค้าสาธารณะมีมากกว่า 1 สินค้าสาธารณะของรัฐบาลมีเพิ่มขึ้นมากกว่าสินค้าภาคเอกชน รัฐบาลทำการจ่ายด้านการป้องกันประเทศ การรักษาความสงบภายใน การศึกษา สวัสดิการ การสร้างถนนหนทาง การจัดหาไฟฟ้าและประปา การจัดระบบโทรคมนาคม

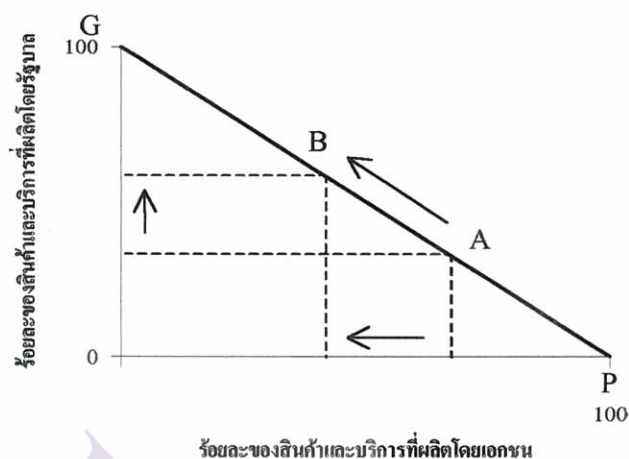
6. ความก้าวหน้าเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุนการผลิต การแข่งขันของภาคเอกชนมีการพัฒนาเทคโนโลยี และปรับปรุงประสิทธิภาพ เป็นเหตุให้ต้นทุนสินค้าสาธารณะเพิ่มขึ้นมากกว่าต้นทุนการผลิตของภาคเอกชนในระยะยาว

7. ความสามารถจากการเก็บภาษีจะเป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาลในประเทศ การพัฒนาต่อการเก็บภาษีต่ำ หากระบบเศรษฐกิจผลผลิตเป็นของภาคเกษตรกรรม ก็ยากที่จะเก็บภาษีเงินได้หรือภาษีการค้า แต่เมื่อประเทศเจริญการเก็บภาษีอากรได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้รัฐบาลมีงบประมาณสำหรับใช้จ่ายมากขึ้น

ซึ่งเหตุผลที่มาสับสนุนการใช้จ่ายของรัฐบาลข้างต้นทำให้รัฐบาลต้องใช้จ่ายงบประมาณไปกับงานด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในทุกด้าน
2. ด้านเศรษฐกิจก็จำเป็นต้องจัดสรรสินค้าสาธารณะเพิ่มขึ้น
3. ด้านการศึกษาก็ต้องจัดไว้รองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น
4. ด้านการป้องกันภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชากร รวมทั้งการป้องกันประเทศ
5. ด้านการเพิ่มสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน

นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทของรัฐบาลผลิตสินค้าและบริการจะมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้น
บทบาทของเอกชนผลิตสินค้าและบริการมีอัตราส่วนลดลง ดังแสดงในรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินค้าและบริการที่ผลิตโดยรัฐบาลและเอกชน

ในเวลาต่อมาได้มีการการตีความข้อสมมติของ Wagner ดังนี้

1. สมการที่แสดงความสัมพันธ์ของรายจ่ายของรัฐบาลกับรายได้ประชาชาติเป็นดังนี้

$$G = f(\text{GDP})$$

ซึ่งรายจ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติก็ต่อเมื่อ

$$\Sigma = \% \Delta G / \% \Delta Y > 1$$

2. สมการที่แสดงความสัมพันธ์ของรายจ่ายในการบริโภคของรัฐบาลกับรายได้แห่งชาติเป็นดังนี้

$$C_g = f(Y)$$

ซึ่งรายจ่ายในการบริโภคของรัฐบาลเพิ่มขึ้นสูงกว่ารายได้แห่งชาติก็ต่อเมื่อ

$$\Sigma = \% \Delta C_g / \% \Delta Y > 1$$

3. สมการที่แสดงความสัมพันธ์ของรายจ่ายของรัฐบาลกับรายได้ต่อหัวของประชากรเป็น
ดังนี้

$$G = f(Y/P)$$

ซึ่งรายจ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นสูงกว่ารายได้ต่อหัวของประชากรก็ต่อเมื่อ

$$\Sigma = \% \Delta G / \% \Delta Y/P > 1$$

4. สมการที่แสดงความสัมพันธ์ของรายจ่ายของรัฐบาลต่อประชากรกับรายได้ ประชาชาติ
ต่อหัวเป็นดังนี้

$$G/P = f(Y/P)$$

ซึ่งรายจ่ายของรัฐบาลต่อประชากรหนึ่งคนเพิ่มขึ้นเร็วกว่ารายได้ประชาชาติต่อหัว
ก็ต่อเมื่อ

$$\Sigma = (\% \Delta G/P) / (\% \Delta Y/P) > 1$$

5. สมการที่แสดงความสัมพันธ์ของรายจ่ายของรัฐบาลกับรายได้ประชาชาติกับรายได้
ประชาชาติต่อหัวเป็นดังนี้

$$G/Y = f(Y/P)$$

ซึ่งอัตราส่วนระหว่างรายจ่ายรัฐบาลกับรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นมากกว่าเมื่อรายได้ประชาชาติต่อหัวสูงขึ้นก็ต่อเมื่อ

$$\Sigma = (\% \Delta G/Y) / (\% \Delta Y/P) > 1$$

นายเบอร์นาร์ดี เฮอร์เบอร์ได้มีการแบ่งขั้นการพัฒนาเศรษฐกิจออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. ระยะก่อนการพัฒนาอุตสาหกรรม
2. ระยะการพัฒนาอุตสาหกรรม
3. ระยะหลังการพัฒนาอุตสาหกรรม

สำหรับข้อสมมติของ Wagner ได้มีการเสนอว่าสามารถนำมาใช้ได้เฉพาะในช่วงการพัฒนาอุตสาหกรรม (ช่วงเวลาที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ) แต่ไม่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงก่อนที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมและช่วงหลังการพัฒนาอุตสาหกรรม เนื่องจากช่วงที่ยังไม่มีการพัฒนาอุตสาหกรรม รายจ่ายของรัฐบาลต่อประชากรหนึ่งคนจะเพิ่มขึ้นในอัตราน้อยกว่ารายได้ประชาชาติต่อหัวหรืออาจลดลง ในช่วงการพัฒนาอุตสาหกรรมรายจ่ายของรัฐบาลต่อประชากรหนึ่งคนจะเพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติต่อหัว ช่วงหลังการพัฒนาอุตสาหกรรมรายได้ประชาชาติต่อหัวจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัว เหตุที่เป็นดังที่ได้กล่าวมาพบว่าช่วงระยะเวลาก่อนการพัฒนาอุตสาหกรรม สินค้าและบริการไม่ว่าเสื้อผ้า อาหารที่อยู่อาศัย ล้วนจัดทำจากภาคเอกชน ซึ่งสินค้าสาธารณะที่ประชาชนบริโภคจะมีลดลง ส่วนช่วงระยะเวลาหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม รัฐบาลมีส่วนจัดสรรบริการสาธารณะพร้อมมูลแล้ว ช่วงนี้รายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวในช่วงนี้จึงเพิ่มไม่เร็วไปกว่าการเพิ่มของรายได้ประชาชาติต่อหัว ดังนั้นกฎของนายวากเนอร์จึงใช้ได้เฉพาะช่วงระยะเวลาที่มีการพัฒนา เพราะรัฐบาลจำเป็นต้องจัดสรรทุนพื้นฐานทางสังคมทางด้านคมนาคม การขนส่ง การศึกษา เอกชนไม่มีประสิทธิภาพในการผลิต รัฐบาลต้องทำการจัดสรรบริการเหล่านี้เสียเอง

สำหรับ Wagner' s Law มีความจำเป็นต้องเลือกเฉพาะประเทศที่กำลังมีการพัฒนาอุตสาหกรรมคือเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม เนื่องจากกฎดังกล่าวเหมาะกับช่วงที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนั้น Wagner' s Law จึงใช้ได้กับประเทศที่เจริญแล้ว เพราะจะมีแรงกดดันของความก้าวหน้าของสังคมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภาคเอกชนและภาครัฐบาลเมื่อสังคมเจริญก้าวหน้า ภาครัฐบาลมีขนาดใหญ่กว่าภาคเอกชน

นอกจากนี้พบว่ากลไกตลาดไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรในการผลิตสินค้าและบริการบางอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความล้มเหลวของกลไกตลาดทำให้รัฐบาลต้องทำการผลิตสินค้าและบริการบางประเภทเอง

สำหรับพฤติกรรมการใช้จ่ายของรัฐบาลให้ความสำคัญทางด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่ได้ให้ความสำคัญปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยทางสังคมวิทยา ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจเน้นรายได้ประชาชาติที่มีความสัมพันธ์กับการใช้จ่ายของรัฐบาลอย่างเดียว

ข้อสมมติมิได้คำนึงถึงผลกระทบของการสงครามที่มีต่อรายจ่ายรัฐบาลเพื่อประโยชน์สุขประชาชน แม้พฤติกรรมผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการใช้จ่ายของรัฐบาล แต่รสนิยมและความพึงพอใจของรัฐแตกต่างจากคนในภาครัฐ เพราะฉะนั้นการใช้จ่ายของรัฐบาลเน้นที่เสถียรภาพของสังคม ขณะเดียวกันสนับสนุนให้มีการจัดสรรสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ให้ความสำคัญเฉพาะปัจจัยทางด้านอุปสงค์ โดยเฉพาะอุปสงค์ในการจัดสรรบริการสาธารณะไม่ได้เน้นปัจจัยทางด้านอุปทาน แม้การใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น รัฐบาลต้องหารายได้เพิ่มจากการเก็บภาษีอากร แต่ไม่ได้ระบุนำรายได้เป็นขีดจำกัดแห่งการใช้จ่ายของรัฐบาล และความผิดพลาดทางการเงินอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการขยายกิจกรรมของภาครัฐบาลมีผลให้การใช้จ่ายถูกกำหนดโดยรายได้ แต่ระยะยาวกลุ่มคนที่มีความคิดก้าวหน้า ซึ่งมุ่งพัฒนาประเทศจะสามารถขจัดปัญหาความยุ่งยากทางการเงินนี้ได้ และเมื่อไม่มีขีดจำกัดด้านรายได้ ในที่สุดภาครัฐบาลจะเป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ คิดเป็น 100 % ของผลิตผลมวลรวมแห่งชาติ

นอกจากนี้ Wagner's Law ใช้อธิบายประเทศช่วงการพัฒนาแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าใช้อธิบายได้ทุกประเทศเพราะแต่ละประเทศมีเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันไป

2.1.2 ทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลของ Alan T. Peacock และ Jack Wiseman (รังสรรค์ ธีระพรพันธุ์, 2527)

Alan T. Peacock และ Jack Wiseman ได้ทำการศึกษาการใช้จ่ายของรัฐบาลอังกฤษในระหว่างปี ค.ศ. 1890-1955 โดยเฉพาะช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 พบว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลมิได้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา แต่มีการเพิ่มขึ้นตามลักษณะขั้นบันได ซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่มากระทบการใช้จ่ายของรัฐบาลซึ่งจำแนกเป็นช่วงไป

ช่วงระดับการใช้จ่ายขยายตัวสูงขึ้นมองจากการที่การใช้จ่ายของรัฐบาลและการจัดเก็บภาษีได้สัดส่วนกัน เมื่อมีความวุ่นวายในสังคม การจลาจลภายในประเทศ สงครามระหว่างประเทศ สงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลต้องทำการใช้จ่ายมากขึ้น ประชาชนก็ต้องยอมอดทนที่เสียภาษีมากขึ้น เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อความวุ่นวายในสังคม

ลดลงทำให้รายได้จากภาษีและรายจ่ายลดลง แต่ภาษีที่จัดเก็บอาจไม่ลดลงไปจากเดิมมากเพราะประชาชนมีความคุ้นเคยกับภาษีระดับใหม่ ทำให้รัฐบาลสามารถนำรายได้จากภาษีไปใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งตรงนี้เรียกว่าผลการแทนที่ คือภาษีระดับใหม่เข้ามาแทนภาษีระดับเดิม รายจ่ายระดับใหม่เข้ามาแทนที่รายจ่ายระดับเดิม ซึ่งในที่นี้รายจ่ายมีลักษณะที่สูงขึ้นทำให้รัฐบาลต้องเก็บรายได้จากภาษีเพิ่มขึ้นด้วย

ช่วงของการตรวจสอบการใช้จ่าย เมื่อมีช่วงเวลาที่ระดับการใช้จ่ายของรัฐบาลสูงขึ้น เนื่องจากผลแห่งความวุ่นวายในสังคม เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 พอหลังสงครามรัฐบาลก็ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาล และให้เงินช่วยเหลือแก่ทหารผ่านศึก และยังพบว่ารายจ่ายไม่ได้เกิดจากความวุ่นวายในสังคมเท่านั้น อาจจะใช้จ่ายไปเนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม หรือการขยายขอบเขตหน้าที่ของรัฐบาลกลางซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้การใช้จ่ายรัฐบาลมีสูงขึ้นเร็วกว่าภาษีอากรที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการขาดดุล ซึ่งมาถึงช่วงนี้ทำให้รัฐบาลต้องตรวจสอบว่าหน้าที่ไหนเป็นหน้าที่ของรัฐบาล รวมทั้งการตรวจสอบและตัดทอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับรายได้ที่จัดเก็บ

ช่วงของระดับภาษีที่ยอมรับเมื่อรายจ่ายของรัฐบาลสูงกว่ารายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บทำให้เกิดปัญหาการขาดดุลรัฐบาลจึงต้องมาตรวจสอบและทบทวนการใช้จ่าย และการเก็บภาษีอากรเพื่อให้เหมาะสมกับสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงซึ่งขามนี้ประชาชนเคยชินกับการเสียภาษีอากรแบบเดิม รายจ่ายของรัฐบาลมาจากรายได้ของรัฐบาล ความอดทนการเสียภาษีอากรค่อนข้างคงตัว รายจ่ายของรัฐบาลค่อนข้างลดต่ำ แต่หากรัฐบาลมีโครงการใหม่ก็สามารถจัดเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้นได้ แต่คงจัดเก็บเพิ่มขึ้นไม่ได้มากนักเพราะประชาชนเคยชินกับภาษีระดับเก่า ซึ่งช่วงดังกล่าวเมื่อมีการทบทวนนโยบายการใช้จ่ายแล้วรัฐบาลสามารถปรับปรุงการจัดเก็บภาษีในระดับที่ประชาชนยอมรับได้ เพื่อให้พอเพียงกับรายจ่ายที่รัฐบาลจำเป็นต้องใช้จ่าย

ช่วงการเพิ่มบทบาทของรัฐบาลกลางพบว่าบทบาทของรัฐบาลกลางในประเทศอังกฤษมีเพิ่มขึ้น และบทบาทรัฐบาลท้องถิ่นมีลดลง การขยายขอบเขตหน้าที่ของรัฐบาลกลาง ทำให้หน้าที่ของรัฐบาลกลางมีมากขึ้นทำให้รายจ่ายรัฐบาลกลางมีมากขึ้นทั้งทางด้านการขนส่ง การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร ทำให้รัฐบาลกลางจ่ายเงินมากขึ้น ในการสร้างสินค้าสาธารณะ เมื่อการสร้างสินค้าสาธารณะของรัฐบาลกลางทำให้เกิดการประหยัดการขยายขอบเขตหน้าที่รัฐบาลกลาง อาจไม่ได้รับการสนับสนุนเสมอเพราะแต่ละท้องถิ่นจะมีจารีตประเพณีที่แตกต่าง ซึ่งรัฐบาลกลางจะไม่สามารถเข้าไปจัดสรรแทนรัฐบาลท้องถิ่นได้ แต่ขึ้นอยู่กับรัฐบาลท้องถิ่นยินยอมให้รัฐบาลกลางเข้าไปทำหน้าที่ดังกล่าวหรือไม่ ในการที่รัฐบาลกลางจะเข้าไปจัดสรรบริการสาธารณะทำให้รัฐบาลท้องถิ่นขาดความเป็นตัวเองในการจัดสรรบริการสาธารณะทำให้รัฐบาลกลางต้องมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

การขยายหน้าที่รัฐบาลกลางจะสะดวกขึ้นถ้ารัฐบาลท้องถิ่นยอมยกหน้าที่บางส่วนให้รัฐบาลกลางเป็นผู้จัดการเมื่อเป็นเช่นนี้พบว่ารัฐบาลกลางมีหน้าที่เพิ่มขึ้น

นอกจากการแบ่งตามช่วงเวลาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วยังพบอีกว่ามีการวิพากษ์วิจารณ์ข้อสมมติของ Peacock และ Wiseman ไว้หลายประการ

- ละเลยการพิจารณาอุปสงค์ที่มีต่อรายจ่ายรัฐบาลแต่กลับให้ความสำคัญเฉพาะอุปทาน รายได้พบว่ารายจ่ายรัฐบาลจึงต้องเพิ่มขึ้นจนถึงขีดจำกัดที่กำหนดโดยรายได้จากภาษีอากร

- เน้นเฉพาะกรณีที่ระดับความอดทนในการเสียภาษีอากรของประชาชนเพิ่มขึ้นมิได้ อธิบายกรณีที่ระดับความอดทนในการเสียภาษีอากรของประชาชนลดลง ดังเช่นภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ

- พิจารณารายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษีอากรเท่านั้น ไม่ได้พิจารณาจากแหล่ง รายได้อื่น ๆ เช่น การกู้หนี้สาธารณะ

- มิได้อธิบายว่าระดับความอดทนในการเสียภาษีอากรของประชาชนนั้นในบางครั้งขึ้นอยู่กับระดับรายจ่ายรัฐบาลที่พึงปรารถนา ซึ่งจากการดูจาก Peacock และ Wiseman แยกเรื่องนี้ ออกจากกัน ซึ่งไม่ถูกต้อง

สำหรับในตารางที่ 2.1 เป็นการเปรียบเทียบทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลระหว่าง Wagner และ Peacock และ Wiseman

ตารางที่ 2.1 แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลระหว่าง Adolph Wagner และ Alan T. Peacock และ Jack Wiseman

Adolph Wagner	Alan T. Peacock และ Jack Wiseman
<p>1. เน้นการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระยะยาว</p> <p>2. การใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นจะขึ้นอยู่กับสิ่งที่ทำให้รัฐบาลต้องใช้จ่าย</p> <p>3. ไม่ได้ให้ความสนใจกับรายได้จากภาษีมากนัก แต่จะมองว่าเมื่อมีความต้องการที่จะใช้จ่ายของรัฐบาลก็จะใช้จ่าย หรือไม่ก็มองว่าพวกที่ต้องการสร้างการเจริญเติบโตกับประเทศก็จะเป็นผู้ลงทุนแทนรัฐบาลเอง</p> <p>4. รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นจะไปทำให้การใช้จ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้น ซึ่งเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติต่อการใช้จ่ายของรัฐบาลจะมีค่ามากกว่า 1; ($\Delta G/\Delta Y > 1$)</p>	<p>1. เน้นการใช้จ่ายในรูปแบบที่เป็นขั้นบันได คือ การใช้จ่ายเพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ความวุ่นวายในสังคม</p> <p>2. การใช้จ่ายของรัฐบาลขึ้นอยู่กับรายได้ และภาษีที่จัดเก็บไว้</p> <p>3. ให้ความสนใจกับรายได้จากภาษีที่จัดเก็บได้</p> <p>4. การใช้จ่ายเพิ่มขึ้นขึ้นอยู่กับภาษีที่เก็บได้ ไม่ได้ให้ความสนใจกับรายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้น แต่เมื่อเกิดความวุ่นวายทางสังคมทำให้การใช้จ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นได้จากการเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้น จึงพบว่าเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติต่อการใช้จ่ายของรัฐบาลไม่จำเป็นต้องมีค่ามากกว่า 1 เสมอไป; ($1 \geq \Delta G/\Delta Y > 1$)</p>

2.1.3 ทฤษฎีการใช้จ่ายของรัฐบาลของ John M. Keynes (Froyen, 1999)

งบประมาณขาดดุล สามารถใช้แก้ปัญหาความไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศได้ ถ้าหากเป็นการขาดดุลอย่างมีระบบซึ่งไม่ก่ออันตรายแก่ระบบเศรษฐกิจยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นระบบเศรษฐกิจช่วงที่เกิดการว่างงานให้มีการจ้างงานเต็มที่ นอกจากนี้กำลังซื้อต้องไม่มากเกินไป ระดับการผลิตที่ใช้แรงงานและปัจจัยการผลิตอย่างเต็มที่ มิเช่นนั้นจะเกิดภาวะเงินเฟ้อ โดยพบว่า นโยบายการขาดดุลเพื่อช่วยการจ้างงาน การลงทุนทำการผลิต ทำให้ผลิตผลมวลรวมเพิ่มสูงขึ้น

นโยบายการคลังในลักษณะงบประมาณขาดดุลช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เช่น ใช้กระตุ้นการจ้างงานทำให้มีงานทำ สร้างถนน สร้างเขื่อน

ระบบเศรษฐกิจมีแนวโน้มขาดเสถียรภาพ การผลิตลดลง มีการว่างงาน ทำให้รายได้ของประชาชนในการอุปโภคบริโภคลดลงทำให้เศรษฐกิจซบเซา เมื่อเศรษฐกิจซบเซารัฐบาลควรกระตุ้นการผลิตโดยใช้นโยบายการขาดดุล คือเพิ่มการใช้จ่ายและการลดภาษี เพื่อเพิ่มอุปสงค์ในตลาด เพื่อตอบสนองการผลิต พบว่านโยบายการขาดดุลช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ถ้าหากเกิดภาวะเงินเฟ้อ เป็นช่วงที่ราคาสินค้าและบริการมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ อุปสงค์มีมาก อุปสงค์ในระบบเศรษฐกิจก็คือรายจ่ายในการบริโภค รายจ่ายในการลงทุน รายจ่ายของรัฐบาล อุปสงค์มากขึ้นในขณะที่ระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะของการจ้างงานเต็มที่

สิ่งที่แก้ไขปัญหาเงินเฟ้อทำได้โดยลดการใช้จ่ายของรัฐบาล เพิ่มอัตราภาษีอากร และเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลต้องเพิ่มการใช้จ่าย เพื่อให้เกิดการจ้างงาน และลดอัตราภาษีอากร การลดภาษีย่อมช่วยกระตุ้นการใช้จ่าย

การจ้างงานเต็มที่เป็นการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจที่มีการจ้างงานเต็มที่ระบบเศรษฐกิจที่ทำให้บุคคลที่มีความสามารถหรือมีความเต็มใจทำงานมีการจ้างงานเต็มที่ต่อให้มีการว่างงานก็มีการว่างงานชั่วคราว แต่ก็นับได้ว่าเศรษฐกิจมีการจ้างงานเต็มที่

การว่างงานมีหลายลักษณะคือการว่างงานเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ การว่างงานแบบแฝง การว่างงานตามฤดูกาล การว่างงานเนื่องจากใช้เครื่องจักรแทนแรงงาน เป็นลักษณะการว่างงานในระบบเศรษฐกิจ

Keynes ได้กล่าวไว้ การจ้างงานเกิดจากอุปสงค์รวมและอุปทานรวม ตัดกัน ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่ ไม่มีปัญหาการว่างงาน การแก้ไขปัญหาการว่างงานทำได้โดยการเพิ่มอุปสงค์รวม โดยการเพิ่มการใช้จ่ายด้านการบริโภค การใช้จ่ายด้านการลงทุน และการใช้จ่ายของรัฐบาล

การดำเนินนโยบายการคลังเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานทำได้ดังนี้

1. เพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาล ช่วยแก้ไขปัญหาการว่างงาน

- การจ่ายเงินเพื่อประกันการว่างงาน เป็นการปล่อยเงินเข้าไประบบเศรษฐกิจ
- การจ่ายเงินสงเคราะห์ให้คนชรา คนพิการ เพื่อให้มีอำนาจการซื้อเพิ่มขึ้น
- การลงทุนในงานด้านส่วนรวม เพิ่มการลงทุน สร้างถนน สร้างเขื่อนเพื่อให้คนมีงานทำเพิ่มขึ้น

2. การลดภาษีอากร

- การลดภาษีการค้าหรือภาษีการขาย ลดต้นทุนในการบริโภค ต้นทุนราคาลดลง ผู้ลงทุนทำการผลิตสินค้า ทำให้การจ้างงานเพิ่มมากขึ้น
- การลดภาษีเงินได้นิติบุคคล ทำให้นักธุรกิจลงทุนมากยิ่งขึ้น เป็นการบรรเทาปัญหาการว่างงาน
- การลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ช่วยทำให้ประชาชนทำการบริโภคมากขึ้น

นอกจากนี้ Keynes ได้วางกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและการว่างงานไว้คือรัฐบาลควรใช้นโยบายการขาดดุลเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งหลายประเทศได้นำแนวความคิดนี้ไปใช้โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนา และต่อมาประเทศกำลังพัฒนาได้นำแนวคิดนี้ไปใช้เช่นกัน Keynes กล่าวว่าถ้าการออมมีมากกว่าการลงทุนมีผลทำให้เศรษฐกิจตกต่ำตรงข้ามถ้าการลงทุนมีมากกว่าการออม เศรษฐกิจเจริญเติบโต แต่ควรรักษาการออมให้เท่ากับการลงทุนเพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพราะถ้าการออมมีได้นำกลับมาใช้จ่ายอีกก็จะทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ และถ้าไม่เกิดการใช้จ่ายทำให้รายได้ลดลงไม่เกิดการออม แต่สิ่งที่ Keynes กังวลคือเมื่อเศรษฐกิจเจริญเติบโตทำให้เกิดการออมเป็นจำนวนมาก ซึ่งการออมทำให้ไม่เกิดการลงทุนส่งผลให้ไม่มีการจ้างงานเต็มที่ และการประหยัดหรือการออมอย่างเดียวเป็นสิ่งไม่ดีแต่การใช้จ่ายจะช่วยทำให้เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า

นอกจากนี้ Keynes มองว่านโยบายการเงินสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการว่างงานเช่นกันคือเมื่อธนาคารกลางขยายเงินสดสำรองในธนาคารและพยายามปล่อยกู้ แต่ประชาชนไม่ต้องการถือเงินสดเพิ่มขึ้นทำให้อัตราดอกเบี้ยลดลงจะกระตุ้นการลงทุนเพิ่มขึ้น รายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งมองในกรณีที่การถือสินทรัพย์สภาพคล่องยังไม่เปลี่ยนแปลง อัตราดอกเบี้ยลดลง การใช้จ่ายเพื่อการลงทุนจะเพิ่มขึ้น ซึ่งถ้ามองให้เห็นภาพโดยรวมแบบเป็นระบบคือเมื่อปริมาณเงินในระบบเพิ่มขึ้นส่งผลให้ความต้องการถือเงินสดไม่เพิ่มขึ้นและทำให้อัตราดอกเบี้ยลดลงก่อให้เกิดการลงทุนที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น และประชาชนมีรายได้สูงขึ้น ประชาชนสามารถใช้จ่ายเพิ่มขึ้นโดยการผ่านตัวทวีคูณที่ทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้นด้วย

ซึ่ง Keynes ไม่ได้คาดหวังกับนโยบายการเงินอย่างเดียวในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งนโยบายการคลังมีบทบาทอย่างมากโดยก่อให้เกิดเงินอุดหนุนจากการกู้ยืมที่รัฐบาลได้นำไปทำการใช้จ่ายโดยผ่านตัววิญญูทำให้เกิดรายได้ การใช้จ่าย และการจ้างงานต่อไป ในระบบเศรษฐกิจการลงทุน การบริโภค การใช้จ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นโดยผ่านตัววิญญูทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้น

2.1.4 แนวความคิดของ James Buchanan เกี่ยวกับการใช้จ่ายของรัฐบาล (Buchanan, 1986)

Buchanan กล่าวว่าเหตุผลการขยายตัวของรายจ่ายของรัฐบาลมาจากการที่นักการเมืองพยายามที่จะสร้างผลประโยชน์ให้แก่หน่วยงานของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่ในที่นี้อาจไม่ได้หมายถึงการคอร์รัปชัน ซึ่งสิ่งที่ทำอาจจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ แต่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวนักการเมืองเองก็ได้ โดยนักการเมืองจะพยายามคิดโครงการหรือผลงานใหม่ ๆ เพื่อใช้เป็นฐานในการก้าวหน้าในหน้าที่การงานและสร้างผลประโยชน์ ซึ่งในที่นี้ก่อให้เกิดการใช้จ่ายของรัฐบาลที่ขยายตัวมากขึ้นด้วย

นอกจากนี้พบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งเมื่อเศรษฐกิจมีการพัฒนาส่งผลให้มีความเป็นประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นด้วยทำให้เกิดกลุ่มบุคคลที่ต้องการผลประโยชน์จำนวนมาก โดยมีการเจรจาต่อรองกับนักการเมืองเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ เพราะบุคคลเหล่านี้มีสิทธิในการเลือกตั้ง เมื่อรัฐบาลต้องเผชิญกับกลุ่มบุคคลเหล่านี้ จึงต้องพยายามตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนเหล่านี้ มิฉะนั้นอาจไม่ได้รับการเลือกตั้งหรือถูกมองในแง่ลบ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีโครงการจำนวนมากเพื่อใช้ตอบสนองบุคคลหลายกลุ่ม เนื่องจากประชาธิปไตยนำมาซึ่งสิทธิและเสรีภาพ ในที่สุดการตอบสนองของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ก็นำมาซึ่งการใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้น

2.1.5 แนวความคิดของ Dani Rodrik เกี่ยวกับการใช้จ่ายของรัฐบาล (Rodrik, 1996)

ที่ผ่านมามีความเชื่อว่ายิ่งเศรษฐกิจมีการพัฒนาจะเป็นรูปแบบเศรษฐกิจแบบตลาด บทบาทของรัฐบาลก็จะลดลง ปริมาณสินค้าและความต้องการสินค้าจะสมดุลกัน แต่ Rodrik กล่าวว่าเมื่อเกิดเศรษฐกิจแบบเปิดเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องมียุทธศาสตร์มากขึ้นเนื่องจากยังมีการเปิดประเทศ ก็มักจะเจอกับความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะปัญหาที่เกิดจากภายนอกประเทศ หรือจากสงครามที่เกิดขึ้น ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ เศรษฐกิจของประเทศตนเองก็ตกต่ำไปด้วย

Rodrik กล่าวว่า การที่จะลดปัญหานี้ลงได้รัฐบาลควรจะเข้ามาบีบบทบาท เพราะยิ่งประเทศเปิดมาก ก็ยิ่งทำให้การส่งออกมากขึ้น เมื่อเกิดความผันผวนก็จะมีผลกระทบต่อการส่งออกมาก เพราะฉะนั้น รัฐบาลต้องเพิ่มบทบาทโดยการเข้าแทรกแซงโดยการซื้อสินค้ามากขึ้น เช่น มีการผลิต สินค้าออกมา 100 ชิ้น รายได้ประชาชาติก็มีมูลค่า 1,000 บาท เนื่องจากสินค้าขึ้นละ 10 บาท โดยทำการส่งออก 30 ชิ้น ประชาชนภายในประเทศทำการบริโภค 40 ชิ้น รัฐบาลมีการใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้า 30 ชิ้น รวมเป็น 100 ชิ้น แต่ถ้าเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สามารถส่งออกได้แค่ 10 ชิ้น รายได้ประชาชาติก็มีมูลค่าเหลือ 800 บาท หรืออาจจะมีการลดลงเมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ จนไม่สามารถ ส่งออกได้เลย รายได้ประชาชาติก็มีมูลค่าเหลือ 700 บาท ดังนั้นรายได้ประชาชาติขึ้นอยู่กับตลาดโลก และ Rodrik ยังกล่าวว่า การบริโภคของภาคเอกชนมีสัดส่วนในตัวเองอยู่แล้ว ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังกล่าวว่า รัฐบาลจะเข้าไปช่วยสร้างเสถียรภาพโดยการซื้อสินค้าและการลงทุนทำให้รัฐบาลมีบทบาทมากขึ้นในส่วนของรายได้ประชาชาติ และเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจทำให้การส่งออกได้น้อยลง แต่รัฐบาลซื้อใช้เพิ่มภายในประเทศมากขึ้น รายได้ประชาชาติก็มีมูลค่า 1,000 บาท เหมือนเดิม เหตุผลนี้เองจึงทำให้ Rodrik ได้ให้แนวความคิดไว้ว่า เมื่อมีการเปิดประเทศมากขึ้น เกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจจากสิ่งที่เกิดจากภายนอก รัฐบาลต้องมีบทบาทเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและลดความผันผวน

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายของรัฐบาลหลายลักษณะที่เกี่ยวกับกรณีของประเทศไทยซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มงานศึกษาได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

2.2.1 ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล ได้แก่

จิตติมา พิตรากุล (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงาน โดยทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายจำแนกตามลักษณะงานของรัฐบาลไทยที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ. 2524-2538 และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดงบประมาณรายจ่ายรวมและงบประมาณรายจ่ายจำแนกตามลักษณะงาน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ การประมาณการรายรับและจำนวนประชากร โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน และอ้างอิงแนวคิดเกี่ยวกับกฎการเพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้จ่ายของรัฐบาล (Wagner's Law) และแนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากรในระดับที่ยอมรับได้ (Peacock และ Wiseman)

ผลการศึกษาพบว่างบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนงบประมาณรายจ่ายจำแนกตามลักษณะงานในด้านการบริหารทั่วไป ด้านบริการชุมชนและสังคม และด้านการเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับลักษณะงานด้านอื่น ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้ามและมีแนวโน้มลดลง และพบว่าแนวโน้มปริมาณการเพิ่มขึ้นของงบประมาณรายจ่ายในแต่ละด้านขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมจากทั้งในและนอกประเทศ

จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่าการประมาณการรายรับส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายมากที่สุด โดยมีผลเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ลักษณะงานด้านเศรษฐกิจ ด้านการบริหารชุมชนและสังคม ด้านการบริการทั่วไป และงบประมาณรายจ่ายรวม นอกจากนี้พบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศส่งผลกระทบต่องบประมาณรายจ่ายรวมเพียงเล็กน้อย ส่วนจำนวนประชากรส่งผลกระทบต่อขนาดงบประมาณรายจ่ายด้านอื่น ๆ และส่งผลกระทบต่อขนาดงบประมาณรายจ่ายด้านการเศรษฐกิจในทิศทางตรงข้าม

มาตรา ๒๖ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล โดยทำการวิเคราะห์บทบาทของการใช้จ่ายรัฐบาลที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย และวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดรายจ่ายรัฐบาล ซึ่งในการศึกษานี้ได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปีระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2524 - 2542 และใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุ เพื่อสร้างสมการความสัมพันธ์ระหว่างการใช้จ่ายรัฐบาลกับตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่คาดหมายว่าเป็นตัวกำหนดการใช้จ่าย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ปริมาณเงิน รายรับจากภาษีรวม ขนาดการเปิดประเทศ และอัตราเงินเฟ้อ โดยอ้างอิงแนวคิดทางทฤษฎีของ Mann และ Schulthess

ผลการศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น (GDP) ภาษีเงินได้นิติบุคคล และปริมาณเงิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการใช้จ่ายรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่รายรับจากภาษีรวมนั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการใช้จ่ายรัฐบาล ส่วนขนาดการเปิดประเทศและอัตราเงินเฟ้อนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้จ่ายรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับผลงานวิจัยทั้งสองงานวิจัยในกลุ่มนี้พบว่าในผลการศึกษาที่มีสิ่งที่เหมือนกันคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการใช้จ่ายของรัฐบาล

2.2.2 ศึกษาผลของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อระบบเศรษฐกิจ

วรรณ โชคบรรดาลสุข (2530) ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบของรายจ่ายรัฐบาลที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย โดยทำการศึกษาลักษณะและโครงสร้างรายจ่ายรัฐบาลไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2513-2528 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายรัฐบาลกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและผลิตภัณฑ์ภาค ซึ่งการศึกษาทำโดยการนำข้อมูลทุติยภูมิระหว่างปี พ.ศ. 2513-2528 มาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติโดยอาศัยสมการถดถอยเชิงเดี่ยวและเชิงซ้อน และสำหรับทฤษฎีที่นำมาอ้างอิงคือทฤษฎีหรือหลักการทางเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายเหตุผลของการใช้จ่ายรัฐบาล ตลอดจนพฤติกรรมกรใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งสรุปไว้ในงานวิจัยของดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และ ชรรมนนุญ พงษ์ศรีภู (2529) รวมถึงใช้แนวความคิดแบบจำลองที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ Harrod (1984) Domar (1957) และ Solow (1956)

ผลการศึกษาพบว่ากรใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจมีสัดส่วนต่อรายจ่ายลดต่ำลง ส่วนด้านการศึกษา ด้านการชำระหนี้เงินกู้ และด้านการป้องกันประเทศ มีสัดส่วนรายจ่ายรวมเพิ่มสูงขึ้น ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของรายจ่ายรัฐบาลที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของทั้งประเทศ (พิจารณาเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ) พบว่ารายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธารณสุขูปการ และรายจ่ายด้านการชำระหนี้เงินกู้ภายในประเทศส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน โดยรายจ่ายด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายรัฐบาลและผลิตภัณฑ์รายภาค โดยพิจารณาเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติเป็นดังนี้

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขูปการ และรายจ่ายอื่น (ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน และรายจ่ายด้านอื่น ๆ) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

- ภาคเหนือ

รายจ่ายด้านการศึกษา และด้านการชำระหนี้เงินกู้ของภาคเหนือ ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ภาคเหนือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

- ภาคใต้

รายจ่ายด้านการศึกษา และรายจ่ายอื่น (ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน และรายจ่ายด้านอื่น ๆ) ของภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ภาคใต้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

- ภาคกลาง

รายจ่ายด้านการศึกษา และด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการของภาคกลาง ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ภาคกลางเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนรายจ่ายด้านเศรษฐกิจของภาคกลางส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ภาคกลางเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

- กรุงเทพ-ธนบุรี

รายจ่ายด้านการศึกษา และด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการของกรุงเทพ-ธนบุรี ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์กรุงเทพ-ธนบุรี เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

วันทนี ทรัพย์เสนาะ (2530) ทำการศึกษาเรื่องการใช้จ่ายของรัฐบาลและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยทำการศึกษานโยบายการใช้จ่ายของรัฐบาลและวิเคราะห์ผลของการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีต่อตัวผันแปรเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้แก่ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน ระดับราคา และดุลการชำระเงิน พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งการศึกษาใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะแนวโน้มการใช้จ่ายของรัฐบาลและความสัมพันธ์กับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนเชิงปริมาณใช้แบบจำลองสมการถดถอยสำหรับตัวผันแปรการใช้จ่ายรวมและตัวผันแปรการใช้จ่ายจำแนกตามลักษณะงาน โดยนำมาประมาณค่าสัมประสิทธิ์และคำนวณค่าความยืดหยุ่นเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีต่อตัวผันแปรเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์พบว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลมีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศเท่านั้นคือ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และระดับราคา โดยการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายรวมของรัฐบาลจะมีผลกระทบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ระดับราคา และการจ้างงาน ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาการใช้จ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานพบว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านการรักษาความสงบภายในประเทศ และด้านการชำระหนี้เงินกู้ มีผลกระทบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและระดับราคา และการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ ด้านการป้องกันประเทศ และรายจ่ายด้านอื่น ๆ มีผลกระทบต่อการทำงาน โดยการใช้จ่ายด้านการป้องกันประเทศมีผลกระทบมากที่สุด สำหรับดุลการชำระเงินระหว่างประเทศเป็นตัวที่แสดงถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายนอก การใช้จ่ายของรัฐบาลไม่ได้มีผลกระทบโดยตรง

วันดี หิรัญสถาพร (2540) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายภาครัฐที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและการจ้างงานในประเทศไทย โดยทำการวิเคราะห์ผลของงบประมาณรายจ่ายภาครัฐที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและการจ้างงานในประเทศไทย สำหรับการศึกษาใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ ซึ่งการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายภาครัฐและการจ้างงาน ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณใช้แบบจำลองถดถอยเชิงซ้อนประมาณค่าสัมประสิทธิ์เพื่อพิจารณาผลของงบประมาณรายจ่ายที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและการจ้างงาน

ผลการศึกษาพบว่างบประมาณรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมากที่สุด รองลงมาคืองบประมาณรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ ส่วนงบประมาณรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ งบประมาณด้านการรักษาความสงบภายในและการบริหารทั่วไปส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อพิจารณาผลของงบประมาณรายจ่ายต่อการจ้างงานพบว่างบประมาณรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการส่งผลกระทบต่อการทำงานมากที่สุด รองลงมาคืองบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ส่วนงบประมาณรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ และงบประมาณด้านการรักษาความสงบภายในและการบริหารทั่วไปส่งผลกระทบต่อการทำงานในทิศทางตรงกันข้าม

ปิยะ รัตน์วงศ์วิรุฬห์ (2543) ทำการศึกษาเรื่องการใช้จ่ายรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยศึกษาถึงผลของการใช้จ่ายรัฐบาลที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ และหาขนาดที่เหมาะสมของรัฐบาล โดยในงานวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การใช้จ่ายเพื่อบริโภคของรัฐบาลส่วนหนึ่งซึ่งประกอบด้วยค่าตอบแทนแรงงานกับค่าซื้อสินค้าและบริการ กับการลงทุนภาครัฐ และอีกส่วนหนึ่งคือส่วนขนาดของรัฐบาลซึ่งเป็นสัดส่วนของการใช้จ่ายเพื่อบริโภคของรัฐบาลต่อผลผลิตมวลรวม ซึ่งในการศึกษานี้ได้กำหนดให้การใช้จ่ายรัฐบาลเป็นปัจจัยการผลิตตัวหนึ่งของสมการการผลิตของภาคเอกชน ซึ่งประกอบด้วย แรงงาน ทุนภาคเอกชน ทุนภาครัฐ และการใช้จ่ายเพื่อบริโภคของรัฐบาล โดยอาศัยทฤษฎีของ Robert J. Barro และแนวคิดแบบจำลองการศึกษาของ Rati Ram, Somchai Sujjapongse และ Georgios Karras

ผลการศึกษาพบว่าผลผลิตส่วนเพิ่มของการใช้จ่ายเพื่อบริโภคแท้จริงของรัฐบาลในช่วงปี 2514-2539 สามารถประมาณค่าได้ว่ามีค่าเท่ากับ 1 จากทฤษฎี Barro แสดงว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคแท้จริงของรัฐบาลต่อผลผลิตมวลรวมแท้จริง ซึ่งหมายถึงขนาดของรัฐบาล มีความเหมาะสมและทำให้เศรษฐกิจมีอัตราการเติบโตสูงสุดในภาวะที่เป็น Steady State (Maximum Growth at Steady State) ดังนั้น ขนาดรัฐบาลโดยเฉลี่ยระหว่างปี 2514-2539 ที่เท่ากับร้อยละ 11 จึงสามารถ

ประมาณได้ว่าเป็นขนาดที่เหมาะสมแล้วตามผลการศึกษานี้ สำหรับผลผลิตเพิ่มของการลงทุนแท้จริงภาครัฐพบว่ามีค่าติดลบ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับงานวิจัยในกลุ่มนี้พบว่างานวิจัยของ วรรณภา โขคบรรดาสุข (2530) วันทนีย์ ทรัพย์เสนาะ (2530) และ วันดี หิรัญสถาพร (2540) ทำการศึกษาคล้ายคลึงกันคือศึกษาการใช้จ่ายรัฐบาลโดยรวมกับการใช้จ่ายรัฐบาลแยกตามลักษณะงาน แต่แตกต่างจากงานวิจัยของ ปิยะ รัตนวงศ์วิรุฬห์ (2543) ซึ่งเสนอการใช้จ่ายของรัฐบาลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การใช้จ่ายในการบริโภค คือ ค่าจ้างและการซื้อสินค้าและบริการ อีกส่วนหนึ่งคือการลงทุนของภาครัฐ สำหรับการศึกษาการใช้จ่ายรัฐบาลโดยรวมกับการใช้จ่ายรัฐบาลแยกตามลักษณะงาน พบผลการศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกันคือ วรรณภา โขคบรรดาสุข (2530) พบว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวม ในขณะที่ วันทนีย์ ทรัพย์เสนาะ (2530) พบว่าการใช้จ่ายรวมมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์ภายในประเทศต่อกำลังแรงงาน และ วันดี หิรัญสถาพร (2540) พบว่างบประมาณรายจ่ายโดยรวมปีที่ผ่านมามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาด้านรายจ่ายรัฐบาลแยกตามประเภทพบผลการศึกษาที่ลักษณะคล้ายคลึงกันคือ วรรณภา โขคบรรดาสุข (2530) พบว่ารายจ่ายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ รายจ่ายรัฐบาลด้านการศึกษา รายจ่ายรัฐบาลด้านการชำระหนี้เงินกู้เปลี่ยนแปลงไปผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับ วันทนีย์ ทรัพย์เสนาะ (2530) พบว่าการใช้จ่ายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ การใช้จ่ายรัฐบาลด้านการศึกษา การใช้จ่ายรัฐบาลด้านการชำระหนี้เงินกู้เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศต่อกำลังแรงงานเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน และวันดี หิรัญสถาพร (2540) พบว่างบประมาณรายจ่ายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจปีที่ผ่านมา งบประมาณรายจ่ายรัฐบาลด้านการศึกษาปีที่ผ่านมา งบประมาณรายจ่ายรัฐบาลด้านการชำระหนี้เงินกู้ปีที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

2.2.3 ศึกษาผลของการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีต่อภาคการผลิต

วันเพ็ญ กาญจนสาย (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาผลกระทบการใช้จ่ายรัฐบาลที่มีผลต่อผลิตภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมในประเทศไทย ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้จ่ายของรัฐบาลในแต่ละภาคเศรษฐกิจว่ามีผลต่อการเพิ่มผลผลิตในแต่ละภาคเศรษฐกิจมากน้อยเพียงใด โดยได้พิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อผลผลิต วิธีการศึกษาได้กำหนดแบบจำลองทางสถิติ 2 แบบคือ แบบจำลองการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีผลต่อผลผลิต

ภาคเกษตรกรรม และแบบจำลองการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีผลต่อผลผลิตนอกภาคเกษตรกรรม โดยใช้ข้อมูลทศวรรษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505-2533 และสมการแบบ Cobb-Douglas ถูกใช้เป็นแบบจำลองในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลในแต่ละสาขามีผลในการเพิ่มผลผลิตเฉพาะสาขาเดียวกันแต่จะลดปริมาณผลผลิตในสาขาคนละประเภทกันคือ การใช้จ่ายของรัฐบาลภาคเกษตรกรรมทำให้ผลผลิตภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นและการใช้จ่ายของรัฐบาลนอกภาคเกษตรกรรมจะเพิ่มผลผลิตนอกภาคเกษตรกรรม แต่การใช้จ่ายของรัฐบาลภาคเกษตรกรรมจะทำให้ผลผลิตนอกภาคเกษตรกรรมลดลง และการใช้จ่ายของรัฐบาลนอกภาคเกษตรกรรมจะทำให้ผลผลิตภาคเกษตรกรรมลดลง

2.2.4 ศึกษาประมาณรายจ่ายรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

สมชาย หาญหิรัญ และ สุวพร ศิริคุณ (2536) ทำการศึกษาเรื่องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับรายจ่ายของภาครัฐ: ศึกษากรณีประเทศไทยโดยนำข้อสมมติฐานของ Wagner และ Keynes มาศึกษากรณีประเทศไทย ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการเพิ่มขึ้นของความต้องการใช้จ่ายในภาครัฐว่าลักษณะความสัมพันธ์จะเป็นระยะสั้นแบบ Keynes หรือความสัมพันธ์เป็นระยะยาวแบบของ Wagner ในการทดสอบความสัมพันธ์ในระยะยาวจะใช้วิธีการ Co-integration ส่วนการทดสอบถึงความสัมพันธ์ในระยะสั้นเชิงพลวัต การศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์แนวความคิดของ Granger's Causality

ผลการศึกษาพบว่าไม่มีนัยสำคัญของสมมติฐาน Wagner ไม่ปรากฏความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับรายจ่ายรัฐบาล และไม่พบความสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่างสัดส่วนรายจ่ายรัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกับรายจ่ายได้เฉลี่ยต่อคน ความสัมพันธ์ในระยะสั้นเชิงพลวัต พบความสัมพันธ์การเริ่มจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปยังรายจ่ายภาครัฐมีค่าเป็นบวกสลับกัน การขยายตัวของการใช้จ่ายของรัฐบาลไม่มีผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจขณะเดียวกันปฏิเสธแนวความคิดของ Keynes ว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลในการกระตุ้นและมีผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ยังพบอีกว่าไม่ปรากฏความสัมพันธ์เชิงเหตุกาพระหว่างสัดส่วนของรายจ่ายรัฐบาลต่อมวลรวมกับมวลรวมเฉลี่ยต่อคน

วาสุณี สิริขวงส์ (2536) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ผลของการใช้จ่ายรัฐบาลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (ปี พ.ศ. 2510-2532) และเพิ่มการวิเคราะห์ผลของการใช้จ่ายทางเศรษฐกิจกับการใช้จ่ายทางทหารของรัฐบาลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งการศึกษาใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยการศึกษาเชิงพรรณนาทำการศึกษาข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคลังด้านรายจ่ายและแนวโน้มการใช้จ่ายของรัฐบาล ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณทำการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สมการเส้นตรงเชิงเดี่ยว (Single Equation) วิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้น (Multiple Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square) โดยศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510-2532

ผลการศึกษาพบว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลรวมมีผลกระทบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก และเมื่อพิจารณาการใช้จ่ายของรัฐบาลตามลักษณะงาน การใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน และด้านการชำระหนี้เงินกู้ มีผลกระทบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในขนาดที่แตกต่างกันอันเป็นผลเนื่องมาจากสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านต่าง ๆ ยังไม่มากพอที่จะกระตุ้นต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สำหรับการใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจและด้านการป้องกันประเทศ มีผลกระทบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยด้านการป้องกันประเทศมีผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมากกว่าด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากความมั่นคงของประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการลงทุน และผู้บริหารก็ตัดสินใจในการลงทุนภาคเอกชนมากกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ

ศิวลาภ สิทธีธรรม (2539) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลที่มีต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทฤษฎีภูมิภาควิเคราะห์ทั้งในการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มนโยบายการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในช่วงปี พ.ศ. 2520-2537 และงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลที่มีต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผลการศึกษาเชิงพรรณนาพบว่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 รัฐบาลใช้งบประมาณแบบขาดดุลโดยอิงกับแนวคิดของ Keynes ที่เน้นการขยายตัวทางด้านรายจ่าย แต่เนื่องจากการจัดทำงานงบประมาณในครั้งไม่ได้ระมัดระวังถึงรายได้ที่คาดว่าจะจัดเก็บได้จึงทำให้เกิดปัญหาทางการคลังตามมา การจัดทำงานงบประมาณรายจ่ายในช่วงต่อมาจึงเป็นไปอย่างระมัดระวังและคำนึงถึงรายได้ที่รัฐบาลคาดว่าจะจัดเก็บได้ และจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่างบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลด้านการเศรษฐกิจ ด้านการบริหารชุมชนและสังคม เป็นไปในทิศทางเดียวกับความเจริญ

เติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนด้านการบริหารทั่วไปเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

สำหรับงานวิจัยในกลุ่มนี้ซึ่งทำการศึกษางบประมาณรายจ่ายรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเหมือนกันแต่เลือกศึกษางบประมาณรายจ่ายรัฐบาลในด้านที่แตกต่างกันที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นผลการศึกษาที่ได้รับจึงมีความแตกต่างกัน แต่มีส่วนที่คล้ายคลึงบางส่วนในงานวิจัยของ วาสุณี สิริชูวงศ์ (2536) และ ศิวลาภ สิทธิธรรม (2539) ซึ่งพบว่าอัตราการขยายตัวของงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลด้านการเศรษฐกิจทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปใน ทิศทางเดียวกัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 กลุ่ม เมื่อมองในภาพรวมทั้งหมดพบว่างานวิจัยของ จิตติมา พิตราภุต (2540) มาลาธร ไกรฤกษ์ (2543) วรรณา โชคบรรดาลสุข (2530) วันทนีย์ ทรัพย์เสนาะ (2530) และ วันดี หิรัญสถาพร (2540) ให้ผลการศึกษาว่าการใช้จ่ายภาครัฐบาลโดยรวมทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วาสุณี สิริชูวงศ์ (2536) ซึ่งให้ผลการศึกษาว่าการใช้จ่ายภาครัฐบาลโดยรวมทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงไปเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาวรรณา โชคบรรดาลสุข (2530) วันทนีย์ ทรัพย์เสนาะ (2530) และ วันดี หิรัญสถาพร (2540) พบว่ารายจ่ายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ รายจ่ายรัฐบาลด้านการศึกษาให้ผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วาสุณี สิริชูวงศ์ (2536) และ ศิวลาภ สิทธิธรรม (2539) ซึ่งพบว่ารายจ่ายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ รายจ่ายรัฐบาลด้านการศึกษาให้ผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเปลี่ยนแปลงไปเพิ่มขึ้น ซึ่งในตารางที่ 2.2 แสดงตารางสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

ตารางที่ 2.2 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษา	เรื่องที่ศึกษา	วิธีการศึกษา	ผลลัพธ์ที่ได้
<p>วรรณภา ไชคบรรรดาสดุข (2530)</p>	<p>ผลกระทบของรายจ่ายรัฐบาลที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เชิงพรรณนา - เชิงประจักษ์ ใช้สมการถดถอยเชิงเดี่ยว และเชิงซ้อน 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อการใช้จ่ายของรัฐบาลรวม และรายจ่ายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจด้านการศึกษา ด้านชำระเงินทุน ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน - เมื่อรายจ่ายรัฐบาลของภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ ด้านอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวม เปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน - เมื่อรายจ่ายรัฐบาลของภาคกลางด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ ด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวม เปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน - เมื่อรายจ่ายรัฐบาลของกรุงเทพฯ-ธนบุรี ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้และผลิตภัณฑ์มวลรวม เปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน

ผู้ศึกษา	เรื่องที่ศึกษา	วิธีการศึกษา	ผลลัพธ์ที่ได้
วรรณษา โศคบรรดาธุช (2530) (ต่อ)			<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อรายจ่ายรัฐบาลภาคเหนือด้านการศึกษา ด้านการชำระหนี้เงินกู้เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเปลี่ยนแปลงทิศทางเดียวกัน แต่ด้านเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงทิศทางตรงกันข้าม - เมื่อรายจ่ายรัฐบาลภาคใต้ ด้านการศึกษา ด้านอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน
วันทนีย์ ทรัพย์เสมาะ (2530)	การใช้จ่ายของรัฐบาลและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> - เิงพรรณนา - เิงประจักษ์ ใช้แบบจำลองสมการถดถอย เิงเดี่ยวและเิงซ้อน 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อการใช้จ่ายรวม การใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านการชำระหนี้เงินกู้เปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศต่อกำลังแรงงานเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน - เมื่อการใช้จ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปโภค และด้านอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้การจ้างงานเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน แต่การใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านการรักษาค่าความสงบภายใน และด้านการชำระหนี้เงินกู้เปลี่ยนแปลงทิศทางตรงกันข้าม - เมื่อการใช้จ่ายรวมเปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้ดุลชำระหนี้ระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลง

ผู้ศึกษา	เรื่องที่ศึกษา	วิธีการศึกษา	ผลลัพธ์ที่ได้
วันทนีย์ ทรัพย์เสนาะ (2530) (ต่อ)			<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อการใช้จ่ายรวม การใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านข้าราชการ และด้านอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้ระดับราคาเปลี่ยนแปลงทิศทางเดียวกัน แต่ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขบริการ และด้านการป้องกันประเทศ เปลี่ยนแปลงทิศทางตรงกันข้าม - "ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติของการใช้จ่ายตามลักษณะงาน
วันเพ็ญ กาญจนสาย (2535)	ผลกระทบการใช้จ่ายรัฐบาลที่มีต่อผลิตภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - เิงพรรณนา - เิงประจักษ์ ใช้สมการถดถอยพหุคูณ 	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้จ่ายภาคเกษตรกรรม ปริมาณพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม ปริมาณแรงงานที่ใช้ภาคเกษตรกรรม มูลค่าสินค้าส่งออกภาคเกษตรกรรม มูลค่าการสะสมทุนภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้ผลิตภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น แต่เมื่อการใช้จ่ายนอกภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้ผลิตภาคเกษตรกรรมลดลง - "ไม่มีนัยสำคัญมูลค่าการให้สินเชื่อบริการไปบริโภคหมด - การใช้จ่ายรัฐบาลภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้ผลิตภาคเกษตรกรรมลดลง

ผู้ศึกษา	เรื่องที่ศึกษา	วิธีการศึกษา	ผลลัพธ์ที่ได้
วันเพ็ญ กาญจนสาย (2535) (ต่อ)			<ul style="list-style-type: none"> - การใช้จ่ายนอกภาคเกษตรกรรม ปริมาณการใช้แรงงานนอกภาคเกษตรกรรม มูลค่าสินค้าส่งออกนอกภาคเกษตรกรรม มูลค่าการให้สินเชื่อนอกภาคเกษตรกรรมของสถาบันการเงิน มูลค่าการสะสมทุนนอกภาคเกษตรกรรมของเอกชนเพิ่มขึ้น ทำให้ผลผลิตนอกภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น
วาสุณี สิริชูวงศ์ (2536)	วิเคราะห์ผลของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> - เิงพรรณนา - เิงประจักษ์ ใช้สมการเส้นตรงเชิงเดียว และวิเคราะห์ ถดถอยเชิงซ้อนด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อรายจ่ายรัฐบาลโดยรวม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายในประเทศเปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น - การลงทุนที่ไม่ใช่เพื่อการทหารเปลี่ยนแปลงไปมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงลดลง

ผู้ศึกษา	เรื่องที่ศึกษา	วิธีการศึกษา	ผลลัพธ์ที่ได้
สมชาย หาญหิรัญ และ สุวพร ศิริคุณ (2536)	การทดสอบความสัมพัทธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับรายจ่ายของรัฐบาล ศึกษากรณีประเทศไทยโดยนำข้อสมมติฐานของ Wagner และ Keynes มาศึกษากรณีประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> - เติงพรรณนา - เติงประจักษ์ ใช้ Error Correction Mechanism (ECM) 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีนัยสำคัญของข้อสมมติฐาน Wagner ไม่ปรากฏความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับรายจ่ายรัฐบาล - ความสัมพันธ์ระยะสั้นเชิงพลวัต พบความสัมพันธ์การเริ่มจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปยังรายจ่ายภาครัฐมีค่าเป็นบวก - มีการปฏิเสธแนวความคิดของ Keynes ว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลในการกระตุ้นและมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว
ศิวลาภ สิทธิธรรม (2539)	วิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลที่มีต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> - เติงพรรณนา - เติงประจักษ์ ใช้สมการถดถอยแบบพหุคูณ 	<ul style="list-style-type: none"> - การขยายตัวของงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจด้านการบริหารชุมชนและสังคม ทำให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงทิศทางเดียวกัน - ด้านการบริหารทั่วไปเปลี่ยนแปลงทิศทางตรงกันข้าม - อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจปีที่ผ่านมา ทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้ศึกษา	เรื่องที่ศึกษา	วิธีการศึกษา	ผลลัพธ์ที่ได้
จิตติมา พิตรากูด (2540)	การวิเคราะห์และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลจําแนกตามลักษณะงาน	<ul style="list-style-type: none"> - เซึ่งพรรณนา - เซึ่งประจักษ์ ใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบที่วมรวมในประเทศมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการใช้จ่ายของรัฐบาลและการใช้จ่ายแยกตามลักษณะงาน - เมื่อการประมาณรายจ่ายเปลี่ยนแปลงไป รายจ่ายรวม ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารชุมชนและสังคม ด้านเศรษฐกิจ เปลี่ยนแปลงทิศทางเดียวกัน และด้านอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงทิศทางตรงกันข้าม - เมื่อจำนวนประชากรเปลี่ยนแปลงไป รายจ่ายรวม และด้านอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงทิศทางเดียวกัน แต่ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารชุมชนและสังคม ด้านเศรษฐกิจ เปลี่ยนแปลงทิศทางตรงกันข้าม
วันดี ทิรัญสถาพร (2540)	การวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายภาครัฐที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและการจ้างงานในประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> - เซึ่งพรรณนา - เซึ่งประจักษ์ ใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน 	<ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณรายจ่ายโดยรวม รายจ่ายด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านการชำระเงินกู้ยืมที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเปลี่ยนแปลงทิศทางเดียวกัน - งบประมาณรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ ด้านอื่น ๆ ด้านการศึกษา และด้านชำระเงินกู้ยืมที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงไป มีผลทำให้การจ้างงานเปลี่ยนแปลงทิศทางเดียวกัน - ด้านการป้องกันประเทศที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงทิศทางตรงกันข้าม

ผู้ศึกษา	เรื่องที่ศึกษา	วิธีการศึกษา	ผลลัพธ์ที่ได้
<p>มาตรา 1 กรณกฎ (2543)</p>	<p>ปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เติงพรรณนา - เติงประจักษ์ ใช้สมการถดถอยพหุคูณ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบต่อรวมในประเทศมีความสัมพันธ์ทางเดียวกันกับการใช้จ่ายของรัฐบาล - อัตราเงินเฟ้อ และขนาดการเปิดประเทศไม่มีนัยสำคัญกับการใช้จ่ายของรัฐบาล - ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความสัมพันธ์ทางเดียวกันกับการใช้จ่ายของรัฐบาล - รายรับจากภาษีโดยรวมกับปริมาณเงินมีความสัมพันธ์ทางตรงกันข้าม
<p>ปิยะรัตน์วงศ์วิรุฬห์ (2543)</p>	<p>ผลของการใช้จ่ายรัฐบาลที่มีต่อระบบเศรษฐกิจและหาขนาดที่เหมาะสมของรัฐบาล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เติงพรรณนา - เติงประจักษ์ ใช้ Ordinary Least Square (OLS) 	<ul style="list-style-type: none"> - การจ้างงานเพิ่มขึ้นทำให้ Real GDP เพิ่มขึ้น - อัตราการลงทุนแท้จริงภาคเอกชนเพิ่มขึ้น Real GDP เพิ่มขึ้น - อัตราการการลงทุนแท้จริงของรัฐเพิ่มขึ้น Real GDP ลดลง - อัตราการใช้จ่ายเพื่อบริโภคแท้จริงของรัฐบาลเพิ่มขึ้น Real GDP เพิ่มขึ้น

2.3 วิธีการศึกษา

2.3.1 แบบจำลองการวิเคราะห์

จากทฤษฎีและแนวความคิดของ Adolph Wagner Alan T. Peacock และ Jack Wiseman John M. Keynes James Buchanan และ Dani Rodrik สามารถสรุปรูปแบบของความสัมพันธ์พฤติกรรมของการใช้จ่ายของรัฐบาลได้ดังนี้

$$\frac{G}{Y} = f\left(\frac{Y}{N}, \left[\frac{T}{Y}\right]_{t-1}, \frac{X+M}{Y}, DUM1\right)$$

โดยที่

$\frac{G}{Y}$	คือ	สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง
$\frac{Y}{N}$	คือ	สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง
$\left(\frac{T}{Y}\right)_{t-1}$	คือ	สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา
$\frac{X+M}{Y}$	คือ	สัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง
$DUM1$	คือ	DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518)

2.3.2 ข้อสมมติฐานตามแบบจำลอง

1. $\frac{Y}{N}$ แทนค่าสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง ซึ่งแสดงถึงระดับความกินดีอยู่ดีของประชาชนหรือระดับการพัฒนาของประเทศ แสดงว่าถ้ารายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้นแสดงถึงประเทศมีการพัฒนาส่งผลให้รัฐบาลมีบทบาทน้อยลง ซึ่งจากแบบจำลองสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้น บทบาทรัฐบาลในการพัฒนาประเทศลดลงทำให้สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงลดลง ดังนั้นความสัมพันธ์ของ $\frac{Y}{N}$ จะเป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับ $\frac{G}{Y}$

2. $\left(\frac{T}{Y}\right)_{t-1}$ แทนค่าสัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา เนื่องจากประชาชนมีหน้าที่เสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล ซึ่งมีผลทำให้รัฐบาลมีงบประมาณสำหรับการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และรัฐบาลจะนำเงินดังกล่าวมาใช้ในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ คืนแก่ประชาชน ซึ่งจากแบบจำลองสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อสัดส่วนการเก็บภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา เพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลมีปริมาณเงินสำหรับการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทำให้สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ดังนั้นความสัมพันธ์ของ $\left(\frac{T}{Y}\right)_{t-1}$ จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับ $\frac{G}{Y}$

3. $\frac{X+M}{Y}$ แทนค่าสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง หรืออัตราการเปิดประเทศ เนื่องจากเมื่อมีการเปิดประเทศเพื่อทำการค้าขายกับต่างประเทศ รัฐบาลต้องมีการใช้จ่ายเพื่อเตรียมความพร้อมในสนับสนุนการแข่งขันภาคการผลิตและบริการของประเทศ ซึ่งจากแบบจำลองสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลต้องมีการใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้นเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของประเทศทำให้สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ดังนั้นความสัมพันธ์ของ $\frac{X+M}{Y}$ จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับ $\frac{G}{Y}$

4. *DUM1* แทนค่า DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ปี พ.ศ 2518) เนื่องจากเมื่อความเป็นประชาธิปไตยเกิดขึ้น ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพมากขึ้น ประชาชนมีบทบาทมากขึ้น ในการเรียกร้องบริการต่าง ๆ จากรัฐบาลเพิ่มขึ้น ซึ่งจากแบบจำลองสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อมีความเป็นประชาธิปไตย รัฐบาลต้องมีการใช้จ่ายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทำให้สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ดังนั้นความสัมพันธ์ของ *DUM1* จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับ $\frac{G}{Y}$

2.3.3 รูปแบบสมการ

สำหรับการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ใช้วิธี Ordinary Least Squares (OLS) โดยทำการคำนวณในรูปของ logarithm ซึ่งจะมีรูปแบบดังนี้

$$\ln\left(\frac{G}{Y}\right) = \beta_0 + \beta_1 \ln\left(\frac{Y}{N}\right) + \beta_2 \ln\left(\frac{T}{Y}\right)_{t-1} + \beta_3 \ln\left(\frac{X+M}{Y}\right) + \beta_4 \cdot DUM1 + \varepsilon_t$$

โดยที่

β คือ ค่าความยืดหยุ่น ซึ่งแสดงให้ทราบว่าเมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงร้อยละ 1 ตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงร้อยละ β

และ

β_1 มีค่าน้อยกว่าศูนย์ตามข้อสมมติฐานข้างต้น

$\beta_2, \beta_3, \beta_4$ มีค่ามากกว่าศูนย์ตามข้อสมมติฐานข้างต้น

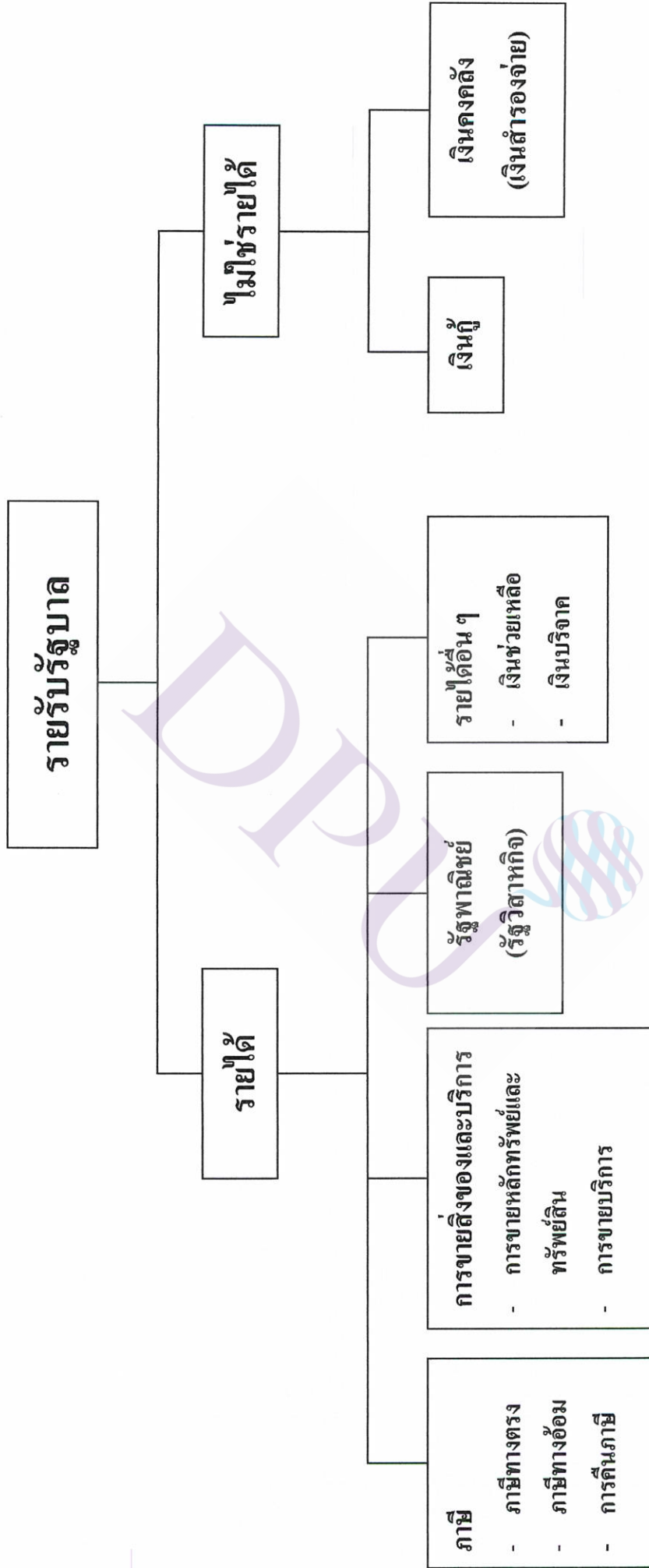
บทที่ 3

ลักษณะของรายรับและรายจ่ายรัฐบาลไทย

3.1 โครงสร้างรายรับรัฐบาล

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาของรายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษีอากรจากการขายสิ่งของและบริการ รายได้จากรัฐพาณิชย์ และรายได้ประเภทอื่น ๆ นอกจากการหารายได้ ด้วยวิธีการที่กล่าวแล้ว ในบางภาวะการณ์ที่รัฐบาลมีความจำเป็นต้องใช้มากขึ้น หรือถ้าในปีไหน รัฐบาลคาดว่าจะจัดเก็บภาษีอากรรวมทั้งการหารายได้ด้วยวิธีการอื่น ๆ แล้ว ยังคาดว่าจะมีประมาณการรายได้ต่ำกว่าประมาณการงบประมาณรายจ่ายที่รัฐบาลคาดว่าจะจำเป็นต้องใช้จ่าย รัฐบาลอาจต้องใช้วิธีการหารายได้ด้วยวิธีการอย่างอื่นที่ไม่ใช่วิธีการทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว เช่นอาจจะด้วยวิธีการนำเงินคงคลังของประเทศออกมาใช้ ถ้าประเทศอยู่ในฐานะที่มีเงินคงคลังมากพอที่จะนำมาใช้จ่ายได้ หรือถ้าเป็นกรณีประเทศไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะนำเงินคงคลังของประเทศออกมาใช้ได้ก็อาจจะต้องใช้วิธีการก่อหนี้สาธารณะใน 2 กรณีหลังนี้ ส่วนใหญ่มักจะไม่เรียกว่าเป็นวิธีการในการหารายได้ แต่มักจะเรียกกันว่าเป็นส่วนหนึ่งของรายรับรัฐบาล ที่รัฐบาลจำเป็นต้องอธิบายวิธีการได้มาซึ่งเงินในส่วนนี้ก่อนที่จะมีการพิจารณาความเหมาะสมของส่วนประกอบแหล่งที่มาของงบประมาณรายรับที่รัฐบาลจะนำไปตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนัยนี้คำว่ารายได้และคำว่ารายรับของรัฐบาล จึงเป็นคำที่ใช้ในความหมายที่แตกต่างกัน กล่าวคือรายรับที่รัฐบาลจะนำมาใช้เป็นตัวเลขในการประมาณการในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาล จึงประกอบด้วยรายรับที่ได้มาจาก 2 ส่วน คือส่วนของรายรับที่เป็นรายได้ และส่วนของรายรับที่ไม่ใช่รายได้ ซึ่งในรูปที่ 3.1 แสดงภาพรวมโครงสร้างรายรับของรัฐบาล

ในที่นี้ได้ยกตัวอย่างรายรับประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ซึ่งรัฐบาลประเทศไทยได้ประมาณการรายรับประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ไว้เป็นจำนวนเงิน 910,000 ล้านบาท โดยจำแนกเป็นรายรับประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

รูปที่ 3.1 แสดงโครงสร้างรายรับของรัฐบาล

3.1.1 รายได้

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 รัฐบาลคาดว่าจะมีรายได้จากประเภทต่าง ๆ จำนวนประมาณ 871,140 ล้านบาท เมื่อหักลดภาระการคืนภาษีของกรมสรรพากรจำนวน 55,080 ล้านบาท การจัดสรรเงินภาษีมูลค่าเพิ่มให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวน 3,340 ล้านบาท และการกักเงินเพื่อชดเชยภาษีสำหรับสินค้าส่งออกจำนวน 7,720 ล้านบาท จะคงเหลือเป็นรายได้สุทธิจำนวน 805,000 ล้านบาท โดยสามารถจำแนกตามประเภทของการจัดเก็บได้ดังนี้

1) ภาษีอากร (สุทธิ) จำนวน 717,669.3 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 78.9 ของประมาณการรายรับ ซึ่งในจำนวนนี้ประกอบด้วยภาษีทางตรง และภาษีทางอ้อม ดังนี้

1.1) ภาษีทางตรง จำนวน 237,600 ล้านบาท ประกอบด้วย

- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	จำนวน	101,830.0	ล้านบาท
- ภาษีเงินได้นิติบุคคล	จำนวน	125,770.0	ล้านบาท
- ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	จำนวน	10,000.0	ล้านบาท

1.2) ภาษีทางอ้อม จำนวน 546,209.3 ล้านบาท ประกอบด้วย

- ภาษีการขายทั่วไป	จำนวน	252,340.0	ล้านบาท
ประกอบด้วย			
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม	จำนวน	226,540.0	ล้านบาท
- ภาษีธุรกิจเฉพาะ	จำนวน	22,440.0	ล้านบาท
- อากรแสตมป์	จำนวน	3,400.0	ล้านบาท
- ภาษีการค้า	จำนวน	50.0	ล้านบาท
- ภาษีการขายเฉพาะ	จำนวน	193,753.1	ล้านบาท
ประกอบด้วย			
- ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน	จำนวน	67,000.0	ล้านบาท
- ภาษีสรรพสามิตจากการนำเข้า	จำนวน	17,695.0	ล้านบาท
- ภาษีโรคภัณฑ์อื่น	จำนวน	99,524.0	ล้านบาท
- ค่าภาคหลวงแร่	จำนวน	650.0	ล้านบาท
- ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม	จำนวน	8,875.0	ล้านบาท
- ภาษีทรัพยากรอื่น	จำนวน	9.1	ล้านบาท

- ภาษีสินค้าเข้า-ออก	จำนวน	98,625.0	ล้านบาท
- ภาษีลักษณะอนุญาต	จำนวน	1,491.2	ล้านบาท

1.3) หักลด การคืนภาษีจำนวน 66,140.0 ล้านบาท

ประกอบด้วย

- การคืนภาษีของกรมสรรพากร	จำนวน	55,080.0	ล้านบาท
- การจัดสรรเงินภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวน	3,340.0	ล้านบาท
- การกั้นเงินเพื่อชดเชยภาษี สำหรับสินค้าส่งออก	จำนวน	7,720.0	ล้านบาท

2) การขายสิ่งของและบริการ จำนวน 15,860.0 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.7 ของประมาณการรายรับ ซึ่งเป็นรายได้ที่เก็บจาก

2.1) การขายหลักทรัพย์และทรัพย์สิน จำนวน 2,085.0 ล้านบาท

ประกอบด้วย

- ค่าขายทรัพย์สินซึ่งเป็น อสังหาริมทรัพย์	จำนวน	50.0	ล้านบาท
- ค่าขายผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ	จำนวน	149.4	ล้านบาท
- ค่าขายหลักทรัพย์	จำนวน	400.0	ล้านบาท
- ค่าขายหนังสือราชการ	จำนวน	11.7	ล้านบาท
- ค่าขายสิ่งของอื่น	จำนวน	1,473.9	ล้านบาท

2.2) การขายบริการ จำนวน 13,775.0 ล้านบาท

ประกอบด้วย

- ค่าบริการ	จำนวน	12,439.3	ล้านบาท
- ค่าเช่า	จำนวน	1,335.7	ล้านบาท

3) รายได้จากรัฐพาณิชย์ จำนวน 47,510.0 ล้านบาท หรือร้อยละ 5.2 ของประมาณการรายรับ ประกอบด้วยผลกำไรขององค์การรัฐบาล หน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินจำนวน 38,502.2 ล้านบาท รายได้จากโรงงานยาสูบจำนวน 4,036.0 ล้านบาท รายได้จาก

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล จำนวน 4,699.8 ล้านบาท และเงินปันผลจากบริษัทที่รัฐบาลถือหุ้น จำนวน 2,750.0 ล้านบาท

4) รายได้อื่น จำนวน 23,960.8 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.6 ของประมาณการรายรับ ประกอบด้วย ค่าแสตมป์พิกษากรและค่าปรับจำนวน 8,734.2 ล้านบาท เงินรับคืนจำนวน 1,845.3 ล้านบาท และรายได้เบ็ดเตล็ดจำนวน 13,381.3 ล้านบาท

3.1.2 เงินกู้

เนื่องจากประมาณการรายจ่ายของรัฐบาลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 มีจำนวนที่ประมาณการไว้สูงกว่าประมาณการรายได้สุทธิจำนวน 105,000 ล้านบาท รัฐบาลจึงได้กำหนดจำนวนดังกล่าวให้เป็นเงินกู้ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 11.5 ของประมาณการรายรับ

3.2 โครงสร้างรายจ่ายรัฐบาล

3.2.1 ประเภทรายจ่ายรัฐบาล

รายจ่ายรัฐบาลอาจจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ รายจ่ายในงบประมาณ และรายจ่ายนอกงบประมาณ ดังนี้

1. รายจ่ายในงบประมาณ หมายถึง รายจ่ายรัฐบาลที่ได้กำหนดขึ้น และนำไปใช้จ่ายได้ต้องผ่านกระบวนการงบประมาณก่อน คือ เป็นรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติจากฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อตราเป็นพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และโดยปกติรัฐบาลต้องใช้จ่ายให้เป็นไปตามหลักการและรายการที่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายกำหนดไว้ ซึ่งโดยทั่วไปเป็นรายจ่ายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยทั่วไป การป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน การศึกษา การสาธารณสุขและสาธารณสุขการ และการรักษาเสถียรภาพหรือการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2. รายจ่ายนอกงบประมาณ หมายถึง รายจ่ายจากเงินที่ส่วนราชการได้รับมา ซึ่งไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินหรือรายจ่ายของส่วนราชการ ซึ่งมีใช้รายจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี ได้แก่ รายจ่ายจากเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ รายจ่ายจากเงินกู้ต่างประเทศ ซึ่งไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนว่าในแต่ละปีงบประมาณจะได้รับเงินกู้ต่างประเทศจากแหล่งใด เป็นจำนวนเท่าใด และเมื่อใด รายจ่ายของรัฐวิสาหกิจที่มีสินค้าและบริการที่เป็นสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นต้น รัฐบาลจะจัดตั้งองค์กรอิสระในการกำหนดแผนการใช้จ่ายและจัดเก็บรายได้

โดยตรง โดยไม่ผ่านกระบวนการงบประมาณแผ่นดิน รัฐบาลเพียงแต่คอยควบคุมดูแลเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินกิจการ นอกจากนี้ยังมีรายจ่ายของหน่วยการปกครองท้องถิ่น หรือราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยให้อำนาจท้องถิ่นจัดเก็บรายได้และการใช้จ่ายโดยตรง ได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีรายจ่ายนอกงบประมาณอีกหลายประเภท เช่น เงินกองทุนต่าง ๆ ซึ่งตั้งขึ้นโดยกฎหมายและคำสั่งนายกรัฐมนตรี เงินบำรุงสถาบันการศึกษา สาธารณสุข และเงินบริจาค เป็นต้น รายจ่ายนอกงบประมาณเหล่านี้จะมีระเบียบในการใช้จ่ายไว้โดยเฉพาะ โดยไม่ได้ใช้กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับงบประมาณใช้บังคับแต่อย่างใด

3.2.2 การจำแนกรายจ่ายในงบประมาณ

การจำแนกประเภทของงบประมาณรายประจำปีของประเทศไทยสามารถพิจารณาได้หลายลักษณะ ได้แก่ การจำแนกตามโครงสร้างของแผนงาน การจำแนกตามหมวดรายจ่ายการจำแนกตามลักษณะงานและลักษณะเศรษฐกิจ และการจำแนกตามส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น โดยในรูปที่ 3.2 แสดงภาพรวมโครงสร้างการจำแนกรายจ่ายของรัฐบาล

1) การจำแนกตามโครงสร้างของแผนงาน

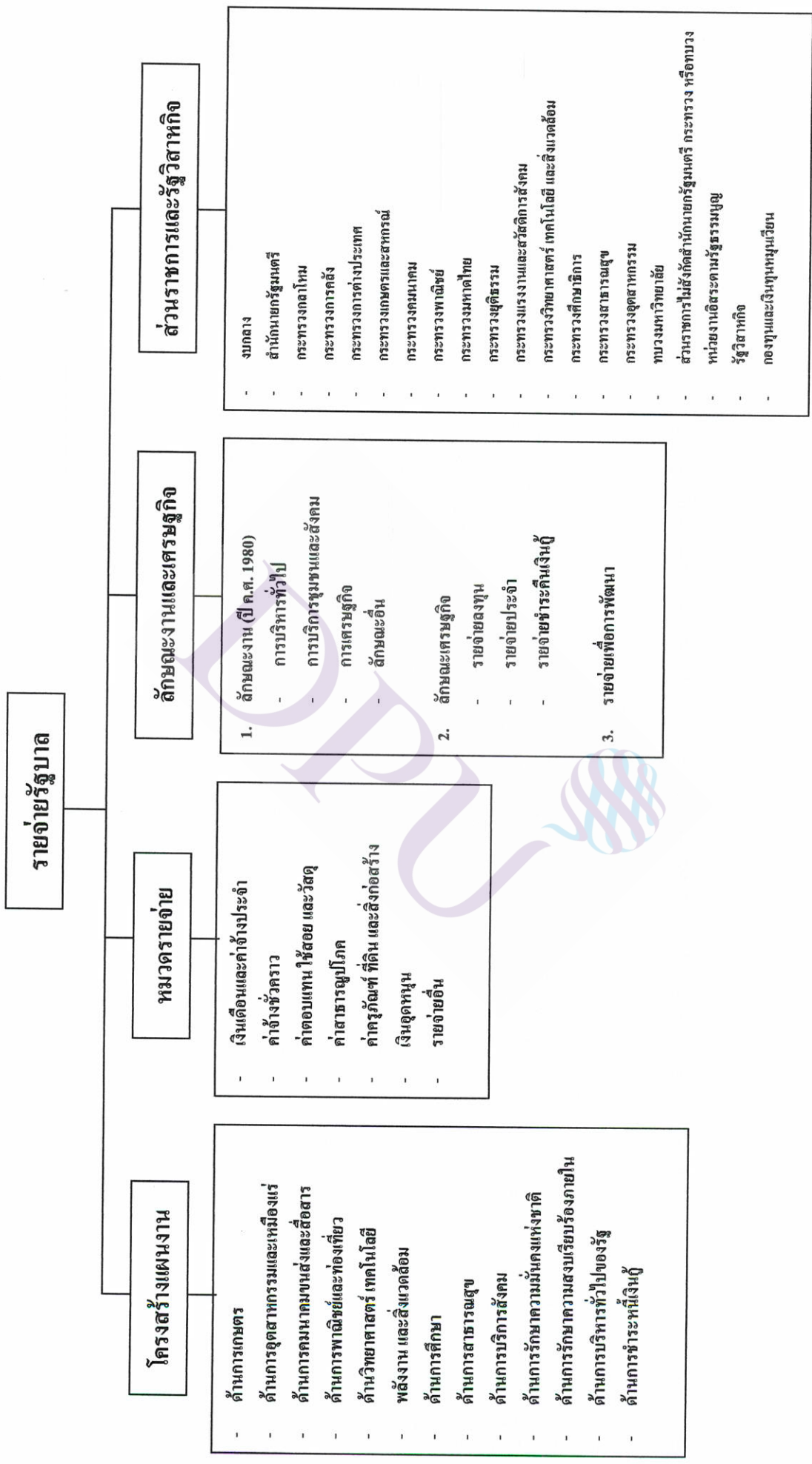
งบประมาณรายจ่ายของประเทศไทย พิจารณาการจำแนกประเภท ตามโครงสร้างการกำหนดแผนงานประกอบด้วยแผนงานด้านต่าง ๆ รวม 12 ด้าน ซึ่งในที่นี้ได้ยกตัวอย่างการจำแนกตามโครงสร้างของแผนงานรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2544 ดังนี้คือ

1.1) ด้านการเกษตร จำแนกเป็นสาขารวม 5 สาขา และ 12 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการเกษตร	ประกอบด้วย 2 แผนงาน
- สาขาการบริหารด้านการเกษตร	ประกอบด้วย 1 แผนงาน
- สาขาการกสิกรรม	ประกอบด้วย 4 แผนงาน
- สาขาการป่าไม้	ประกอบด้วย 2 แผนงาน
- สาขาการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	ประกอบด้วย 3 แผนงาน

1.2) ด้านการอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ จำแนกเป็นสาขารวม 2 สาขา และ 6 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการอุตสาหกรรม	ประกอบด้วย 4 แผนงาน
- สาขาการทรัพยากรธรณี	ประกอบด้วย 2 แผนงาน

รูปที่ 3.2 แสดงโครงสร้างรายจ่ายของรัฐบาล

1.3) ด้านการคมนาคมขนส่งและสื่อสาร จำแนกเป็นสาขารวม 5 สาขา และ 17 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการบริหารด้านการคมนาคมขนส่งและสื่อสาร ประกอบด้วย 1 แผนงาน
- สาขาการคมนาคมขนส่งทางบก ประกอบด้วย 7 แผนงาน
- สาขาการคมนาคมขนส่งทางน้ำ ประกอบด้วย 4 แผนงาน
- สาขาการคมนาคมขนส่งทางอากาศ ประกอบด้วย 4 แผนงาน
- สาขาการสื่อสารโทรคมนาคม ประกอบด้วย 1 แผนงาน

1.4) ด้านการพาณิชย์และท่องเที่ยว จำแนกเป็นสาขารวม 1 สาขา และ 3 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการพาณิชย์และท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 แผนงาน

1.5) ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อม จำแนกเป็นสาขารวม 3 สาขา และ 15 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการพัฒนาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ประกอบด้วย 5 แผนงาน
- สาขาการพัฒนาพลังงาน ประกอบด้วย 4 แผนงาน
- สาขาการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 แผนงาน

1.6) ด้านการศึกษา จำแนกเป็นสาขารวม 8 สาขา และ 34 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการบริหารด้านการศึกษา ประกอบด้วย 5 แผนงาน
- สาขาการให้บริการการศึกษา ประกอบด้วย 10 แผนงาน
- สาขาการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 6 แผนงาน
- สาขาการวิจัย ประกอบด้วย 2 แผนงาน
- สาขาการบริการวิชาการแก่สังคม ประกอบด้วย 1 แผนงาน
- สาขากิจการนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 1 แผนงาน
- สาขาการศาสนา ประกอบด้วย 5 แผนงาน
- สาขาการศิลปะและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 4 แผนงาน

1.7) ด้านการสาธารณสุข จำแนกเป็นสาขารวม 7 สาขา และ 18 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการบริหารจัดการสาธารณสุข ประกอบด้วย 1 แผนงาน
- สาขาการบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย 5 แผนงาน

- สาขาการส่งเสริมสุขภาพ ควบคุม และป้องกัน โรค ประกอบด้วย 5 แผนงาน
- สาขาคุ้มครองผู้บริโภคด้าน การสาธารณสุข ประกอบด้วย 1 แผนงาน
- สาขาการผลิตและพัฒนากำลังคน ด้านสุขภาพ ประกอบด้วย 1 แผนงาน
- สาขาการพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประกอบด้วย 2 แผนงาน
- สาขาการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและ การพึ่งตนเองด้านการสาธารณสุข ประกอบด้วย 3 แผนงาน

1.8) ด้านการบริหารสังคม จำแนกเป็น 4 สาขา และ 14 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาสวัสดิการสังคมและ สังคมสงเคราะห์ ประกอบด้วย 3 แผนงาน
- สาขาการพัฒนาและบริการสังคม ประกอบด้วย 2 แผนงาน
- สาขาพัฒนากลุ่มเป้าหมายพิเศษ ประกอบด้วย 5 แผนงาน
- สาขาพัฒนาเมือง สภาพแวดล้อม และบริการพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 แผนงาน

1.9) ด้านการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และผลประโยชน์ในต่างประเทศ จำแนกเป็น สาขารวม 3 สาขา และ 5 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการป้องกันประเทศ ประกอบด้วย 2 แผนงาน
- สาขาการรักษาความมั่นคงภายใน ประกอบด้วย 1 แผนงาน
- สาขาการดำเนินนโยบายเพื่อความมั่นคง ประกอบด้วย 2 แผนงาน

1.10) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน จำแนกเป็นสาขารวม 2 สาขา และ 5 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการผดุงความยุติธรรม ประกอบด้วย 1 แผนงาน
- สาขาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ประกอบด้วย 4 แผนงาน

1.11) ด้านการบริหารงานทั่วไปของรัฐ จำแนกเป็นสาขารวม 2 สาขา และ 8 แผนงาน ดังนี้คือ

- สาขาการบริหารด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย 2 แผนงาน
- สาขาการบริหารงานด้านอื่น ประกอบด้วย 6 แผนงาน

- 1.12) ด้านการชำระหนี้เงินกู้ จำแนกเป็นสาขา รวม 1 สาขา และ 1 แผนงาน ดังนี้คือ
 - สาขาการชำระหนี้เงินกู้ ประกอบด้วย 1 แผนงาน

2) การจำแนกตามหมวดรายจ่าย

งบประมาณรายจ่ายของประเทศไทย พิจารณาจำแนกตามหมวดรายจ่าย ที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติในการบริหารงบประมาณในปัจจุบัน จำแนกเป็น 7 หมวดรายจ่าย

- 2.1) หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ
- 2.2) หมวดค่าจ้างชั่วคราว
- 2.3) หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ
- 2.4) หมวดค่าสาธารณูปโภค
- 2.5) หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
- 2.6) หมวดเงินอุดหนุน
- 2.7) หมวดรายจ่ายอื่น

3) การจำแนกตามลักษณะงานและลักษณะเศรษฐกิจ

3.1) จำแนกตามลักษณะงาน

งบประมาณรายจ่ายของประเทศไทย พิจารณาตามลักษณะงานในงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นการพิจารณาตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลโดยยึดถือหลักการในการจำแนกรายจ่ายของรัฐบาล ของสำนักงานสถิติแห่งสหประชาชาติซึ่งเดิมประเทศไทยใช้หลักการของสำนักเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ ปี ค.ศ. 1958 ในการจำแนกลักษณะงานมาจนถึง ปี พ.ศ. 2534 โดยจำแนกลักษณะงานเป็น 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ
2. ด้านการศึกษา
3. ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ
4. ด้านการป้องกันประเทศ
5. ด้านการรักษาความสงบภายใน
6. ด้านการบริหารทั่วไป
7. ด้านการชำระหนี้เงินกู้
8. ด้านอื่น ๆ เช่น รายจ่ายสมทบโครงการความช่วยเหลือต่าง ๆ ค่าใช้จ่าย

เพื่อสวัสดิการแก่ข้าราชการและลูกจ้าง และรายจ่ายที่ไม่สามารถจำแนกประเภทได้ เป็นต้น

โดยในปัจจุบันรัฐบาลยึดถือหลักการในการจำแนกรายจ่ายของรัฐบาลของสำนักงานสถิติแห่งสหประชาชาติ ปี ค.ศ. 1980 ซึ่งเริ่มใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา โดยจำแนกการดำเนินงานของรัฐบาลตามวัตถุประสงค์อย่างกว้าง ๆ ออกเป็นด้านต่างๆ 14 ด้านภายใต้ลักษณะงาน 4 ประเภท ดังนี้

1. ลักษณะที่ 1 การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ
 - การบริหารทั่วไปของรัฐ
 - การป้องกันประเทศ
 - การรักษาความสงบภายใน
2. ลักษณะที่ 2 การบริการชุมชนและสังคม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ
 - การศึกษา
 - การสาธารณสุข
 - การสังคมสงเคราะห์
 - การเคหะและชุมชน
 - การศาสนา วัฒนธรรม และนันทนาการ
3. ลักษณะที่ 3 การเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ
 - การเชื่อเพลิงและพลังงาน
 - การเกษตร
 - การเหมืองแร่ทรัพยากรธรณี การอุตสาหกรรมและการโยธา
 - การคมนาคมขนส่ง และสื่อสาร
 - การบริการเศรษฐกิจอื่น
4. ลักษณะอื่นๆ ประกอบด้วย 1 ด้าน คือ
 - การดำเนินงานอื่น

3.2) จำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจ

การจำแนกงบประมาณตามลักษณะเศรษฐกิจของประเทศไทย เป็นการจำแนกงบประมาณรายจ่ายเพื่อแสดงให้เห็นผลทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของรัฐบาล โดยจำแนกเป็นรายจ่ายลงทุน (Capital cost) รายจ่ายประจำ (Operation cost) และรายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ ดังนี้

1) ใช้จ่ายลงทุน หมายถึง การใช้จ่ายเพื่อจะสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ และรายจ่ายเพื่อการได้มาซึ่งครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ซึ่งถือว่าเป็นรายจ่ายเพื่อการสะสมทุนของหน่วยราชการ

2) ใช้จ่ายประจำ หมายถึง ใช้จ่ายเพื่อใช้ในการบริหารงานประจำ เป็นรายจ่ายประเภทเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดซื้อบริการและสิ่งของที่ไม่เป็นสินทรัพย์ประเภททุน

3) ใช้จ่ายชำระคืนเงินต้นกู้

3.3) จำแนกตามรายจ่ายเพื่อการพัฒนา

งบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาล พิจารณาจำแนกตามการจัดสรรให้แก่งาน/โครงการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และงาน/โครงการที่มีวัตถุประสงค์ และการดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และรายจ่ายสำหรับการดำเนินงานตามปกติ

4) การจำแนกตามส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

งบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทย พิจารณาจากการจำแนกตามส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เพื่อดำเนินงาน/โครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบตามความจำเป็น และความสามารถในการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ยกตัวอย่างปีงบประมาณ 2544 ประกอบด้วยส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวงในการดูแลรับผิดชอบงบประมาณรายจ่ายรวม 20 หน่วยงาน ได้แก่

- 4.1) งบกลาง
- 4.2) สำนักนายกรัฐมนตรี
- 4.3) กระทรวงกลาโหม
- 4.4) กระทรวงการคลัง
- 4.5) กระทรวงการต่างประเทศ
- 4.6) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 4.7) กระทรวงคมนาคม
- 4.8) กระทรวงพาณิชย์
- 4.9) กระทรวงมหาดไทย
- 4.10) กระทรวงยุติธรรม
- 4.11) กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

- 4.12) กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
- 4.13) กระทรวงศึกษาธิการ
- 4.14) กระทรวงสาธารณสุข
- 4.15) กระทรวงอุตสาหกรรม
- 4.16) ทบวงมหาวิทยาลัย
- 4.17) ส่วนราชการ ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง
- 4.18) หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ
- 4.19) รัฐวิสาหกิจ
- 4.20) กองทุนและเงินทุนหมุนเวียน

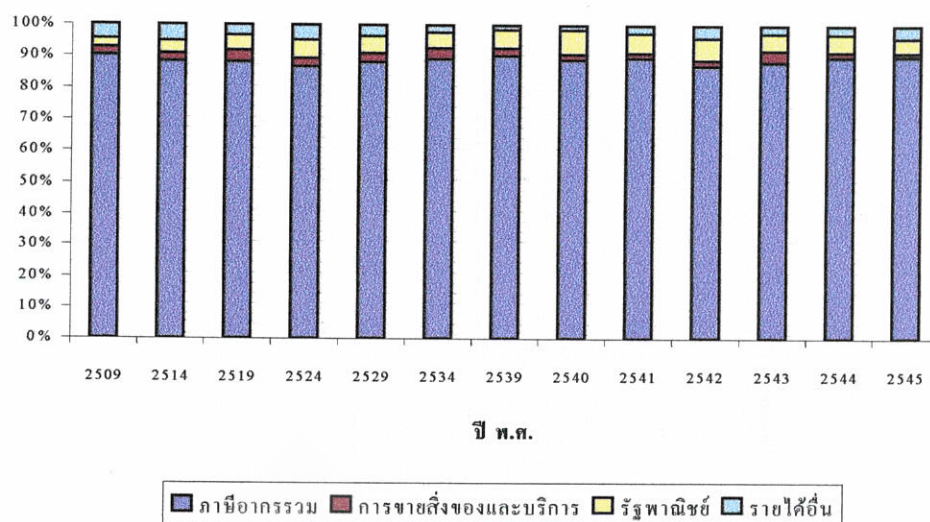
3.3 แนวโน้มรายรับของรัฐบาล

เมื่อพิจารณารายได้รัฐบาลมาจากภาษีอากรรวม การขายสิ่งของและบริการ รัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น โดยพิจารณาปีสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 หลังจากนั้นดูทุกปี ตั้งแต่ 2540-2545 ซึ่งแสดงในตารางที่ 3.1 และรูปที่ 3.3 พบว่ารายได้จากภาษีอากรสูงสุดปี 2509 เป็นจำนวน 90.4% ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 และต่ำสุดปี 2524 เป็นจำนวน 86.8% ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ส่วนรายได้รัฐบาลจากการขายสิ่งของและบริการสูงสุดปี 2519 เป็นจำนวน 3.7% ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 และต่ำสุดปี 2545 เป็นจำนวน 1.2% รายได้รัฐบาลจากรัฐพาณิชย์สูงสุดปี 2540 เป็นจำนวน 7.5 % และต่ำสุดปี 2509 เป็นจำนวน 2.6 % ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ส่วนรายได้รัฐบาลจากรายได้อื่น ๆ สูงสุดปี 2514 เป็นจำนวน 5.1 % ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 และต่ำสุดปี 2539 เป็นจำนวน 1.6 % ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 และปี 2540 เป็นจำนวน 1.6 % สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายได้ของรัฐบาลจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ตั้งแต่ปี 2503-2545 แสดงไว้ในภาคผนวก ก

ตารางที่ 3.1 แสดงรายได้รัฐบาลมาจากภาษีอากรรวม การขายสิ่งของและบริการ รัฐพาณิชย์ และ รายได้อื่น โดยแสดงเฉพาะปีที่สิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 และหลังจากนั้นแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2545

ปี พ.ศ.	จำนวนเปอร์เซ็นต์				
	ภาษีอากรรวม	การขายสิ่งของ และบริการ	รัฐพาณิชย์	รายได้อื่น ๆ	ผลรวม
2509	90.4	2.3	2.6	4.7	100
2514	88.5	2.4	4.0	5.1	100
2519	88.2	3.7	4.9	3.2	100
2524	86.8	2.7	5.6	4.9	100
2529	88.3	2.8	5.2	3.7	100
2534	89.3	3.4	5.0	2.3	100
2539	90.2	2.5	5.7	1.6	100
2540	88.9	2.0	7.5	1.6	100
2541	89.6	1.8	6.1	2.5	100
2542	87.2	1.7	7.1	4.0	100
2543	88.5	3.6	5.4	2.5	100
2544	90.0	1.8	5.5	2.7	100
2545	90.3	1.2	4.5	4.0	100

ที่มา : งบประมาณโดยสังเขป

รูปที่ 3.3 กราฟแท่งแสดงรายได้รัฐบาลมาจากภาษีอากรรวม การขายสิ่งของและบริการ รัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น โดยแสดงเฉพาะปีที่สิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 และหลังจากนั้นแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2545

3.4 แนวโน้มรายจ่ายรัฐบาล

ในที่นี้จะพิจารณาจำแนกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลเฉลี่ยทุก 10 ปี สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายจ่ายรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2545 แสดงอยู่ในภาคผนวก ข

3.4.1 จำแนกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-8 ได้วางกรอบแนวทางการทำงานไว้ให้แก่รัฐบาล ซึ่งรัฐบาลสามารถนำมาสร้างเป็นนโยบายและทำให้ออกมาเป็นรูปธรรม แต่ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวจะสมบูรณ์ได้นั้นรัฐบาลต้องมีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลให้เหมาะสมกับแนวทางที่กำหนดไว้ด้วย

1) ลักษณะรายจ่ายรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบที่ใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางรายจ่ายของรัฐบาลมีด้วยกันหลายประการ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางรายจ่ายของรัฐบาลว่ารัฐบาลควรมีการจัดสรรงบประมาณไปในทิศทางใด ซึ่งโดยรวมรายจ่ายรัฐบาลด้านต่าง ๆ มีดังนี้ ด้านการบริหารประเทศ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการชำระเงินกู้ รายจ่ายด้านอื่น ๆ โดยในที่นี้แสดงรายละเอียดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งมีผลต่อรายจ่ายรัฐบาลในปริมาณที่แตกต่างกันในแต่ละแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-8

1.1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

- ด้านการบริหารประเทศ
- ด้านการป้องกันประเทศ
- ด้านการรักษาความสงบภายใน
- ด้านการศึกษา มีการเปิดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพิ่มการผลิตครู เปิดมหาวิทยาลัยอีก 2 แห่ง
- ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ
 - : ด้านสาธารณสุข มีการพัฒนาสาธารณสุข
 - : ด้านสาธารณสุขการ มีการพัฒนาชุมชน จัดประกันสังคมให้แก่แรงงาน มีการติดตั้งท่อประปาและโรงกรองน้ำ และรัฐบาลพยายามปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ รัฐบาลได้จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ช่วยให้มีไฟฟ้าใช้ในราคาถูกโดยทำการสำรวจแหล่งน้ำที่เหมาะสมเพื่อให้ทราบกำลังการผลิตที่แน่นอน การคมนาคมมีการก่อสร้างทางรถไฟ ขยายท่าเทียบเรือ ขยายไปรษณีย์ พัฒนาการวิทยุ
- ด้านเศรษฐกิจ
 - : ด้านเกษตรกรรม ทำการส่งเสริมงานด้านเกษตรกรรม รัฐบาลจัดสินเชื่อให้แก่ด้านการเกษตรกรรม
 - : ด้านอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ โดยมีการสำรวจแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตพลังงาน
 - : ด้านคมนาคม มีการก่อสร้างการคมนาคมขนส่ง
- ด้านการชำระเงินกู้
- ด้านอื่น

1.2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

- ด้านการบริหารประเทศ
- ด้านการป้องกันประเทศ
- ด้านการรักษาความสงบภายใน
- ด้านการศึกษา โดยเพิ่มปริมาณครูให้เพียงพอทั้งในระดับอุดมศึกษา มัธยม

ศึกษาดอนดิน และตอนปลาย

- ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ

: ด้านสาธารณสุขมีการขยายโรงพยาบาล เพิ่มเตียง เพิ่มแพทย์ เพิ่ม
 พยาบาล มีการจัดตั้งสถานีอนามัย กวาดล้างโรคติดต่ออันตราย รัฐส่งเสริมโครงการพัฒนาอนามัย
 ห้องถิ่น

: ด้านสาธารณสุขมีการจัดหาน้ำสะอาด จัดสรรที่ดินในนิคมสร้าง
 ตนเอง สร้างอาคารสงเคราะห์ ปรับปรุงถนน ปรับปรุงประปา

- ด้านเศรษฐกิจ

: ด้านเกษตรกรรม มีการดำเนินการก่อสร้างเขื่อนชลประทาน 5 เขื่อน
 มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาที่ดิน จัดตั้งศูนย์อนุรักษ์ดินและน้ำ จัดตั้งศูนย์วิจัยการเกษตรกรรม จัดตั้งชุม
 ชนสหกรณ์ จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์สวนยาง จัดตั้งศูนย์วิจัยการเกษตรประจำภาค

: ด้านอุตสาหกรรม มีการส่งเสริมให้จัดตั้งสถาบันการเงินเพื่อการ
 ลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรม รัฐบาลประกอบกิจการในรูปรัฐวิสาหกิจ

: ด้านคมนาคมขนส่ง มีการพัฒนาทางหลวงแผ่นดิน ก่อสร้างบูรณะ
 ทางหลวงจัดหัด ปรับปรุงสนามบินพาณิชย์

: ด้านพาณิชย์และบริการ สนับสนุนเอกชนในการพัฒนาระบบ
 พาณิชยกรรม

- ด้านการชำระเงินกู้
- ด้านอื่น

1.3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

- ด้านการบริหารประเทศ
- ด้านการป้องกันประเทศ
- ด้านการรักษาความสงบภายใน
- ด้านการศึกษา มีการเตรียมประเทศเข้าสู่ยุควิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษา เร่งผลิตครู

- ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ
 - : ด้านสาธารณสุขปรับปรุงงานด้านนี้ให้สอดคล้องกับระดับชาติ ระดับภาค และระดับท้องถิ่น ตลอดจนมีการค้นคว้าวิจัย การวางแผนครอบครัว
 - : ด้านสาธารณสุขการ จัดสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาชุมชน
- ด้านเศรษฐกิจ
 - : ด้านเกษตรกรรม รัฐบาลพยายามส่งเสริมการปรับการผลิต ก่อสร้างการชลประทาน ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งทะเล การประมงน้ำลึก การพัฒนาที่ดิน
 - : ด้านอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออก รัฐบาลอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเหมืองแร่
 - : ด้านพาณิชย์และบริการ ปรับปรุงบริการต่าง ๆ ทั้งการประกันภัยและการส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - : ด้านการคมนาคม มีการบูรณะก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด ปรับปรุงรถไฟ ปรับปรุงท่าเรือ พัฒนาสนามบิน พัฒนาพลังงานไฟฟ้า
 - ด้านการชำระเงินกู้
 - ด้านอื่น

1.4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

- ด้านการบริหารประเทศ
- ด้านการป้องกันประเทศ มีการระดมสรรพกำลังและทรัพยากร การใช้กำลังทหารเพื่อการพัฒนาประเทศ
 - ด้านการรักษาความสงบภายใน ได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด บำบัดผู้ติดยาเสพติด ปกป้องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 - ด้านการศึกษา ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ผลิตบุคลากรทางการศึกษา
 - ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ
 - : ด้านสาธารณสุขได้ทำการเพิ่มบุคลากรสาธารณสุข ขยายบริการด้านการรักษาพยาบาล ควบคุมป้องกันโรคติดต่อ
 - : ด้านสาธารณสุขการ จัดให้มีสังคมสงเคราะห์
 - ด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลมีความต้องการวางแผนพัฒนาประเทศในแนวใหม่ฟื้นฟูเศรษฐกิจ ทำการขยายการผลิตเพื่อการส่งออก มีการโฆษณาชักจูงให้คนไทยหันมาท่องเที่ยวในประเทศ เสริมสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันการเงิน

- ด้านการชำระเงินกู้
- ด้านอื่น

1.5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

- ด้านการบริหารประเทศ
- ด้านการป้องกันประเทศ ทำการเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ จัดตั้งระบบการป้องกันประเทศแบบฉับพลัน จัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง เพื่อความมั่นคง เร่งรัดการพัฒนาและจัดตั้งถิ่นฐานที่ถาวรให้กับชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคง
- ด้านการรักษาความสงบภายใน พัฒนาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ด้านการศึกษา ขยายปริมาณการศึกษา ปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา
- ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ
 - : ด้านสาธารณสุขเร่งรัดปรับปรุงหน่วยบริการสาธารณสุข จัดตั้งโรงพยาบาลและสถานีอนามัย ลดอัตราการตายจากโรคที่ป้องกันได้
 - : ด้านสาธารณสุขดำเนินการให้สวัสดิการสงเคราะห์ เด็ก สตรี คนชรา
- ด้านเศรษฐกิจ รักษาความมั่นคงทางการเงินของประเทศ ทำการขยายการผลิตของประเทศ พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการผลิต
 - : ด้านเกษตรกรรม เพิ่มผลผลิตภาคเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ของการผลิต
 - : ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลและเอกชนส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และอุตสาหกรรมขนาดย่อม
 - : ด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีการขยายการผลิตแร่ การสำรวจแร่ ขยายขีดจำกัดโรงกลั่นน้ำมัน
 - : ด้านพาณิชย์และบริการ ขยายการส่งออก ส่งเสริมชักจูงนักท่องเที่ยว
 - : ด้านคมนาคม พัฒนาปรับปรุงถนน สร้างทางด่วน ขยายบริการขนส่งทางรถไฟ ขยายการขนส่งทางน้ำ ขยายกิจกรรมการขนส่งทางอากาศ
- ด้านการชำระเงินกู้
- ด้านอื่น

1.6) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

- ด้านการบริหารประเทศ
 - ด้านการป้องกันประเทศ
 - ด้านการรักษาความสงบภายใน ลดปัญหาอาชญากรรม ลดอัตราการตายและบาดเจ็บเนื่องมาจากอุบัติเหตุ

- ด้านการศึกษา

- ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ

: ด้านสาธารณสุขมีการพัฒนาทางด้านสาธารณสุข

: ด้านสาธารณสุขการ มีการจัดหาน้ำสะอาด แก้ปัญหาน้ำท่วม พัฒนาที่อยู่อาศัย แก้ไขปัญหาการจราจร กำจัดน้ำเสียและขยะมูลฝอย

- ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศ ปรับปรุงระบบการผลิต มุ่งกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค รักษาความมั่นคงทางการเงินของประเทศ พัฒนาขีดความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ยกย่องการให้บริการของรัฐวิสาหกิจ พัฒนาแหล่งพลังงาน

: ด้านพาณิชย์และบริการ ช่วยโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องการท่องเที่ยว

: ด้านคมนาคม บูรณะทางหลวง เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานรถไฟ สนับสนุนกิจการท่าเรือ ปรับปรุงโครงสร้างการสื่อสาร

- ด้านการชำระเงินกู้

- ด้านอื่น

1.7) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

- ด้านการบริหารประเทศ มีการปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการ

- ด้านการป้องกันประเทศ

- ด้านการรักษาความสงบภายใน

- ด้านการศึกษา มีการขยายการศึกษา

- ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ

: ด้านสาธารณสุขพัฒนาสุขภาพพลานามัย จัดบริการสาธารณสุขให้เพียงพอกับความต้องการ

: ด้านสาธารณสุขการ จัดหาน้ำประปา ที่อยู่อาศัย

- ด้านเศรษฐกิจ รักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้
สู่ส่วนภูมิภาค พัฒนาระบบสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม พัฒนาการเงินการคลัง

: ด้านเกษตรกรรม มีการพัฒนาเกษตรกรรมปรับโครงสร้างการผลิตให้
สอดคล้องกับตลาดและภาคอุตสาหกรรม

: ด้านอุตสาหกรรม มีการพัฒนาอุตสาหกรรมให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง
นำเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อการขยายตัวด้านการส่งออก

: ด้านพาณิชย์และบริการ ดำเนินการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางแห่ง
การท่องเที่ยว

: ด้านคมนาคม มีการพัฒนาบริการด้านการขนส่ง โทรศัพท โทรทัศน์

วิทยุ

: ด้านทรัพยากรธรณี การพัฒนาพลังงานโดยการสำรวจและผลิต
พลังงาน

- ด้านการชำระเงินกู้

- ด้านอื่น

1.8) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

- ด้านการบริหารประเทศ

- ด้านการป้องกันประเทศ

- ด้านการรักษาความสงบภายใน พัฒนาประสิทธิภาพความมั่นคงปลอดภัย

ในชีวิตและทรัพย์สิน

- ด้านการศึกษา มีการเพิ่มคุณภาพทางการศึกษา เพิ่มสัดส่วนการผลิตบัณฑิต

- ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ

: ด้านสาธารณสุข ป้องกันโรค และพัฒนาสุขภาพ

: ด้านสาธารณสุขการ จัดสวนสาธารณะ สนามกีฬา ห้องสมุด พัฒนาเด็ก

สตรี คนพิการ จัดสวัสดิการสงเคราะห์

- ด้านเศรษฐกิจ เสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ทั้งทางร่างกายและสติปัญญา สร้าง

เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

: ด้านเกษตรกรรม มีการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรรม

: ด้านอุตสาหกรรม มีการพัฒนาอุตสาหกรรมครัวเรือน ชนบท ชุมชน

กระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค พัฒนาภูมิภาคชนบท พัฒนาโครงสร้างการผลิต

: ด้านคมนาคม มีการนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาพัฒนาเศรษฐกิจ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งทางด้านการสื่อสาร การขนส่งทางอากาศ ทางบก ทางน้ำ

- ด้านการชำระเงินกู้
- ด้านอื่น

2) สัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำหรับแนว โนม์สัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แสดงไว้ในตารางที่ 3.2

2.1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 พบว่าสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาล ด้านสูงสุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจมีค่า 24.9 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 17.2 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 15.8 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 13.7 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 13.1 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 7.9 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 7.5 %

2.2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 พบว่าสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาล ด้านสูงสุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจมีค่า 28.8 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 16.6 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 16.4 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 14.7 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 12.3 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 6.6 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 4.7 % ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้พบว่าลำดับการใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ เหมือนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 โดยที่รายจ่ายด้านเศรษฐกิจและด้านการป้องกันประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่วนรายจ่ายของรัฐบาลห้าด้านที่เหลือมีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 3.2 แสดงสัดส่วนรายจ่ายของรัฐบาลจําแนกตามลักษณะงาน ได้แก่ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการสาธารณสุข และสาธารณสุข การด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่น ๆ และจําแนกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2544

ปี พ.ศ.	จำนวนเปอร์เซ็นต์							
	การป้องกันประเทศ	การรักษาความสงบภายใน	การบริหารทั่วไป	การสาธารณสุขและสาธารณสุขการ	การศึกษา	เศรษฐกิจ	อื่น ๆ	ผลรวม
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)	15.8	7.9	7.5	13.1	17.2	24.9	13.7	100
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)	16.4	6.6	4.7	12.3	16.6	28.8	14.7	100
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)	18.4	6.4	3.9	11.0	19.7	22.5	18.1	100
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)	20.0	5.5	3.9	11.1	20.2	20.9	18.5	100
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529)	19.5	5.2	2.8	10.8	19.6	17.8	24.2	100
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534)	17.0	4.7	3.1	11.9	18.0	18.0	27.3	100
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)	13.6	5.5	4.8	15.7	19.2	26.4	14.9	100
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)	9.5	6.0	4.7	17.9	24.4	24.9	12.6	100

ที่มา งบประมาณโดยสังเขป

2.3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 พบว่าสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาล ด้านสูงสุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจมีค่า 22.5 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 19.7 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 18.4 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 18.1 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธาณูปการ 11.0 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 6.4 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 3.9 % ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้พบว่าลำดับการใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ เหมือนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 โดยที่รายจ่ายด้านการป้องกันประเทศยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่รายจ่ายด้านเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลง และการใช้จ่ายถูกนำไปใช้เพิ่มขึ้นในส่วนของรายจ่ายด้านการศึกษา และด้านอื่น ๆ

2.4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 พบว่าสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาล ด้านสูงสุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจมีค่า 20.9 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 20.2 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 20.0 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 18.5 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธาณูปการ 11.1 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 5.5 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 3.9 % ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้พบว่าลำดับการใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ เหมือนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 โดยที่รายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ รายจ่ายด้านการศึกษา และด้านอื่น ๆ ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่รายจ่ายด้านเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลง

2.5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พบว่าสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาล ด้านสูงสุด ได้แก่ ด้านอื่น ๆ มีค่า 24.2 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 19.6 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 19.5 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 17.8 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธาณูปการ 10.8 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 5.2 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 2.8 % ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้รายจ่ายด้านอื่น ๆ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่รายจ่ายของรัฐบาลด้านที่เหลือมีแนวโน้มลดลง

2.6) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พบว่าสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาล ด้านสูงสุดได้แก่ ด้านอื่น ๆ มีค่า 27.3 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษา 18.0 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 17.0 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 11.9 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 4.7 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 3.1 % ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ รายจ่ายด้านอื่น ๆ ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่รายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ เริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2.7) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พบว่าสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาล ด้านสูงสุดได้แก่ ด้านเศรษฐกิจมีค่า 26.4 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 19.2 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 15.7 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 14.9 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 13.6 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 5.5 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 4.8 % ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ การใช้จ่ายของรัฐบาลให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และสาธารณสุขและสาธารณสุขการ

2.8) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พบว่าสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาล ด้านสูงสุดได้แก่ ด้านเศรษฐกิจมีค่า 24.9 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 24.4 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 17.9 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 12.6 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 9.5 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 6.0 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 4.7 % ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้จะเห็นได้ว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลยังคงเน้นให้แก่ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูงมากเมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมา

3) รายจ่ายรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ย และอัตราการเจริญเติบโตของรายจ่ายรัฐบาล ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำหรับแนวโน้มรายจ่ายรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ย และอัตราการเจริญเติบโตของรายจ่ายรัฐบาล ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แสดงไว้ในตารางที่ 3.3

3.1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 รายจ่ายรวมต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 103.42 บาท และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยเป็น 26.31 บาท อันดับสองคือรายจ่ายทางด้านการศึกษา 17.76 บาท อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 16.20 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 13.90 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระหนี้ 9.54 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายในประเทศ 7.99 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 7.79 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านอื่น 3.92 บาท

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 11.17 % และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 30.25 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 17.42 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 16.32 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 12.64 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการศึกษา 10.90 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 9.10 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 8.02 % และอันดับสุดท้ายคือด้านการชำระหนี้เงินกู้ซึ่งพบว่ามีอัตราการเติบโตติดลบคือมีเพียง -4.80 % เท่านั้น

ตารางที่ 3.3 แสดงรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ย และอัตราการเติบโตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-8

รายจ่ายตามลักษณะงาน	ฉบับที่ 1	ฉบับที่ 2	ฉบับที่ 3	ฉบับที่ 4	ฉบับที่ 5	ฉบับที่ 6	ฉบับที่ 7	ฉบับที่ 8
ด้านการบริหารประเทศ	7.79 (12.64)	9.88 (-0.50)	17.29 (21.15)	52.05 (29.51)	90.85 (5.37)	184.25 (27.24)	718.05 (30.48)	877.18 (-2.52)
ด้านการป้องกันประเทศ	16.20 (9.10)	35.28 (16.46)	80.81 (22.57)	287.70 (29.87)	640.99 (9.26)	958.22 (13.66)	1,962.02 (12.83)	1,922.47 (0.14)
ด้านการรักษาความสงบภายใน	7.99 (8.02)	14.06 (10.35)	27.75 (19.52)	77.94 (24.84)	171.02 (9.34)	268.43 (17.62)	810.61 (23.48)	1,133.88 (-2.21)
ด้านการศึกษา	17.76 (10.90)	35.67 (12.91)	90.33 (29.07)	288.90 (25.05)	641.61 (8.43)	1,034.90 (18.66)	2,865.48 (21.55)	4,575.22 (6.07)
ด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ	13.90 (16.32)	26.02 (7.10)	48.85 (22.96)	157.67 (26.42)	355.80 (10.33)	701.65 (23.89)	2,397.17 (28.19)	3,416.05 (8.14)
ด้านเศรษฐกิจ	26.31 (17.42)	61.18 (9.77)	103.85 (27.42)	303.29 (23.93)	580.28 (2.00)	1,066.59 (25.86)	3,979.38 (27.95)	5,108.43 (2.12)
ด้านการชำระหนี้	9.54 (-4.80)	16.59 (26.89)	57.78 (33.60)	167.75 (30.81)	606.07 (24.90)	1,174.53 (6.62)	1,132.44 (5.50)	1,304.58 (-1.52)
ด้านอื่น	3.92 (30.25)	14.68 (29.71)	24.71 (35.68)	96.98 (33.19)	199.65 (15.64)	329.70 (29.42)	965.61 (36.53)	878.25 (14.04)
รายจ่ายรวม	103.42 (11.17)	213.37 (11.50)	451.36 (25.80)	1,432.28 (25.76)	3,286.27 (10.20)	5,718.27 (17.01)	14,830.76 (20.82)	19,216.06 (2.68)

หน่วย : บาท

ที่มา จำนวนจากตารางในภาคผนวก ค

หมายเหตุ ตัวเลขภายในวงเล็บคือ อัตราการเติบโต และการคำนวณค่าต่าง ๆ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 มีข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2543 เท่านั้น

3.2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 ใช้จ่ายรวมต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 213.37 บาท และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ย 61.18 บาท อันดับสองคือรายจ่ายด้านศึกษา 35.67 บาท อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 35.28 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธาณูปการ 26.02 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระหนี้เงินกู้ 16.59 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 14.68 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 14.06 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 9.88 บาท ซึ่งพบว่ารายจ่ายด้านอื่น ขึ้นมาอยู่อันดับ 6 ซึ่งสูงกว่ารายจ่ายด้านอื่นที่อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ซึ่งอยู่ในอันดับ 8 และรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยทุกด้านเพิ่มมากขึ้นกว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 11.50 % ซึ่งสูงกว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 29.71 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการชำระหนี้เงินกู้ 26.89 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านป้องกันประเทศ 16.46 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านศึกษา 12.91 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านรักษาความสงบภายใน 14.06 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 9.77 % อันดับเจ็ดคือด้านสาธารณสุขและสาธาณูปการ 7.10 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ -0.5 %

3.3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 ใช้จ่ายรวมต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 451.36 บาท และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยเป็น 103.85 บาท อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 90.33 บาท อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 80.81 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการชำระหนี้เงินกู้ 57.78 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธาณูปการ 48.85 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 27.75 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านอื่น 24.71 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 17.29 บาท ซึ่งรายจ่ายด้านการบริหารประเทศมีรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยต่ำที่สุดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 และคล้ายกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 และโดยภาพรวมรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยมีมากกว่าช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 25.80 % ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นกว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 และ 2 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 35.68 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 33.60 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการศึกษา 29.07 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 27.42 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 22.96 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 22.57 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการบริหาร 21.15 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 19.52 %

3.4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 รายจ่ายรวมต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 1,432.28 บาท และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยเป็น 303.29 บาท อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 288.90 บาท อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 287.70 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 167.75 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 157.67 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 96.98 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 77.94 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 52.05 บาท และพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยด้านการบริหารประเทศอยู่ในอันดับสุดท้ายนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2-4 และพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 จะเพิ่มมากกว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ผ่านมา

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 25.76 % และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโตสูงสุดเป็น 33.19 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 30.81 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 29.87 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 29.51% อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 26.42 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการศึกษา 25.05 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 24.84 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 23.93 % ซึ่งพบว่าอัตราการเติบโตด้านเศรษฐกิจมีน้อยที่สุดซึ่งต่างจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 ซึ่งอัตราการเติบโตอยู่ในอันดับสี่

3.5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 รายจ่ายรวมต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 3,286.27 บาท และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยสูงสุดคือรายจ่ายด้านการศึกษา โดยมีรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยเป็น 641.61 บาท อันดับสองคือรายจ่ายด้านป้องกันประเทศ 640.99 บาท อันดับสามคือรายจ่ายด้านการชำระหนี้เงินกู้ 606.07 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 580.28 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธาณูปการ 355.80 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 199.65 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 171.02 บาท อันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศเป็น 90.85 บาท ซึ่งพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยด้านการบริหารประเทศจะมีจำนวนค่อนข้างน้อยต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ และให้ความสำคัญกับการศึกษามากกว่าเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 10.20 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตลดลง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านการชำระหนี้เงินกู้ ซึ่งมีอัตราการเติบโต 24.90% อันดับสองคือรายจ่ายด้านอื่น 15.64 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธาณูปการ 10.33 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 9.34 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านป้องกันประเทศ 9.26 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการศึกษา 8.43 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 5.37 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 2.00 % ซึ่งเหมือนกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ซึ่งอัตราการเติบโตด้านเศรษฐกิจต่ำสุด

3.6) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 รายจ่ายรวมต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 5,718.27 บาท และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านการชำระหนี้เงินกู้ โดยมีรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยเป็น 1,174.53 บาท อันดับสองคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 1,066.59 บาท อันดับสามคือรายจ่ายด้านการศึกษา 1,034.90 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 958.22 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธาณูปการ 701.65 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 329.70 บาท และอันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 268.43 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 184.25 บาท ซึ่งพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยด้านการบริหารประเทศมักจะมีน้อยที่สุดเกือบทุกแผนจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจเพิ่มจากที่ผ่านมา

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 17.01 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโตสูงสุดเป็น 29.42 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 27.24 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 25.86 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขแผนก 23.89 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการศึกษา 18.66 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 17.62 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านป้องกันประเทศ 13.66 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 6.62 % ซึ่งพบว่าด้านการชำระเงินกู้มีอัตราการเติบโตต่ำสุด ซึ่งต่างจากอัตราการเติบโตที่ต่ำสุดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ซึ่งด้านเศรษฐกิจมีอัตราการเติบโตต่ำสุด

3.7) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 รายจ่ายรวมต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 14,830.76 บาท และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยเป็น 3,979.38 บาท อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 2,865.48 บาท อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขแผนก 2,397.17 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 1,962.02 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 1,132.44 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 965.61 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 810.61 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 718.05 บาท

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 20.82 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 36.53 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 30.48 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขแผนก 28.19 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 27.95 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 23.48 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการศึกษา 21.55 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านป้องกันประเทศ 12.83 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 5.50 % พบว่าอัตราการเติบโตด้านการชำระเงินกู้ต่ำสุดซึ่งเหมือนกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6

3.8) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 รายจ่ายรวมต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 19,216.06 บาท และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ยเป็น 5,108.43 บาท อันดับสองคือรายจ่าย

ด้านการศึกษา 4,575.22 บาท อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 3,416.05 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 1,922.47 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 1,304.58 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 1,133.88 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านอื่น 878.25 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 877.18 บาท

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 2.68 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตลดลงและลดลงต่ำสุดเมื่อเทียบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับที่ผ่านมา และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโตเป็น 14.04 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 8.14 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการศึกษา 6.07 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 2.12 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านป้องกันประเทศ 0.14 % ส่วนที่เหลือมีอัตราการเติบโตติดลบจะมีลดหลั่นกันดังนี้ อันดับหกคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ -1.52 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน -2.21 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศเป็น -2.52 %

4) รายจ่ายรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และอัตราการเจริญเติบโตของรายจ่ายรัฐบาล ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำหรับแนวโน้มรายจ่ายรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และอัตราการเจริญเติบโตของรายจ่ายรัฐบาล ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แสดงไว้ในตารางที่ 3.4

4.1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 รายจ่ายรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมีค่า 1.18 % และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ 0.29 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 0.20 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 0.19 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 0.15 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 0.12 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน และด้านการบริหารประเทศมีค่า 0.09 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านอื่น 0.04 %

ตารางที่ 3.4

แสดงรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเฉลี่ย และอัตราการเติบโตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-8

หน่วย : เปอร์เซ็นต์

รายจ่ายตามลักษณะงาน	ฉบับที่ 1	ฉบับที่ 2	ฉบับที่ 3	ฉบับที่ 4	ฉบับที่ 5	ฉบับที่ 6	ฉบับที่ 7	ฉบับที่ 8
ด้านการบริหารประเทศ	0.09 (7.87)	0.08 (-4.16)	0.12 (17.58)	0.27 (23.42)	0.41 (2.03)	0.57 (16.42)	1.54 (22.18)	2.31 (1.80)
ด้านการป้องกันประเทศ	0.19 (4.48)	0.27 (12.11)	0.54 (18.71)	1.50 (23.83)	2.86 (5.80)	3.02 (3.96)	4.28 (5.54)	5.06 (-0.31)
ด้านการรักษาความสงบภายใน	0.09 (3.43)	0.11 (6.23)	0.19 (15.84)	0.41 (19.08)	0.76 (5.86)	0.84 (7.64)	1.75 (15.56)	2.99 (8.18)
ด้านการศึกษา	0.20 (6.22)	0.28 (8.70)	0.61 (25.09)	1.51 (19.33)	2.86 (4.98)	3.23 (8.55)	6.18 (13.72)	12.06 (10.19)
ด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ	0.15 (11.48)	0.20 (3.12)	0.33 (19.09)	0.83 (20.61)	1.58 (6.84)	2.17 (13.31)	5.12 (19.90)	8.99 (3.82)
ด้านเศรษฐกิจ	0.29 (12.46)	0.48 (5.61)	0.69 (23.10)	1.58 (18.40)	2.60 (-1.22)	3.29 (15.07)	8.55 (19.70)	13.46 (0.52)
ด้านการชำระเงินกู้	0.12 (-8.90)	0.13 (22.02)	0.39 (29.74)	0.88 (24.62)	2.68 (20.96)	3.77 (-2.57)	2.51 (-1.06)	3.43 (15.07)
ด้านอื่น	0.04 (25.24)	0.12 (24.37)	0.17 (31.15)	0.51 (26.84)	0.90 (12.04)	1.04 (18.45)	2.11 (26.84)	2.32 (7.47)
รายจ่ายรวม	1.18 (6.48)	1.65 (7.30)	3.03 (21.83)	7.49 (19.98)	14.65 (6.71)	17.93 (7.02)	32.03 (13.01)	50.62 (4.58)

ที่มา จำนวนจากตารางในภาคผนวก ก

หมายเลขภายในวงเล็บคือ อัตราการเติบโต และการคำนวณค่าต่างๆในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 มีข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2543 เท่านั้น

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 6.48 % เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโตเป็น 25.24 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 12.46 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 11.48 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 7.87% อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการศึกษา 6.22 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 4.48 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 3.43 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ -8.90 %

4.2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 รายจ่ายรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมีค่า 1.65 % และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ 0.48 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 0.28 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 0.27 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 0.20 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 0.13 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 0.12 % ซึ่งเพิ่มขึ้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ผ่านมา อันดับที่เจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 0.11 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 0.08 %

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 7.30 % เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 24.37 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 22.02 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 12.11 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการศึกษา 8.70 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 6.23 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 5.61 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 3.12 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ -4.16 %

4.3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 รายจ่ายรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมีค่า 3.03 % และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ 0.69 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 0.61 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 0.54 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 0.39 % ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ผ่านมา อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและ

สาธารณูปการ 0.33 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 0.19 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านอื่น 0.17 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านการบริหารประเทศ 0.12 %

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 21.83 % เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโตเป็น 31.15 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 29.74 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการศึกษา 25.09 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 23.10 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 19.09 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 18.71 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 17.58 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายในประเทศ 15.84 %

4.4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 รายจ่ายรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมีค่า 7.49 % และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ 1.58 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 1.51 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 1.50 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 0.88 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและการสาธารณูปการมีค่า 0.83 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 0.51 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านการรักษาความสงบภายใน 0.41 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านการบริหารประเทศ 0.27 % ซึ่งอยู่ในอันดับสุดท้ายตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 19.98 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตรวมลดลง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือ รายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโตเป็น 26.84 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 24.62 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 23.83 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 23.42 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 20.61 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการศึกษา 19.33 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 19.08 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 18.40 %

4.5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 รายงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมีค่า 14.65 % และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายทางการศึกษาและรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ โดยมีรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ 2.86 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้มีค่า 2.68 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจมีค่า 2.60 % ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-4 อยู่ในอันดับหนึ่งแต่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ใช้จ่ายทางการศึกษาและด้านการป้องกันประเทศมากกว่า อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 1.58 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 0.90 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 0.76 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 0.41 %

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 6.71 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตลดลงเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านการชำระเงินกู้ ซึ่งมีอัตราการเติบโตเป็น 20.96 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านอื่น 12.04 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 6.84 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 5.86 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 5.80 % อันดับหกคือรายจ่ายทางการศึกษา 4.98 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 2.03 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจซึ่งมีอัตราการเติบโตลดลงเป็น -1.22 %

4.6) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 รายงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมีค่า 17.93 % และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือด้านการชำระเงินกู้ โดยมีรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ 3.77 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 3.29 % อันดับสามคือรายจ่ายทางการศึกษา 3.23 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 3.02 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 2.17 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 1.04 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 0.84 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 0.57 %

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 7.02 % ซึ่งอัตราการเติบโตเริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโตเป็น 18.45 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 16.42 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 15.07 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและ

สาธารณูปการ 13.31 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการศึกษา 8.55 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 7.64 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 3.96 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ -2.57 %

4.7) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 รายจ่ายรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมีค่า 32.03 % และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ 8.55 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษามีค่า 6.18 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 5.12 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 4.28 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 2.51 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 2.11 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความมั่นคงภายใน 1.75 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายของด้านการบริหารประเทศ 1.54 %

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 13.01 % เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโตเป็น 26.84 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 22.18 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 19.90 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 19.70 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 15.56 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการศึกษา 13.72 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 5.54 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ -1.06 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตคิดลบตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6

4.8) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 รายจ่ายรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมีค่า 50.62 % และเมื่อแยกพิจารณาลักษณะรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ 13.46 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 12.06 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 8.99 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 5.06 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 3.43 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 2.99 % อันดับเจ็ดคือ รายจ่ายด้านอื่น 2.32 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 2.31 % ซึ่งพบว่าอยู่ในอันดับสุดท้ายตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 เป็นต้นมา

สำหรับอัตราการเติบโตพบว่าอัตราการเติบโตรวมมีค่า 4.58 % ซึ่งอัตราการเติบโตมีแนวโน้มลดลงอีกครั้งหลังจากที่เพิ่มขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายรัฐบาลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือด้านการชำระเงินกู้ ซึ่งมีอัตราการเติบโตเป็น 15.07 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 10.19 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 8.18 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 7.47 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 3.82 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 1.80 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 0.52 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ -0.31 %

3.4.2 รายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามช่วงเวลา

ในที่นี้จะพิจารณารายจ่ายรัฐบาลแต่ละด้านในรูปแบบเฉลี่ยทุก 10 ปี เพื่อสะท้อนภาพรวมการจัดสรรรายจ่ายรัฐบาลชัดเจนขึ้นเนื่องจากการพัฒนางานแต่ละด้านต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงาน

1) สัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลเฉลี่ยทุก 10 ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2543)

สำหรับแนวโน้มสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลเฉลี่ยทุก 10 ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2543) แสดงไว้ในตารางที่ 3.5

1.1) ช่วงปี พ.ศ. 2504-2513

ช่วงปี พ.ศ. 2504-2513 พบว่าเปอร์เซ็นต์สัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลด้านสูงสุดได้แก่ด้านเศรษฐกิจมีค่า 26.6 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 16.8 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 15.8 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 14.2 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 12.9 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 7.3 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 6.4 %

ตารางที่ 3.5 แสดงสัดส่วนรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงาน ได้แก่ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการสาธารณสุขและสาธารณสุขการ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่น ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2544

ปี พ.ศ.	จำนวนเปอร์เซ็นต์								
	การป้องกันประเทศ	การรักษาความสงบภายใน	การบริหารทั่วไป	การสาธารณสุขและสาธารณสุขการ	การศึกษา	เศรษฐกิจ	อื่น ๆ	ผลรวม	
ช่วงปี พ.ศ.2504-2513	15.8	7.3	6.4	12.9	16.8	26.6	14.2	100	
ช่วงปี พ.ศ.2514-2523	19.1	6.1	4.0	11.1	19.8	22.1	17.8	100	
ช่วงปี พ.ศ.2524-2533	18.6	5.0	2.9	11.0	18.9	18.0	25.6	100	
ช่วงปี พ.ศ.2534-2543	12.3	5.6	4.7	16.4	21.3	25.6	14.1	100	

ที่มา งบประมาณโดยสังเขป

1.2) ช่วงปี พ.ศ. 2514-2523

ช่วงปี พ.ศ. 2514-2523 พบว่าเปอร์เซ็นต์สัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลด้านสูงสุดได้แก่ ด้านเศรษฐกิจมีค่า 22.1 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 19.8 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 19.1 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 17.8 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธารณูปการ 11.1 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 6.1 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 4.0 % ซึ่งในช่วงนี้ลำดับการใช้จ่ายของรัฐบาลเหมือนในช่วงปี พ.ศ. 2504-2513 เมื่อพิจารณาแต่ละพบว่ารายจ่ายด้านเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่รายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ การศึกษา และด้านอื่น ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

1.3) ช่วงปี พ.ศ. 2524-2533

ช่วงปี พ.ศ. 2524-2533 พบว่าเปอร์เซ็นต์สัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลด้านสูงสุดได้แก่ ด้านอื่น ๆ มีค่า 25.6 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 18.9 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 18.6 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 18.0 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธารณูปการ 11.0 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 5.0 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 2.9 % ซึ่งในช่วงนี้รายจ่ายของรัฐบาลทุกด้านมีแนวโน้มลดลง ยกเว้นรายจ่ายด้านอื่น ๆ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก

1.4) ช่วงปี พ.ศ. 2534-2543

ช่วงปี พ.ศ. 2534-2543 พบว่าเปอร์เซ็นต์สัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลด้านสูงสุดได้แก่ ด้านเศรษฐกิจมีค่า 25.6 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 21.3 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการสาธารณสุขและสาธารณูปการ 16.4 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านอื่น ๆ 14.1 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 12.3 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 5.6 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารทั่วไป 4.7 % ในช่วงนี้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และสาธารณสุขและสาธารณูปการ ซึ่งมีแนวโน้มการใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมา

2) รายจ่ายต่อหัวเฉลี่ย และอัตราการเติบโต 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504-2543

สำหรับแนวโน้มรายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านในรูปแบบรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ย และอัตราการเติบโตทุก ๆ 10 ปี แสดงไว้ในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 แสดงรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ย และอัตราการเติบโต 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2543

หน่วย : บาท

รายจ่ายตามลักษณะงาน	2504-2513	2514-2523	2524-2533	2534-2543
ด้านการบริหารประเทศ	8.59 (7.24)	27.90 (20.96)	113.57 (16.33)	829.39 (19.75)
ด้านป้องกันประเทศ	22.86 (13.15)	143.29 (23.85)	713.45 (12.31)	2,073.88 (7.37)
ด้านการรักษาความสงบภายใน	10.19 (9.08)	42.54 (20.30)	191.17 (12.62)	1,012.73 (18.42)
ด้านการศึกษา	24.15 (12.18)	148.10 (24.58)	727.99 (13.77)	3,876.47 (17.91)
ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ	18.52 (12.75)	81.28 (22.13)	439.27 (16.78)	3,020.87 (18.64)
ด้านเศรษฐกิจ	39.91 (15.91)	157.21 (19.95)	700.57 (16.30)	4,719.60 (15.99)
ด้านการชำระเงินกู้	11.86 (9.97)	86.16 (27.76)	803.79 (22.49)	1,333.79 (8.08)
รายจ่ายด้านอื่น	8.69 (36.02)	49.55 (30.19)	234.76 (17.84)	964.14 (26.88)
รายจ่ายรวม	144.76 (12.38)	736.03 (22.19)	3,924.58 (15.16)	17,830.87 (13.84)

หมายเหตุ ตัวเลขภายในวงเล็บคือ อัตราการเติบโต

2.1) ช่วงปี พ.ศ. 2504-2513

ช่วงดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และ 2 พบว่ารายจ่ายรวมของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 144.76 บาท และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยในแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านที่มีการใช้จ่ายสูงสุดคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านเศรษฐกิจมีค่า 39.91 บาท ซึ่งรายจ่ายด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการส่งเสริมงานทางด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม นอกจากนี้นำไปใช้เพื่อก่อสร้างทางรถไฟ ขยายท่าเทียบเรือ พัฒนาทางหลวงต่าง ๆ รวมถึงพัฒนากิจกรรมการสื่อสาร พัฒนางานทางด้านพาณิชย์และบริการ อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 24.15 บาท ซึ่งถูกนำไปใช้ในการเพิ่มจำนวนครู ขยายระดับการศึกษาให้มีระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และจัดตั้งมหาวิทยาลัย อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 22.86 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 18.52 บาท ซึ่งในด้านสาธารณสุขมีการจัดเพิ่มอุปกรณ์ที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล ป้องกันการเกิดโรคติดต่อ และพัฒนางานอนามัยท้องถิ่น สำหรับรายจ่ายด้านสาธารณสุขการใช้เพื่อพัฒนาชุมชน จัดตั้งสังคมสงเคราะห์ ติดตั้งประปา จัดหาน้ำสะอาด และสร้างอาคารสงเคราะห์ อันดับห้าคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านการชำระเงินกู้ 11.86 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 10.19 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านอื่น 8.69 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 8.59 บาท

สำหรับอัตราการเติบโตเมื่อพิจารณาในรูปแบบ 10 ปี พบว่ารายจ่ายรวมของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยมีอัตราการเติบโตเป็น 12.38 % และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยในแต่ละด้านพบว่าอัตราการเติบโตที่แตกต่างกันดังนี้คือรายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 36.02 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 15.91 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 13.15 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 12.75 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการศึกษา 12.18 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 9.97 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายการรักษาความสงบภายใน 9.08 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 7.24 %

2.2) ช่วงปี พ.ศ. 2514-2523

ช่วงดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และ 4 พบว่ารายจ่ายรวมของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 736.03 บาท และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยในแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านที่มีการใช้จ่ายสูงสุดคือรายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจมีค่า 157.21 บาท ซึ่งรายจ่ายในด้านนี้ใช้เพื่อพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ปรับปรุงรถไฟ สนามบิน ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการส่งออก

อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 148.10 บาท โดยถูกนำไปใช้ในการขยายการเพิ่มผลผลิตครู พัฒนาคุณภาพการศึกษา และปรับปรุงให้เข้าสู่ยุควิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 143.29 บาท อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 86.16 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 81.28 บาท ซึ่งพบว่าด้านสาธารณสุขมีการทำวิจัยเพื่อป้องกันและรักษาโรค พัฒนางานอนามัย เพิ่มบุคลากร และปรับปรุงบริการในการรักษาพยาบาล สำหรับด้านสาธารณสุขการมีการจัดสรรที่ดิน พัฒนางานทางด้านสังคมสงเคราะห์ พัฒนาชุมชน และจัดฝึกอาชีพ อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 49.55 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 42.54 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 27.90 บาท

สำหรับอัตราการเติบโตเมื่อพิจารณาในรูปแบบ 10 ปี พบว่ารายจ่ายรวมของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยมีอัตราการเติบโตเป็น 22.19 % และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยในแต่ละด้านพบว่าอัตราการเติบโตที่แตกต่างกันดังนี้คือรายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 30.19 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 27.76 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการศึกษา 24.58 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 23.85 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 22.13 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 20.96 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 20.30 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจมีอัตราการเติบโต 19.95 %

2.3) ช่วงปี พ.ศ. 2524-2533

ช่วงดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 และ 6 พบว่ารายจ่ายรวมของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 3,924.58 บาท และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยในแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านที่มีการใช้จ่ายสูงสุดคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้มีค่า 803.79 บาท อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 727.99 บาท ซึ่งพบว่าเน้นการขยายและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 713.45 บาท ซึ่งใช้เพื่อพัฒนาขีดความสามารถตนเองเพื่อความมั่นคงของชาติ และจัดตั้งหมู่บ้านอาสา อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 700.57 บาท โดยในช่วงนี้รายจ่ายส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ปรับปรุงระบบการผลิต ขยายตลาดและการส่งออก และรักษาความมั่นคงทางการเงิน อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 439.27 บาท ซึ่งพบว่าด้านสาธารณสุขมีการปรับปรุงบริการ เพิ่มปริมาณโรงพยาบาล และพัฒนาบุคลากร ส่วนด้านสาธารณสุขการมีการจัดตั้งสังคมสงเคราะห์ จัดสรรน้ำสะอาด พัฒนาที่อยู่อาศัย และแก้ปัญหาหน้าท่วม อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 234.76 บาท อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษา

ความสงบภายใน 191.17 บาท โดยนำไปใช้ในยับยั้งการเกิดอาชญากรรม และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 113.57 บาท

สำหรับอัตราการเติบโตเมื่อพิจารณาในรูปแบบ 10 ปี พบว่ารายจ่ายรวมของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยมีอัตราการเติบโตเป็น 15.16 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตลดลง และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยในแต่ละด้านพบว่า มีอัตราการเติบโตที่แตกต่างกันดังนี้คือรายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ ซึ่งมีอัตราการเติบโต 22.49 % อันดับสองคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านอื่น 17.84 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุข 16.78 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 16.33 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 16.30 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการศึกษา 13.77 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 12.62 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 12.31 %

2.4) ช่วงปี พ.ศ. 2534-2543

ช่วงดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 และ 8 พบว่ารายจ่ายรวมของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยมีค่า 17,830.87 บาท และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยในแต่ละด้านพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านที่มีการใช้จ่ายสูงสุดคือรายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจมีค่า 4,719.60 บาท โดยใช้จ่ายในส่วนของการพัฒนาการขยายตัวทางภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนาสภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 3,876.47 บาท ซึ่งพบว่ามีปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และเพิ่มช่วงเวลาการศึกษา อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุข 3,020.87 บาท โดยใช้เพื่อพัฒนาสุขภาพและพลานามัยของประชาชน ส่วนด้านสาธารณสุขได้จัดหาน้ำประปา ที่พักอาศัย และสวัสดิการด้านแรงงาน อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 2,073.88 บาท อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 1,333.79 บาท อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 1,012.73 บาท โดยใช้เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านอื่น 964.14 บาท และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 829.39 บาท

สำหรับอัตราการเติบโตเมื่อพิจารณาในรูปแบบ 10 ปี พบว่ารายจ่ายรวมของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยมีอัตราการเติบโตเป็น 13.84 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตลดลง และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยในแต่ละด้านพบว่า มีอัตราการเติบโตที่แตกต่างกันดังนี้คือรายจ่ายของรัฐบาลต่อหัวเฉลี่ยแต่ละด้านที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 26.88 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 19.75 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านสาธารณสุข

และสาธารณูปการ 18.64 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 18.42 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการศึกษา 17.91 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 15.99 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 8.08 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 7.37 %

3) รายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติและอัตราการเติบโตเฉลี่ย 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504-2543

สำหรับแนวโน้มรายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านในรูปแบบรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติและอัตราการเติบโตเฉลี่ย 10 ปี แสดงไว้ในตารางที่ 3.7

3.1) ช่วงปี พ.ศ. 2504-2513

ช่วงปี พ.ศ. 2504-2513 พบว่ารายจ่ายของรัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเป็น 1.27 % และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ มีค่า 0.35 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านศึกษามีค่า 0.21 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 0.20 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 0.16 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 0.11 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 0.09 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 0.08 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านอื่น 0.07 %

สำหรับรายจ่ายของรัฐบาลโดยรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในช่วงนี้มีอัตราการเติบโตเป็น 7.59 % และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติพบว่าอัตราการเติบโตที่แตกต่างกันดังนี้คือรายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 30.44 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 10.97 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 8.33 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ 7.98 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการศึกษา 7.40 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 5.20 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 4.40 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 2.68 %

ตารางที่ 3.7

แสดงรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติและอัตราการเติบโตเฉลี่ย 10 ปี
ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504-2543

หน่วย : เปอร์เซนต์

รายจ่ายตามลักษณะงาน	2504-2513	2514-2523	2524-2533	2534-2543
ด้านการบริหารประเทศ	0.08 (2.68)	0.16 (16.55)	0.44 (9.69)	1.78 (15.45)
ด้านป้องกันประเทศ	0.20 (8.33)	0.83 (19.26)	2.81 (6.07)	4.52 (3.85)
ด้านการรักษาความสงบภายใน	0.09 (4.40)	0.25 (15.93)	0.75 (6.34)	2.18 (14.59)
ด้านการศึกษา	0.21 (7.40)	0.86 (20.10)	2.86 (7.39)	8.34 (14.13)
ด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ	0.16 (7.98)	0.48 (17.65)	1.69 (10.17)	6.46 (14.43)
ด้านเศรษฐกิจ	0.35 (10.97)	0.93 (15.48)	2.73 (9.60)	10.13 (12.02)
ด้านการชำระเงินกู้	0.11 (5.20)	0.51 (23.18)	3.05 (15.93)	2.94 (4.75)
รายจ่ายด้านอื่น	0.07 (30.44)	0.28 (25.08)	0.92 (11.22)	2.09 (21.98)
รายจ่ายรวม	1.27 (7.59)	4.30 (17.71)	15.25 (8.74)	38.44 (10.06)

หมายเหตุ ตัวเลขภายในวงเล็บคือ อัตราการเติบโต

3.2) ช่วงปี พ.ศ. 2514-2523

ช่วงปี พ.ศ. 2514-2523 พบว่ารายจ่ายของรัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเป็น 4.30 % และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ มีค่า 0.93 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 0.86 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 0.83 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 0.51 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุข 0.48 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 0.28 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 0.25 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 0.16 %

สำหรับรายจ่ายของรัฐบาลโดยรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในช่วงนี้มีอัตราการเติบโตเป็น 17.71 % และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติพบว่ามีอัตราการเติบโตที่แตกต่างกันดังนี้คือรายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 25.08 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 23.18 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการศึกษา 20.10 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 19.26 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุข 17.65 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 16.55 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 15.93 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 15.48 %

3.3) ช่วงปี พ.ศ. 2524-2533

ช่วงปี พ.ศ. 2524-2533 พบว่ารายจ่ายของรัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเป็น 15.25 % และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้มีค่า 3.05 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 2.86 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 2.81 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 2.73 % ซึ่งมีการใช้จ่ายลดลงเนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาจะอยู่ในอันดับหนึ่ง อันดับห้าคือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุข 1.69 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านอื่น 0.92 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 0.75 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 0.44 %

สำหรับรายจ่ายของรัฐบาลโดยรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในช่วงนี้มีอัตราการเติบโตเป็น 8.74 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตลดลง และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติพบว่ามีอัตราการเติบโตที่แตกต่างกันดังนี้คือรายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ ซึ่งมีอัตราการเติบโต 15.93 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านอื่น 11.22 % อันดับสามคือรายจ่ายด้าน

สาธารณสุขและสาธารณสุขการ 10.17 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 9.69 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 9.60 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการศึกษา 7.39 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 6.34 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 6.07 %

3.4) ช่วงปี พ.ศ. 2534-2543

ช่วงปี พ.ศ. 2534-2543 พบว่ารายจ่ายของรัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเป็น 38.44 % และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงสุดคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ มีค่า 10.13 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการศึกษา 8.34 % อันดับสามคือรายจ่ายของรัฐบาลด้านการสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 6.46 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 4.52 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 2.94 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 2.18 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านอื่น 2.09 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 1.78 %

สำหรับรายจ่ายของรัฐบาลโดยรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในช่วงนี้มีอัตราการเติบโตเป็น 10.06 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณารายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติพบว่าอัตราการเติบโตที่แตกต่างกันดังนี้คือรายจ่ายของรัฐบาลแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่มีอัตราการเติบโตสูงสุดคือรายจ่ายด้านอื่น ซึ่งมีอัตราการเติบโต 21.98 % อันดับสองคือรายจ่ายด้านการบริหารประเทศ 15.45 % อันดับสามคือรายจ่ายด้านการรักษาความสงบภายใน 14.59 % อันดับสี่คือรายจ่ายด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ 14.43 % อันดับห้าคือรายจ่ายด้านการศึกษา 14.13 % อันดับหกคือรายจ่ายด้านเศรษฐกิจ 12.02 % อันดับเจ็ดคือรายจ่ายด้านการชำระเงินกู้ 4.75 % และอันดับสุดท้ายคือรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ 3.85 %

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้กล่าวถึงผลการศึกษาปัจจัยที่กำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ผลลัพธ์ในการคำนวณจากสมการ โดยพิจารณาถึงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทิศทางของผลกระทบและความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพื่อแสดงให้เห็นทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งในการงานวิจัยนี้ใช้โปรแกรม SPSS มาใช้ในการประมวลผล

4.1 แบบจำลอง

สำหรับรูปแบบสมการที่แสดงปัจจัยที่กำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงที่แสดงรายละเอียดในบทที่ 2 สามารถแสดงได้ดังนี้

$$\ln\left(\frac{G}{Y}\right) = \beta_0 + \beta_1 \cdot \ln\left(\frac{Y}{N}\right) + \beta_2 \cdot \ln\left(\frac{T}{Y}\right)_{t-1} + \beta_3 \cdot \ln\left(\frac{X+M}{Y}\right) + \beta_4 \cdot DUM1 + \varepsilon_t$$

โดยที่

$\ln\left(\frac{G}{Y}\right)$	คือ	สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง
$\ln\left(\frac{Y}{N}\right)$	คือ	สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง
$\ln\left(\frac{T}{Y}\right)_{t-1}$	คือ	สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา
$\ln\left(\frac{X+M}{Y}\right)$	คือ	สัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง
$DUM1$	คือ	DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518)

4.2 ผลการทดสอบแบบจำลอง

$$\ln\left(\frac{G}{Y}\right) = -1.855 - 0.493\ln\left(\frac{Y}{N}\right) + 0.777\ln\left(\frac{T}{Y}\right)_{t-1} + 0.245\ln\left(\frac{X+M}{Y}\right) + 0.115DUM1$$

(-2.831)* (-2.017)** (5.643)* (2.451)** (1.203)

$$R^2 = 0.992$$

$$F = 985.755$$

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บคือ ค่า T-statistic โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, 95, และ 90 (แทนด้วย *, ** และ ***)

จากผลของการทดสอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวแปรสามตัวคือ สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง และสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง สามารถอธิบายสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และ 95 และมีค่า R^2 ที่ 0.992 แสดงถึงความสามารถของตัวแปรอิสระทั้งหมดในการอธิบายตัวแปรตาม โดยค่า F-stat ที่ 985.755 และมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตามสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง ณ ระดับนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -0.493 ซึ่งมีความยืดหยุ่นต่ำ และค่าที่เป็นลบแสดงว่าเมื่อสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 มีผลทำให้สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงลดลงร้อยละ 0.493 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงเป็นค่าที่แสดงถึงระดับความกินดีอยู่ดีของประชาชนหรือระดับการพัฒนาประเทศ ดังนั้นถ้าสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้นแสดงว่าประเทศมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ประชาชนโดยรวมในประเทศมีฐานะดีขึ้นทำให้มีการพึ่งพารัฐบาลน้อยลง ดังนั้นบทบาทของรัฐบาลที่มีต่อประชาชนลดลง เช่น ลดรายจ่ายในการช่วยเหลือด้านการกระจายรายได้ให้แก่คนจน ลดรายจ่ายในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพราะได้ลงทุนในช่วงแรกของการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้เมื่อประเทศ

มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ส่งผลให้ภาคเอกชนมีความแข็งแกร่งและให้ความสนใจลงทุนเพิ่มขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงมีการโอนกิจการบางอย่างให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ แทนรัฐบาล เช่น การจัดให้บริการโทรศัพท์ ไฟฟ้า รถเมล์ เป็นต้น ทำให้รัฐบาลลดการใช้จ่ายในส่วนนี้ลงได้อีกส่วนหนึ่ง แต่ในอนาคตค่าความยืดหยุ่นของสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงสำหรับกรณีศึกษาในประเทศไทยอาจมีค่ามากกว่า 1 และมีทิศทางเป็นบวก เช่นเดียวกับในประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากเมื่อสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงเพิ่มขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนอาจจะเรียกร้องบริการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น เทคโนโลยี ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสวัสดิการต่าง ๆ ที่ดีขึ้น เป็นต้น

2. สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง ณ ระดับนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.777 ซึ่งมีความยืดหยุ่นต่ำ และค่าที่เป็นบวกแสดงว่าเมื่อสัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 มีผลทำให้สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.777 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากเมื่อรัฐบาลจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นนั้นหมายความว่าในปีงบประมาณปีต่อมา รัฐบาลมีรายรับเพิ่มขึ้นเพราะรายได้จากภาษีอากรคือรายรับหลักของรัฐบาล ดังนั้นทำให้รัฐบาลมีงบประมาณสำหรับการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดของ Wagner ที่เมื่อรัฐบาลมีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาลมากขึ้น โดยนำรายได้ภาษีคืนสู่ประชาชนในรูปสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งในอนาคตค่าความยืดหยุ่นของสัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา อาจมีค่ามากกว่า 1 คือมีความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากเมื่อรัฐบาลเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น แสดงว่าเศรษฐกิจของประเทศมีทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งรัฐบาลต้องนำรายได้ดังกล่าวมาพัฒนาสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ให้ดีขึ้น รวมถึงรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นเมื่อรัฐบาลเก็บภาษีเพิ่มขึ้นส่งผลให้ปีงบประมาณต่อมารัฐบาลต้องทำการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อรักษาและพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของประเทศให้ดียิ่งขึ้น

3. สัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง หรืออัตราการเปิดประเทศ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง ณ ระดับนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.245 ซึ่งมีความยืดหยุ่นต่ำ และค่าที่เป็นบวกแสดงว่าเมื่อสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 มีผลทำให้สัดส่วน

การใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.245 ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อรัฐบาลมีการเปิดประเทศ รัฐบาลต้องเตรียมความพร้อมในการแข่งขันทางภาคการผลิตและภาคบริการของประเทศ เช่น การฝึกอบรมแรงงาน จัดหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่ของเดิม จัดตั้งหน่วยงานเพื่อกำหนดและตรวจสอบมาตรฐานสินค้า จัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และจากแนวคิดของ Rodrik พบว่าเมื่อมีการเปิดประเทศหรือทำการติดต่อกับต่างประเทศเป็นไปได้ที่ต้องเผชิญกับปัญหาการเกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจของโลกซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น การเกิดสงครามทำให้เศรษฐกิจตกต่ำส่งผลกระทบต่อ การส่งออกทำให้ส่งออกได้ลดลง เป็นผลทำให้รัฐบาลต้องเพิ่มบทบาทเข้าแทรกแซงโดยการซื้อสินค้ามากขึ้น หรือทำการกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศให้ดีขึ้น ซึ่งในอนาคตกรณีของประเทศไทยค่าความยืดหยุ่นของสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง อาจมีค่ามากกว่า 1 คือมีความยืดหยุ่นสูงหรือเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่กำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง เนื่องจากทุกวันนี้ประเทศส่วนใหญ่ดำเนินนโยบายแบบเปิดประเทศเพื่อทำการค้าและแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน ซึ่งนโยบายการเปิดประเทศส่งผลช่วยให้เศรษฐกิจในประเทศดีขึ้นและประเทศมีการพัฒนาเท่าเทียมกับประเทศอื่น ๆ และในอนาคตนโยบายการเปิดประเทศย่อมเปิดกว้างขึ้นหรือขยายตัวไปในทิศทางเพิ่มขึ้นเพื่อกระจายสินค้าและบริการในประเทศไปสู่ต่างประเทศเพิ่มขึ้นนำมาซึ่งรายได้เข้าประเทศเพิ่มขึ้น

4. DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518) ไม่มีค่านัยสำคัญทางสถิติ ทั้งที่จากแนวความคิดของ Buchanan ซึ่งให้เห็นว่าเมื่อประเทศมีความเป็นประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการเรียกร้องบริการจากรัฐบาลมากขึ้น เนื่องจากประชาชนมีสิทธิในการเลือกรัฐบาลสำหรับบริหารประเทศ ซึ่งถ้ารัฐบาลไม่ตอบสนองหรือทำตามสัญญา การเลือกตั้งครั้งต่อไปรัฐบาลชุดนี้ก็จะไม่ถูกรับเลือกเข้ามาทำหน้าที่ตามเดิม แต่สำหรับในการศึกษานี้ในกรณีประเทศไทย การที่ DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากหลังจาก 16 ตุลาคม 2516 ซึ่งมีการเรียกร้องให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย มิใช่ผูกขาดพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ซึ่งหลังจากเหตุการณ์ครั้งนี้ถึงแม้ทำให้ระบบประชาธิปไตยของไทยก้าวหน้าขึ้น เพราะประชาชนเริ่มรู้จักสิทธิเสรีภาพ และความรับผิดชอบของตนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยดีขึ้น แต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยก็ยังคงมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงในปัจจุบัน และประกอบกับประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาถึงแม้ว่าประชาชนสามารถเรียกร้องสิทธิประโยชน์ หรือบริการต่าง ๆ แต่รัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เพียงบางส่วน ดังนั้นความเป็น

ประชาธิปไตยในกรณีประเทศไทยจึงไม่สามารถใช้เป็นปัจจัยในการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติได้ในการศึกษานี้ แต่ในอนาคตเมื่อประเทศมีการพัฒนา ระบอบประชาธิปไตยให้ดีขึ้น ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้น และรัฐบาลมีความสามารถในการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้น เป็นไปได้ที่ DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518) จะมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่สามารถกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาลได้

จากผลการศึกษาสามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงจากมากไปน้อยตามค่าความยืดหยุ่นคือ สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง และสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง ในขณะที่ DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518) ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาลักษณะการเติบโตของการใช้จ่ายของรัฐบาล และประเภทการใช้จ่ายของรัฐบาลตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2503-2543 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและพิจารณาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาลไทย สำหรับวิธีการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ใช้วิธี Ordinary Least Square (OLS) โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple regression analysis) และทำการคำนวณในรูปของ logarithm

จากการศึกษาค้นคว้าลักษณะการเติบโตของการใช้จ่ายของรัฐบาล และประเภทการใช้จ่ายของรัฐบาลตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2503-2543 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและพิจารณาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับได้ทำการแบ่งรายจ่ายรัฐบาลตามลักษณะงานซึ่งได้แก่ ด้านการบริหารประเทศ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขและสาธาณูปการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการชำระหนี้ และรายจ่ายด้านอื่น และสำหรับในงานวิจัยนี้ทำการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-8 ในรูปแบบของรายจ่ายต่อหัวเฉลี่ย และรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ซึ่งพบว่าการใช้จ่ายรวมของรัฐบาลตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-8 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-4 รายจ่ายด้านเศรษฐกิจเป็นด้านที่มีรายจ่ายสูงสุด สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 เป็นรายจ่ายด้านการศึกษา ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 เป็นรายจ่ายด้านการชำระหนี้ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7-8 เป็นรายจ่ายด้านเศรษฐกิจเช่นเดิม นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายจ่ายรัฐบาลในรูปแบบรายจ่ายต่อหัว และรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเฉลี่ย 10 ปี รายจ่ายรวมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2504-2513 และ ช่วงปี พ.ศ. 2514-2523 รายจ่ายด้านเศรษฐกิจเป็นด้านที่มีรายจ่ายสูงสุด ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2524-2533 เป็นรายจ่ายด้านการชำระหนี้ และช่วงปี พ.ศ. 2534-2543 เป็นรายจ่ายด้านเศรษฐกิจที่มีการใช้จ่ายสูงขึ้นอีกครั้ง

จากภาพรวมจะเห็นได้ว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการใช้จ่ายของรัฐบาลส่วนใหญ่เน้นทางด้านนำไปพัฒนางานทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากเมื่อเศรษฐกิจมีการเติบโตดีขึ้นส่งผลให้ภาพรวมของประเทศดีขึ้น และมีงบประมาณในการนำไปพัฒนาด้านอื่น ๆ ของประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้

สำหรับการศึกษาเชิงปริมาณหรือเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง สำหรับกรณีของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2503-2543 ซึ่งปัจจัยหรือตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ในการศึกษานี้ ได้แก่ สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา สัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง หรืออัตราการเปิดประเทศ และ DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518) ซึ่งพบว่า

1. ตัวแปรสัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง และสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง เนื่องจากภาษีอากรเป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล และการเปิดประเทศทำให้รัฐบาลต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการ และนอกจากนี้ยังต้องเผชิญกับสถานะความผันผวนทางเศรษฐกิจ ซึ่งถ้ามีผลทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการแก้ปัญหาสถานะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ และกระตุ้นให้เศรษฐกิจดีขึ้น

2. ตัวแปรสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงพบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้ามกับสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติ เนื่องจากเมื่อสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าประเทศมีการพัฒนา รัฐบาลมีบทบาทลดลง ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลสามารถลดค่าใช้จ่ายบางส่วนได้

3. ตัวแปร DUMMY ความเป็นประชาธิปไตยพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการศึกษานี้สามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงจากมากไปน้อยตามค่าความยืดหยุ่นคือ สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง และสัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออกที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง ซึ่งแสดงว่าสัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติในอดีต 1 ช่วงเวลา เป็นปัจจัยหลักในการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติ และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาโดยรวมสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อสัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลาเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

มีผลทำให้ปัจจุบันรัฐบาลมีเงินสำหรับใช้จ่ายเพิ่มขึ้นสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมการเปิดประเทศให้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง และสัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งถ้าในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่เศรษฐกิจมีการเติบโตดี สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงมีค่าสูง รัฐบาลจะมีเงินออมเพิ่มขึ้น และนำไปใช้จ่ายในด้านอื่น ๆ หรือดำเนินนโยบายแบบเกินดุล และเมื่อพิจารณาในกรณีที่สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลาตกลงอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้รัฐบาลมีงบประมาณสำหรับใช้จ่ายลดลง การกระตุ้นเศรษฐกิจทำได้ไม่เต็มที่ ส่งผลให้สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงลดลง และทำให้ต้องลดการกระตุ้นการเปิดประเทศ ซึ่งถ้ารัฐบาลต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้นเพื่อที่จะได้เก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น รัฐบาลอาจจะต้องดำเนินนโยบายแบบขาดดุล จนกว่าจะกระตุ้นให้เศรษฐกิจกลับสู่สภาวะปกติ

จากผลการศึกษาแบบจำลองนี้สามารถนำมาใช้ในการอธิบายแนวโน้มการใช้จ่ายของรัฐบาล และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางและนโยบายการใช้จ่ายรัฐบาลได้

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษาพบว่าสัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดในการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง เนื่องจากถ้าสามารถเก็บภาษีอากรในปีที่ผ่านมาได้จำนวนมาก ในปีต่อมารัฐบาลจะมีงบประมาณสำหรับจัดสรรให้หน่วยงานหรือโครงการต่าง ๆ ได้มากขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับการเก็บภาษีโดยจัดทำนโยบายการจัดเก็บภาษีที่ทำให้รัฐได้รับประโยชน์สูงสุดแต่ไม่สร้างภาระให้ประชาชนและไม่กระทบต่อระบบเศรษฐกิจ

2. สำหรับสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงที่สามารถใช้แสดงถึงความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งถ้าสัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริงสูงแสดงว่าประชาชนโดยรวมมีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นนั้นหมายถึงประชาชนในประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นส่งผลให้รัฐบาลมีบทบาทน้อยลงและการใช้จ่ายของรัฐบาลลดลงบางส่วน แต่ในกรณีนี้รัฐบาลต้องคำนึงถึงเรื่องของความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้วยซึ่งอาจจะทำให้เกิดปัญหาทางสังคมได้ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ความไม่เท่าเทียมกันทางความรู้และเทคโนโลยี เป็นต้น

3. การจัดทำนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมามีแนวโน้มนำไปพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากเมื่อเศรษฐกิจมีการเติบโตที่ดีส่งผลให้ภาพรวมของประเทศดีขึ้น และมีงบประมาณในการนำไปพัฒนา ด้านอื่น ๆ ของประเทศ ซึ่งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจวิธีหนึ่งคือทำการเปิดประเทศติดต่อกับต่างชาติกับ ต่างประเทศ แต่วิธีการนี้ทำให้รัฐบาลต้องมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้นรัฐบาลควรมีมาตรการ ในการจัดสรรงบประมาณในรูปแบบที่ลงทุนน้อยแต่ได้กำไรสูงสุด โดยยังคงรักษามาตรฐานสินค้า ให้เป็นที่ยอมรับของตลาดโลก และรัฐบาลควรจะทำตลาดเพื่อเพิ่มการส่งออกอย่างต่อเนื่อง

4. เนื่องจากรัฐบาลต้องมีการใช้จ่ายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงควรบริหารงานในรูปแบบ เกินดุลและมีการระดมเงินออมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้มีงบประมาณสำหรับการสนับสนุน การลงทุนโครงการต่าง ๆ หรือเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต

สำหรับผู้ที่จะทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลหลังจากนี้ ควรจะทำการศึกษาข้อมูลการใช้จ่ายรัฐบาลในระยะยาว ซึ่งจะแสดงภาพการใช้จ่ายของรัฐบาล ให้ชัดเจนขึ้น ซึ่งตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการศึกษานอกจาก สัดส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวที่แท้จริง สัดส่วนภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในอดีต 1 ช่วงเวลา สัดส่วนมูลค่าการค้า (การส่งออก ที่แท้จริง + การนำเข้าที่แท้จริง) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง หรืออัตราการเปิดประเทศ และ DUMMY ความเป็นประชาธิปไตย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518) ควรจะมีตัวแปรทางสังคมซึ่งอาจแบ่ง เป็นช่วงเริ่มการพัฒนา (พ.ศ. 2504-2524) และช่วงสองของการพัฒนา (พ.ศ. 2525-2543) ช่วงที่มีการ คาดว่าถ้าจัดทำระบบเศรษฐกิจที่ดีก็จะสามารถนำประเทศเข้าสู่ถึงอุตสาหกรรมหรือช่วงก่อน กระแสโลกาภิวัตน์จะเข้ามาในเมืองไทย และหลังจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้เข้ามาเมืองไทยแล้ว ซึ่งสามารถใช้ตัว DUMMY 1 หรือ 0 แทนค่าในสมการเพราะปัจจัยทางสังคมก็มีผลต่อการใช้จ่ายของ รัฐบาลได้เช่นกัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ไพรัช ตระการศิรินนท์. งบประมาณแผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่ : หจก.ธนุชพรินต์ติ้ง (โรงพิมพ์ดาว), 2544.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา การคลังและงบประมาณ. หน่วยที่ 1-8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา การคลังและงบประมาณ. หน่วยที่ 9-15. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา เศรษฐศาสตร์สาธารณะ. หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.
- รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการคลัง การจัดสรรและการกระจายเรื่อง ขนาดของภาครัฐบาล ทฤษฎีพัฒนาการแห่งรายจ่ายรัฐบาล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : จัดพิมพ์โดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
- รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. สัมคมกับเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

วารสาร

- สมชาย หาญหิรัญ และสุวพร ศิริคุณ. “การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับรายจ่ายของภาครัฐ : ศึกษากรณีประเทศไทย”. วารสารเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์, ปีที่ 5, เล่มที่ 1, 2536.

วิทยานิพนธ์

- จิตติมา พิตรากุล. “การวิเคราะห์และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาล จำแนกตามลักษณะงาน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

- ปิยะ รัตนวงศ์วิรุพห์. “การใช้จ่ายรัฐบาลกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- มาลาธร ไกรฤกษ์. “ปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายของรัฐบาล”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- วรรณนา โชคบรรดาสุข. “ผลกระทบของรายจ่ายรัฐบาลที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.
- วาสุณี สิริชูวงศ์. “การวิเคราะห์ผลของการใช้จ่ายรัฐบาลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (ปี พ.ศ. 2510-2532)”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก), 2536.
- วันทนีย์ ทรัพย์เสนาะ. “การใช้จ่ายของรัฐบาลและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.
- วันดี หิรัญสถาพร. “การวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายภาครัฐที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและการจ้างงานในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.
- วันเพ็ญ กาญจนสาย. “การศึกษาผลกระทบการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีต่อผลผลิตภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.
- ศิวตาก สิทธีธรรม. “การวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลที่มีผลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.

เอกสารอื่น ๆ

- สำนักงานประมาณ 2503-2545, งบประมาณโดยสังเขปประจำปีงบประมาณ 2503-2545.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2504-2545 : แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9.

ภาษาอังกฤษ

Buchanan, J.M. **Liberty, Market, and State : Political Economy in the 1980s**. New York University Press, New York, 1986.

Bureau of The Budget. **Thailand's Budget in Brief Fiscal Year 1961-2000**. 1961-2000.

Froyen, R. T. **Macroeconomics: Theories and Policies**. Prentice-Hall, Inc., New Jersey, 1999.

Rodrik, D. **Why Do More Open Economics Have Bigger Governments?**. Cambridge : NBER Working Paper 5537, 1996.

ภาคผนวก ก

รายได้ของรัฐบาลจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้

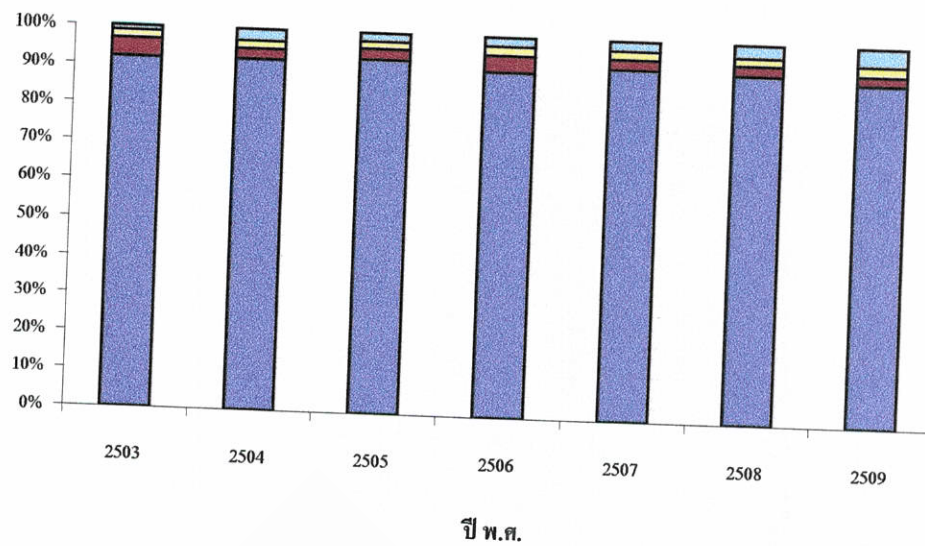
ตารางที่ ก.1 แสดงรายได้ของรัฐบาลจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ ได้แก่ ภาษีอากรรวม การขายสิ่งของและบริการ รัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น ๆ

ปี พ.ศ.	จำนวนเปอร์เซ็นต์				ผลรวม
	ภาษีอากรรวม	การขายสิ่งของ และบริการ	รัฐพาณิชย์	รายได้อื่น ๆ	
2503	92.1	4.7	2.0	1.2	100
2504	92.3	2.7	2.0	3.0	100
2505	93.1	2.8	1.9	2.2	100
2506	90.9	4.3	2.4	2.4	100
2507	92.5	2.8	2.1	2.6	100
2508	91.8	2.8	2.0	3.4	100
2509	90.4	2.3	2.6	4.7	100
2510	89.7	2.4	3.2	4.7	100
2511	89.4	2.0	3.3	5.3	100
2512	86.3	2.0	6.6	5.1	100
2513	88.8	2.3	3.2	5.7	100
2514	88.5	2.4	4.0	5.1	100
2515	88.7	3.1	3.9	4.3	100
2516	88.6	2.5	3.5	5.4	100
2517	92.2	1.8	2.5	3.5	100
2518	89.5	2.1	4.8	3.6	100
2519	88.2	3.7	4.9	3.2	100
2520	85.7	3.4	7.2	3.7	100
2521	87.8	3.3	5.5	3.4	100

(ต่อ)

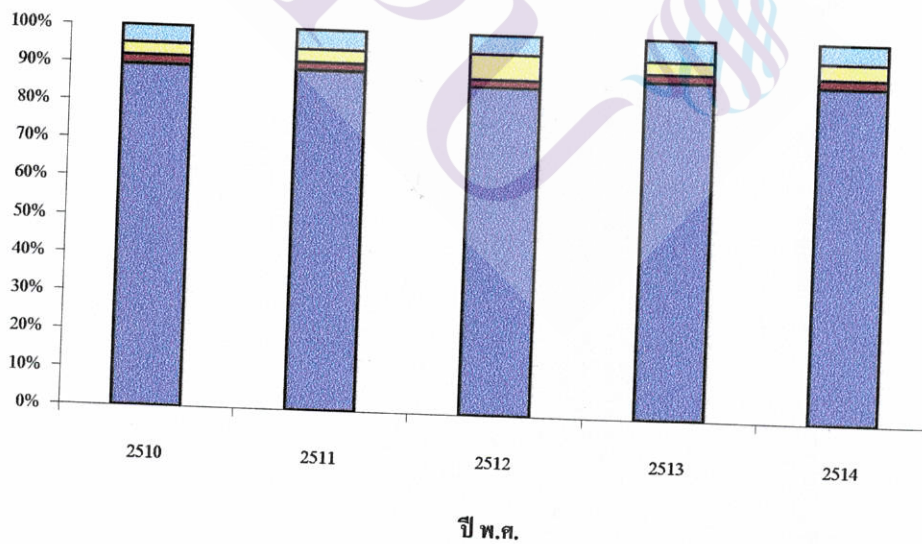
ปี พ.ศ.	จำนวนเปอร์เซ็นต์				
	ภาษีอากรรวม	การขายสิ่งของ และบริการ	รัฐพาณิชย์	รายได้อื่นๆ	ผลรวม
2522	89.1	2.8	5.2	2.9	100
2523	88.8	2.7	5.2	3.3	100
2524	86.8	2.7	5.6	4.9	100
2525	88.3	2.9	4.3	4.5	100
2526	87.6	3.1	4.4	4.9	100
2527	88.4	2.7	4.2	4.7	100
2528	87.5	3.0	5.4	4.1	100
2529	88.3	2.8	5.2	3.7	100
2530	89.2	2.9	4.6	3.3	100
2531	90.0	3.6	4.1	2.3	100
2532	88.4	3.6	4.3	3.7	100
2533	88.7	4.5	4.6	2.2	100
2534	89.3	3.4	5.0	2.3	100
2535	86.2	5.0	6.3	2.5	100
2536	88.2	3.1	6.4	2.3	100
2537	88.4	3.2	6.1	2.3	100
2538	89.6	2.9	5.8	1.7	100
2539	90.2	2.5	5.7	1.6	100
2540	88.9	2.0	7.5	1.6	100
2541	89.6	1.8	6.1	2.5	100
2542	87.2	1.7	7.1	4.0	100
2543	88.5	3.6	5.4	2.5	100
2544	90.0	1.8	5.5	2.7	100
2545	90.3	1.2	4.5	4.0	100

ที่มา : งบประมาณโดยสังเขป

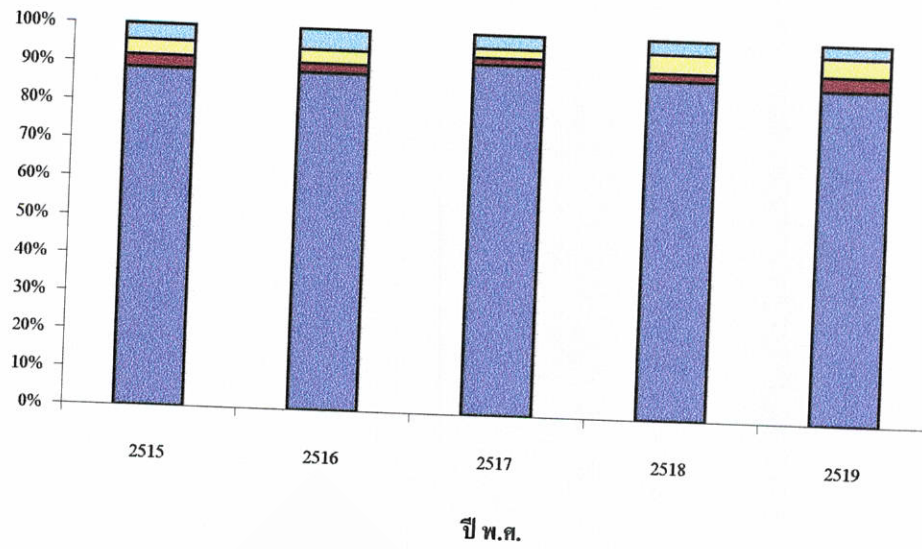
รูปที่ ก.1

กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1

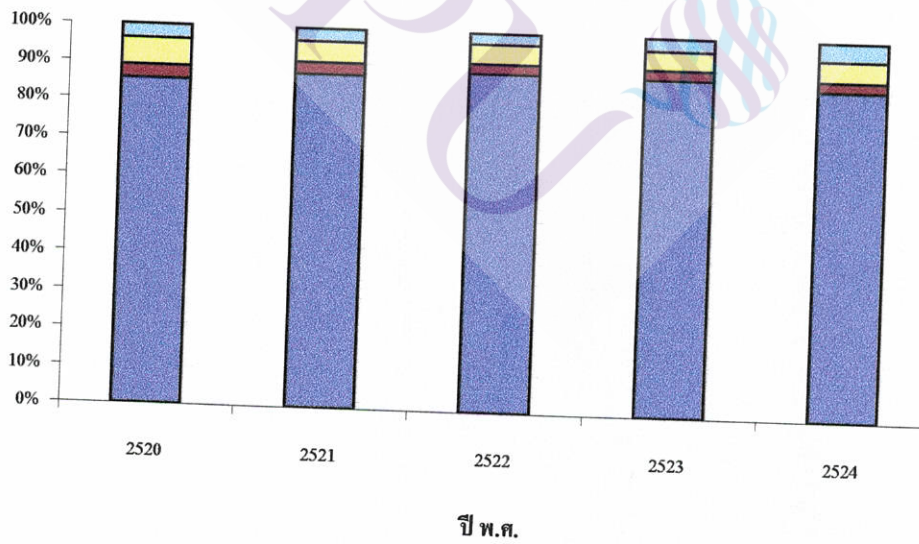
รูปที่ ก.2

กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2

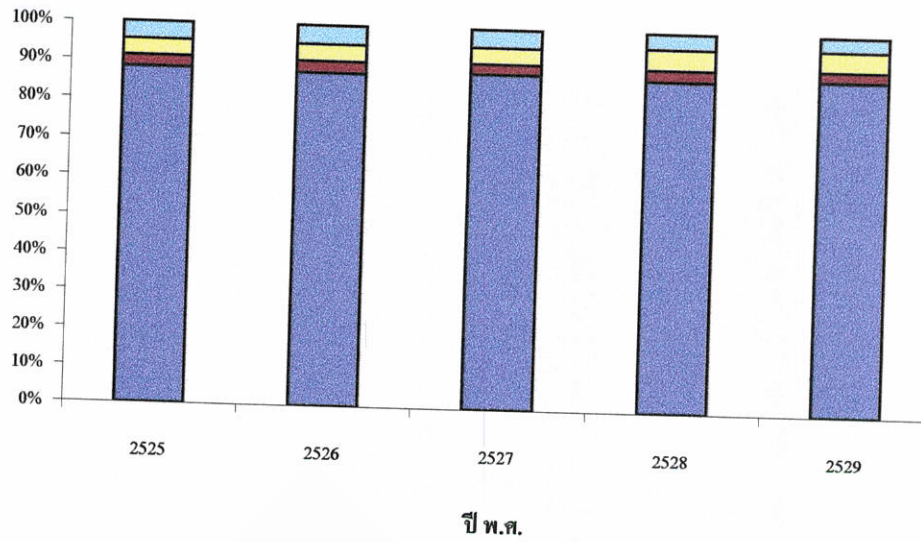
รูปที่ ก.3

กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3

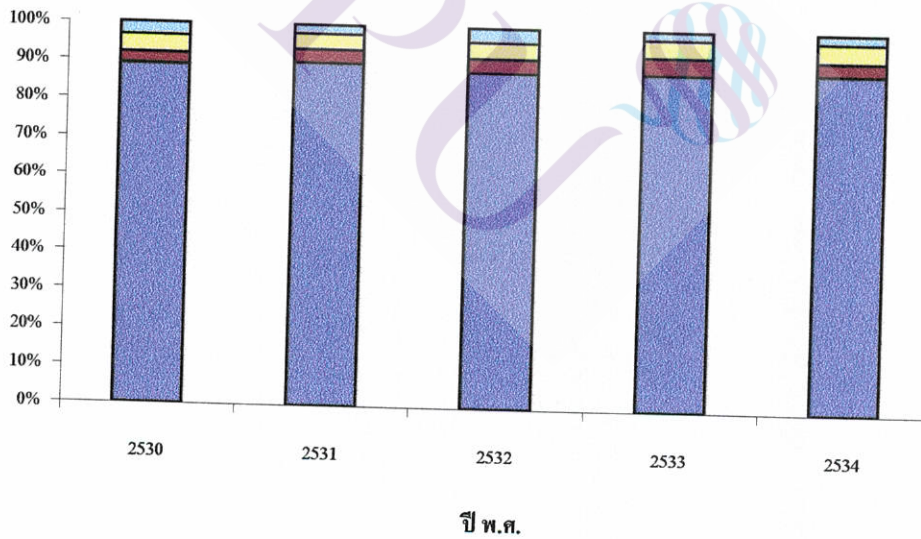
รูปที่ ก.4

กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4

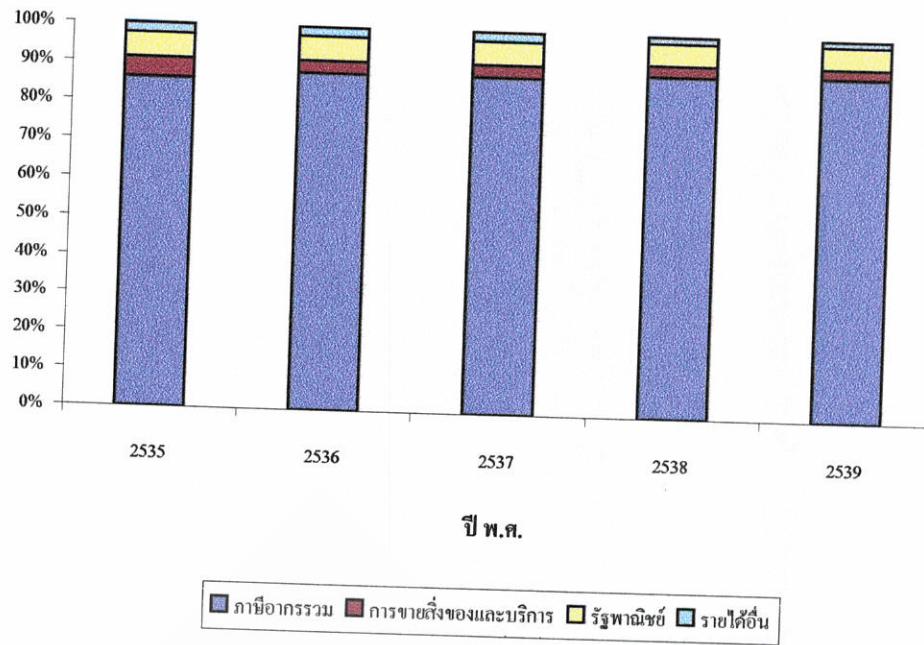
รูปที่ ก.5

กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5

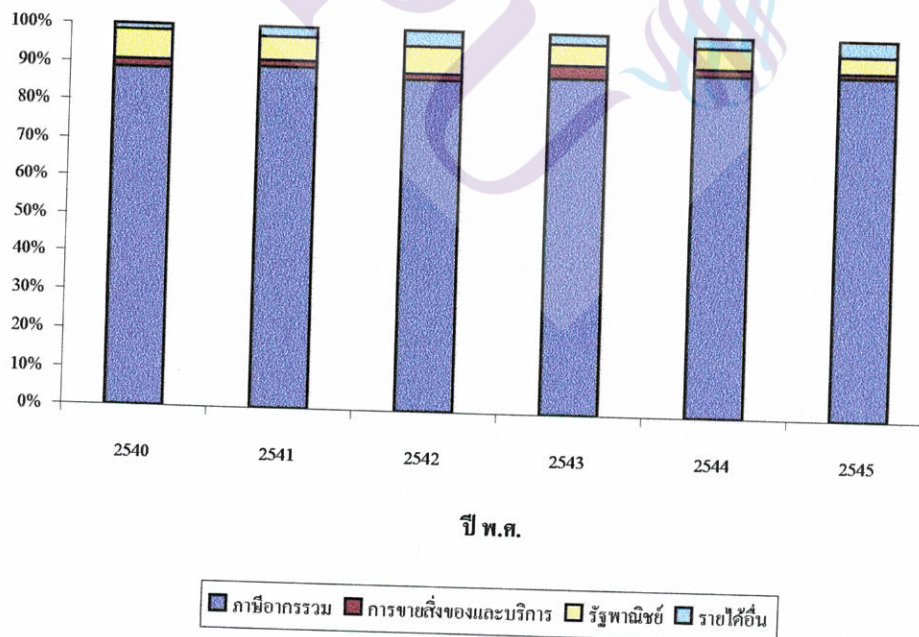
รูปที่ ก.6

กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6

รูปที่ ก.7

กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7

รูปที่ ก.8

กราฟแท่งแสดงรายได้ของรัฐบาลจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8

ภาคผนวก ข

ตารางที่ ข.1

แสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงาน ได้แก่ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการสาธารณสุขและสาธาณูปการ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่น ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2545

ปี พ.ศ.	จำนวนเปอร์เซ็นต์									
	การป้องกันประเทศ	การรักษาความสงบภายใน	การบริหารทั่วไป	การสาธารณสุขและสาธาณูปการ	การศึกษา	เศรษฐกิจ	อื่น ๆ	ผลรวม		
2503	17.3	9.0	7.2	11.4	17.4	21.0	16.7	100		
2504	16.1	8.3	6.7	11.1	16.8	23.6	17.4	100		
2505	16.9	8.8	7.1	11.5	17.9	20.9	16.9	100		
2506	15.7	7.9	8.0	11.9	17.1	24.1	15.3	100		
2507	15.4	7.3	8.0	14.6	17.5	24.3	12.9	100		
2508	15.5	7.5	7.5	15.0	17.1	27.1	10.3	100		
2509	15.0	7.3	7.5	14.7	16.8	29.6	9.1	100		
2510	14.0	6.0	5.2	14.6	15.5	30.1	14.6	100		
2511	15.4	6.3	4.8	12.1	15.8	29.4	16.2	100		
2512	15.7	7.4	4.7	11.8	16.9	28.5	15.0	100		
2513	17.9	6.3	4.3	11.2	16.9	28.8	14.6	100		
2514	18.8	6.8	4.3	11.8	18.1	27.0	13.2	100		
2515	19.5	7.1	4.3	11.6	19.1	23.1	15.3	100		

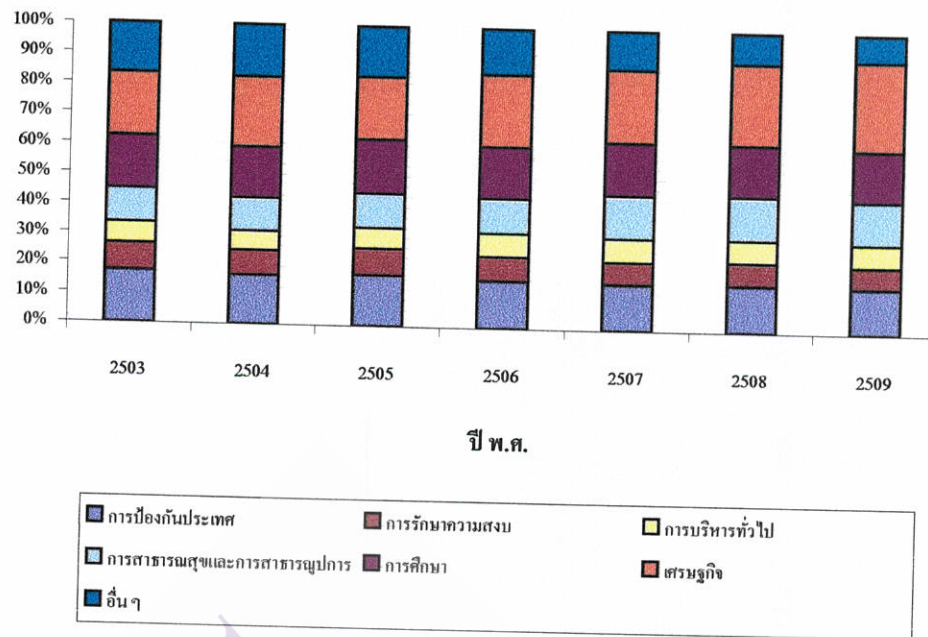
(ต่อ)

ปี พ.ศ.	จำนวนเปอร์เซ็นต์								ผลรวม
	การป้องกัน ประเทศ	การรักษาความสงบ	การบริหารทั่วไป	การสาธารณสุข และสาธารณสุขบริการ	การศึกษา	เศรษฐกิจ	อื่นๆ		
2516	19.5	6.9	3.7	11.3	18.8	21.5	18.3	100	
2517	18.9	6.7	4.1	10.5	19.2	20.2	20.1	100	
2518	17.2	5.9	4.0	10.9	20.9	21.3	19.8	100	
2519	16.7	5.3	3.5	10.5	20.6	26.5	16.9	100	
2520	19.0	5.7	5.7	11.7	21.4	21.0	15.5	100	
2521	19.5	5.5	3.8	10.9	20.1	20.2	20.0	100	
2522	20.6	5.5	3.2	10.8	19.3	19.5	21.1	100	
2523	20.9	5.6	3.2	11.2	20.5	20.7	17.9	100	
2524	19.8	5.2	3.4	10.8	19.9	23.0	17.9	100	
2525	19.6	5.1	2.7	10.4	20.1	20.4	21.7	100	
2526	19.9	5.4	3.0	10.6	21.0	19.1	21.0	100	
2527	19.8	5.4	2.8	11.0	20.1	17.7	23.2	100	
2528	19.4	5.2	2.8	11.1	18.6	16.3	26.6	100	
2529	18.9	5.0	2.6	10.9	18.3	15.7	28.6	100	
2530	18.1	4.8	2.7	10.7	18.1	15.8	29.8	100	

(ต่อ)

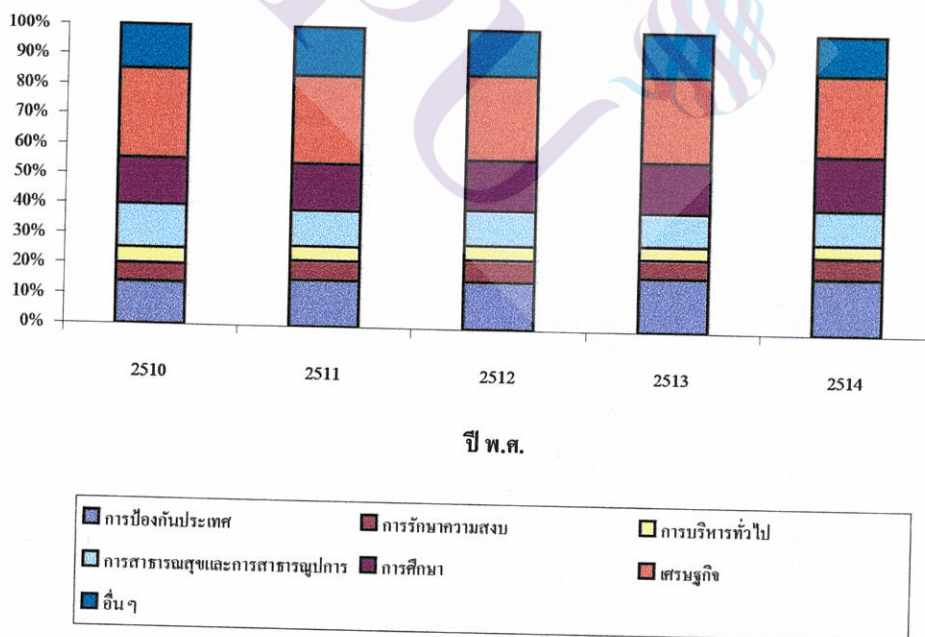
ปี พ.ศ.	จำนวนเปอร์เซ็นต์								ผลรวม
	การป้องกันประเทศ	การรักษาคความสงบ	การบริหารทั่วไป	การสาธารณสุขและการศึกษา	การศึกษา	เศรษฐกิจ	อื่นๆ		
2531	17.7	4.8	2.8	11.2	18.0	15.6	29.9	100	
2532	16.3	4.4	2.8	10.9	16.6	16.2	32.8	100	
2533	16.4	4.4	3.3	12.7	17.9	20.6	24.7	100	
2534	16.3	5.0	3.9	14.2	19.3	21.8	19.5	100	
2535	15.4	5.3	4.6	12.4	18.6	24.3	19.4	100	
2536	14.3	5.5	4.7	14.6	19.3	25.5	16.1	100	
2537	13.8	5.7	4.6	16	19.5	26.5	13.9	100	
2538	12.7	5.3	4.4	16.7	18.9	27.0	15.0	100	
2539	11.6	5.5	5.6	18.6	19.9	28.9	9.9	100	
2540	11.0	5.2	4.4	18.6	21.8	29.8	9.2	100	
2541	10.0	5.9	4.8	18.1	24.9	26.0	10.3	100	
2542	9.3	6.1	4.5	17.0	25.1	24.2	13.8	100	
2543	8.9	6.5	5.0	17.9	25.7	22.1	13.9	100	
2544	8.4	6.4	4.9	17.7	24.3	22.5	15.8	100	
2545	7.5	5.5	5.0	19.9	21.8	23.4	16.9	100	

ที่มา : งบประมาณโดยสังเขป

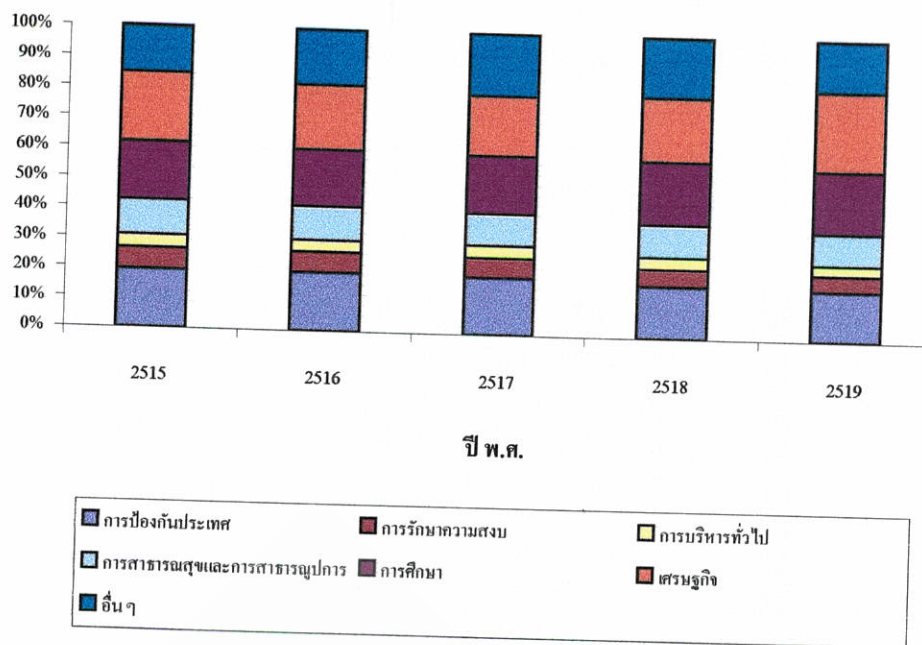
รูปที่ ข.1

กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจําแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1

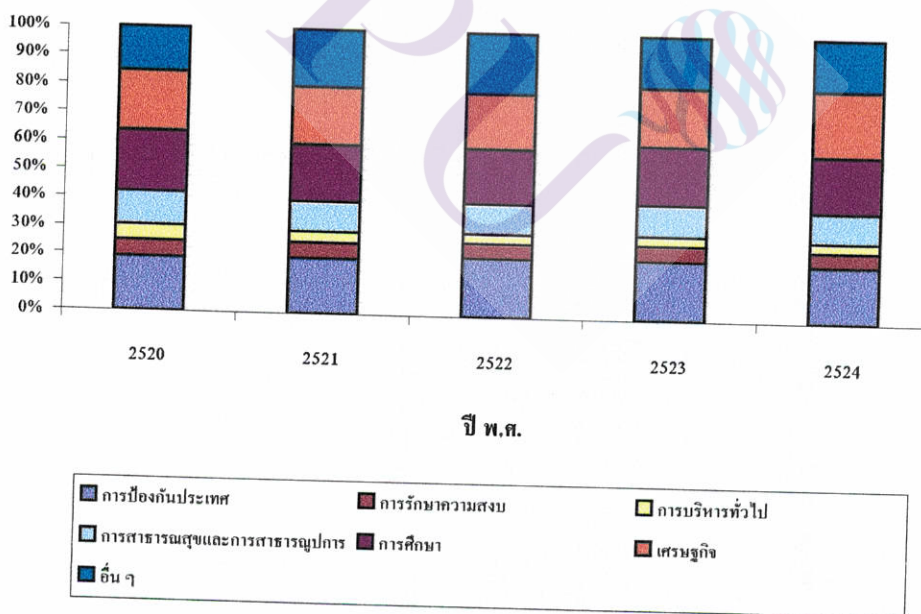
รูปที่ ข.2

กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจําแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2

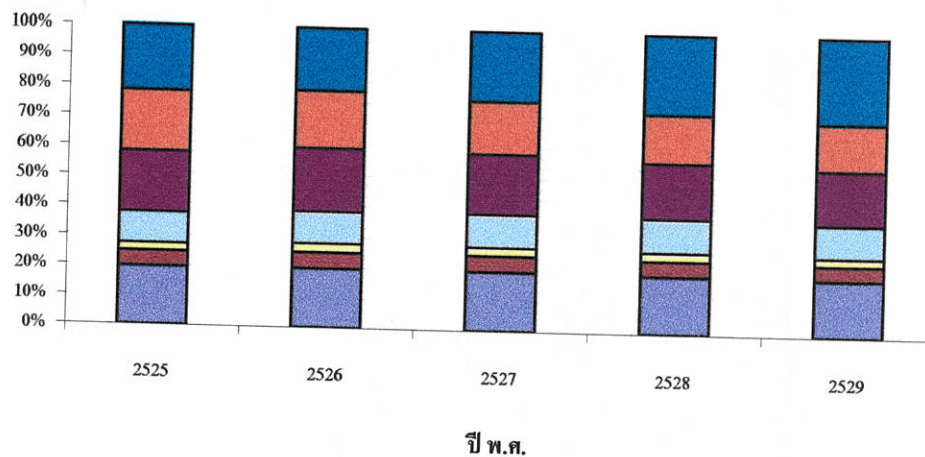
รูปที่ ข.3

กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3

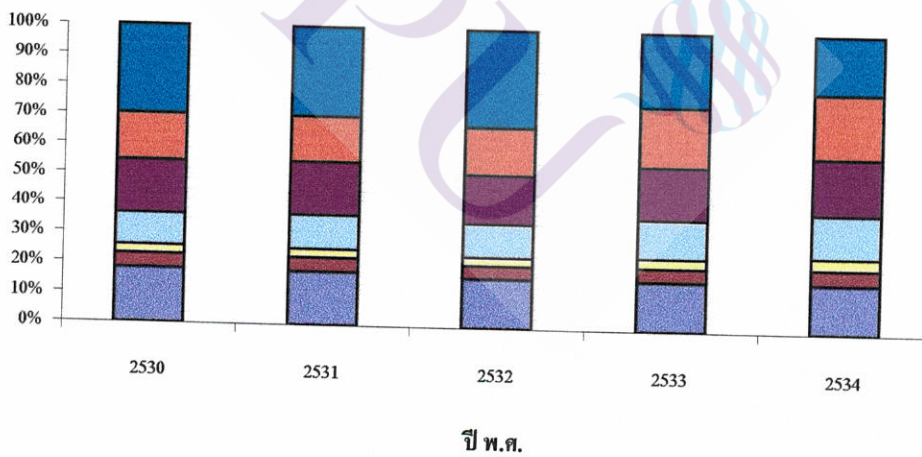
รูปที่ ข.4

กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4

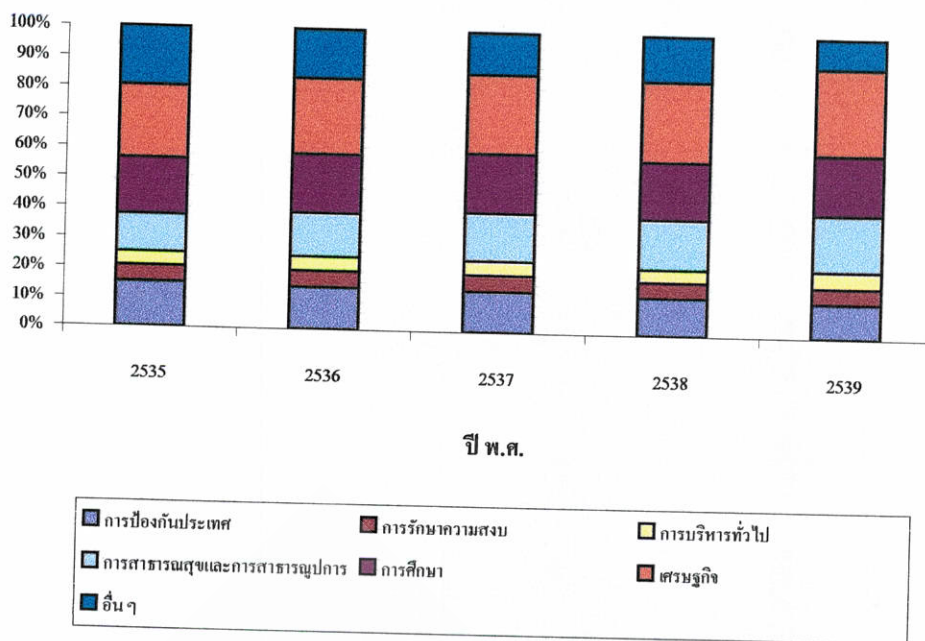
รูปที่ ข.5

กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5

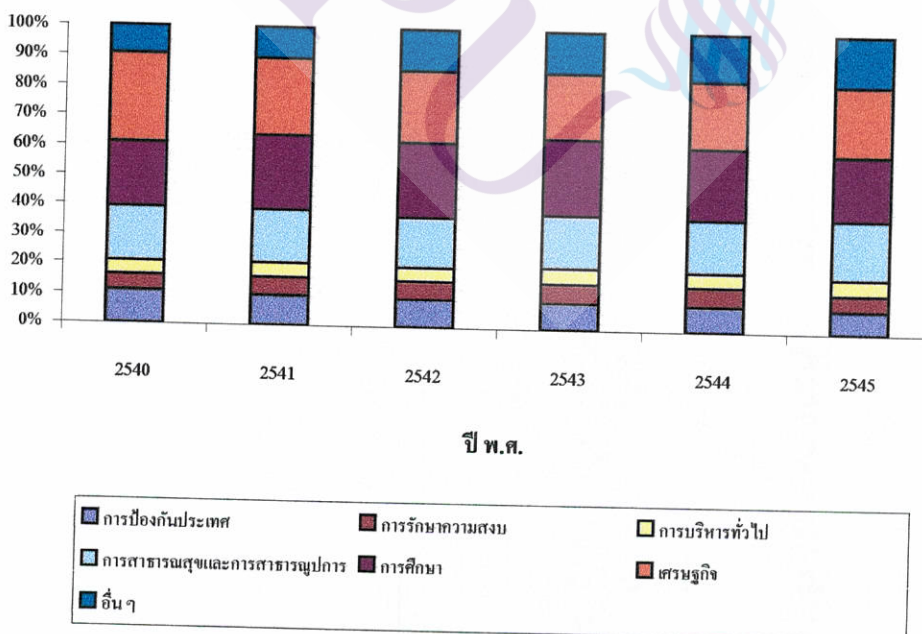
รูปที่ ข.6

กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6

รูปที่ ข.7

กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจําแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7

รูปที่ ข.8

กราฟแท่งแสดงรายจ่ายของรัฐบาลจําแนกตามลักษณะงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8

ตารางที่ ค.1 รายจ่ายของรัฐบาลจำแนกตามลักษณะงาน ได้แก่ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการรักษาความสงบภายใน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการสาธารณสุขและสาธาณูปการ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่น ๆ รายได้ประชาชาติ และจำนวนประชากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2543

	2503	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510
รายจ่ายทั้งหมด (G)	7,700.0	6,660.0	8,880.0	10,380.0	11,430.0	12,418.6	14,439.9	19,228.5
ด้านการบริหารประเทศ	556.9	448.0	629.7	834.1	912.2	933.7	1,087.5	1,005.8
ด้านป้องกันประเทศ	1,330.4	1,070.0	1,503.3	1,629.9	1,763.4	1,920.6	2,166.4	2,683.2
ด้านการรักษาความสงบภายใน	691.0	551.0	781.8	813.6	832.5	929.2	1,048.7	1,156.2
ด้านการศึกษา	1,341.7	1,119.0	1,587.8	1,769.6	1,997.3	2,128.1	2,427.8	2,973.3
ด้านสาธารณสุขและสาธาณูปการ	882.2	738.0	1,018.8	1,238.2	1,665.6	1,865.4	2,121.0	2,801.3
ด้านเศรษฐกิจ	1,614.5	1,571.0	1,854.1	2,503.8	2,781.2	3,369.5	4,267.5	5,791.0
ด้านการชำระเงินกู้	1,163.0	942.0	1,218.5	1,237.0	1,027.0	687.8	779.0	1,325.1
รายจ่ายด้านอื่น	120.3	221.0	286.0	353.8	450.8	584.3	542.0	1,492.6
รายได้ประชาชาติ (GDP)	59,077.1	64,477.5	69,876.8	74,536.9	81,674.6	91,800.0	109,395.9	117,446.0
รายได้ประชาชาติที่แท้จริง (RealGDP)	225,667	237,420	255,875	276,591	295,466	318,990	354,898	384,551
ตัวปรับค่า (Deflator)	0.26	0.27	0.27	0.27	0.28	0.29	0.31	0.31
จำนวนประชากร	25,756,078	26,476,355	27,319,020	28,476,777	29,555,198	30,572,834	31,482,496	32,468,953

(ต่อ)

	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518
รายจ่ายทั้งหมด (G)	21,262.0	23,980.3	27,299.9	28,645.0	29,000.0	31,599.9	36,000.0	48,000.0
ด้านการบริหารประเทศ	1,027.2	1,132.4	1,166.5	1,227.0	1,254.4	1,167.9	1,461.8	1,905.9
ด้านป้องกันประเทศ	3,264.9	3,761.9	4,898.3	5,381.2	5,646.4	6,152.9	6,812.8	8,247.8
ด้านการรักษาความสงบภายใน	1,343.5	1,775.9	1,714.7	1,949.4	2,059.9	2,191.5	2,409.7	2,849.2
ด้านการศึกษา	3,363.9	4,039.7	4,604.8	5,191.1	5,543.5	5,952.5	6,930.7	10,011.3
ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขอุปการ	2,576.8	2,823.3	3,064.9	3,384.4	3,351.2	3,566.7	3,768.9	5,251.4
ด้านเศรษฐกิจ	6,247.3	6,843.8	7,869.5	7,732.5	6,698.0	6,793.9	7,276.0	10,215.4
ด้านการชำระหนี้สิน	1,200.0	1,956.4	2,340.2	2,585.3	3,417.8	3,800.6	5,192.2	6,385.5
รายจ่ายด้านอื่น	2,238.4	1,646.9	1,641.0	1,194.1	1,028.8	1,973.9	2,147.9	3,133.5
รายได้ประชาชาติ (GDP)	126,456.6	139,128.6	148,279.8	154,468.0	171,460.6	224,340.1	282,090.9	307,366.0
รายได้ประชาชาติที่แท้จริง (RealGDP)	416,068.9	448,666.5	478,041.4	501,203.3	522,343.6	574,414.3	600,154.1	629,858.3
ตัวปรับค่า(Deflator)	0.30	0.31	0.31	0.31	0.33	0.39	0.47	0.49
จำนวนประชากร	33,552,238	34,523,122	35,550,105	368,200,097	38,359,008	39,950,306	41,334,152	42,391,454

(ต่อ)

	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526
รายจ่ายทั้งหมด (G)	62,650.0	68,790.0	81,000.0	92,000.0	109,000.0	140,000.0	161,000.0	177,000.0
ด้านการบริหารประเทศ	2,185.2	3,913.0	3,051.9	2,931.4	3,490.2	4,746.8	4,309.0	5,214.4
ด้านป้องกันประเทศ	10,457.9	13,094.6	15,809.4	19,000.9	22,823.7	27,708.0	31,617.6	35,235.4
ด้านการรักษาความสงบภายใน	3,354.6	3,957.9	4,482.5	5,028.5	6,046.6	7,272.0	8,231.3	9,611.5
ด้านการศึกษา	12,902.6	14,731.0	16,293.0	17,798.9	22,349.9	27,944.5	32,364.6	37,142.9
ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขอุปการ	6,571.1	8,011.5	8,835.1	9,916.8	12,222.4	15,120.6	16,725.5	18,827.0
ด้านเศรษฐกิจ	16,572.9	14,427.7	16,335.4	17,927.5	22,583.4	32,189.2	32,857.0	33,869.4
ด้านการชำระหนี้	7,639.1	6,417.4	10,821.1	10,033.3	12,392.9	17,530.9	21,008.5	27,150.3
รายจ่ายด้านอื่น	2,966.6	4,236.9	5,371.6	9,362.7	7,090.9	7,488.0	13,886.5	9,949.1
รายได้ประชาชาติ (GDP)	349,926.7	406,659.2	490,982.9	562,580.2	662,482.0	760,356.0	841,569.0	920,989.0
รายได้ประชาชาติที่แท้จริง (RealGDP)	687,607.5	755,414.6	830,025.2	873,507.7	913,733.0	967,706.0	1,019,501.0	1,076,432.0
ตัวปรับค่า (Deflator)	0.51	0.54	0.59	0.64	0.73	0.79	0.83	0.86
จำนวนประชากร	43,213,711	44,272,693	45,221,625	46,113,756	46,961,338	47,875,002	48,846,927	49,515,074

(ต่อ)

	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533
รายจ่ายทั้งหมด (G)	177,000.0	192,000.0	213,000.0	218,000.0	227,500.0	243,500.0	285,510.0	335,000.0
ด้านการบริหารประเทศ	5,214.4	5,303.7	5,943.5	5,789.4	6,208.3	6,693.2	8,053.1	11,038.8
ด้านป้องกันประเทศ	35,235.4	37,987.1	41,334.3	41,257.3	41,057.7	42,985.1	46,427.4	54,758.9
ด้านการรักษาความสงบภายใน	9,611.5	10,376.4	10,962.8	10,820.9	10,922.2	11,634.9	12,500.0	14,888.9
ด้านการศึกษา	37,142.9	38,670.6	39,593.4	39,822.5	41,111.0	43,860.7	47,368.1	59,962.1
ด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ	18,827.0	21,085.0	23,734.5	23,666.8	24,405.0	27,334.5	31,238.3	42,506.9
ด้านเศรษฐกิจ	33,869.4	33,966.0	34,808.2	34,197.6	35,902.0	38,088.5	46,292.6	68,966.0
ด้านการชำระหนี้	27,150.3	33,444.7	44,700.0	50,935.0	56,097.2	59,746.7	66,500.8	69,574.2
รายจ่ายด้านอื่น	9,949.1	11,166.5	11,923.3	11,510.5	11,796.6	13,156.4	27,129.7	13,304.2
รายได้ประชาชาติ (GDP)	920,989.0	988,070.0	1,056,496.0	1,133,397.0	1,299,913.0	1,559,804.0	1,856,992.0	2,183,545.0
รายได้ประชาชาติที่แท้จริง (RealGDP)	1,076,432.0	1,138,353.0	1,191,255.0	1,257,177.0	1,376,847.0	1,559,804.0	1,749,952.0	1,945,372.0
ตัวปรับค่า (Deflator)	0.86	0.87	0.89	0.90	0.94	1.00	1.06	1.12
จำนวนประชากร	49,515,074	50,583,105	51,795,651	52,969,204	53,873,172	54,960,917	55,888,393	56,303,273

(ต่อ)

	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540
รายจ่ายทั้งหมด (G)	387,500.0	460,400.0	560,000.0	625,000.0	715,000.0	843,200.0	984,000.0
ด้านการบริหารประเทศ	15,246.4	21,127.3	26,128.3	28,600.6	31,575.4	47,206.9	43,729.2
ด้านป้องกันประเทศ	63,168.6	71,037.7	80,330.0	86,498.5	90,434.7	97,706.9	107,642.0
ด้านการรักษาความสงบภายใน	19,431.8	24,272.8	30,617.8	35,418.8	37,798.9	46,956.2	51,215.3
ด้านการศึกษา	74,923.6	85,664.5	108,069.7	121,973.1	135,309.0	167,560.4	214,297.7
ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ	54,837.3	56,894.7	81,483.6	99,935.3	119,698.5	156,602.5	182,880.0
ด้านเศรษฐกิจ	84,314.6	112,056.0	142,956.4	165,556.5	193,110.9	243,508.0	293,282.2
ด้านการชำระเงินกู้	55,323.5	58,797.3	37,332.5	58,858.7	44,582.3	48,203.1	47,619.5
รายจ่ายด้านอื่น	20,254.2	30,549.7	53,081.7	28,158.5	62,490.3	35,456.0	43,334.1
รายได้ประชาชาติ (GDP)	2,506,635.0	2,830,914.0	3,170,258.0	3,630,805.0	4,188,929.0	4,611,041.0	4,732,610.0
รายได้ประชาชาติที่แท้จริง (Real GDP)	2,111,862.0	2,282,572.0	2,473,937.0	2,695,054.0	2,933,168.0	3,115,338.0	3,072,615.0
ตัวปรับค่า (Deflator)	1.19	1.24	1.28	1.35	1.43	1.48	1.54
จำนวนประชากร	56,961,030	57,788,965	58,336,072	59,905,419	59,460,382	60,166,182	60,816,227

(ต่อ)

	2541	2542	2543
รายจ่ายทั้งหมด (G)	982,000.0	825,000.0	860,000.0
ด้านการบริหารประเทศ	43,502.7	36,752.7	42,672.2
ด้านป้องกันประเทศ	104,520.0	76,761.5	76,421.5
ด้านการรักษาความสงบภายใน	57,444.9	50,136.4	56,395.1
ด้านการศึกษา	226,609.8	207,316.5	220,620.8
ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ	171,727.2	140,588.2	154,219.9
ด้านเศรษฐกิจ	287,547.5	199,678.7	190,176.7
ด้านการชำระเงินทุน	45,094.4	76,368.5	79,006.6
รายจ่ายด้านอื่น	45,553.5	37,397.5	40,487.2
รายได้ประชาชาติ (GDP)	4,626,447.0	4,632,132.0	4,904,725.0
รายได้ประชาชาติที่แท้จริง (RealGDP)	2,749,684.0	2,871,521.0	3,004,659.0
ตัวปรับค่า (Deflator)	1.68	1.61	1.63
จำนวนประชากร	61,446,178	61,661,701	61,878,746

ที่มา : 1. รายจ่ายรัฐบาล "ได้มาจากงบประมาณโดยสังเขป

2. รายได้ประชาชาติ "ได้มาจากสภาพัฒน์ (<http://www.nesdb.go.th>)

3. จำนวนประชากร "ได้มาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สถิติรายปี 2503-2543)

ตารางที่ ค.2 แสดงรายจ่ายที่แท้จริง (Real Expenditure) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง (Real GDP) จำแนกตามลักษณะงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2543

หน่วย:เปอร์เซ็นต์

ปี พ.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเทศ	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาสภาพ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขบริการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2503	0.893	0.0646	0.154	0.080	0.156	0.102	0.187	0.135	0.014
2504	0.762	0.0512	0.122	0.063	0.128	0.084	0.180	0.108	0.025
2505	0.948	0.0672	0.160	0.083	0.169	0.109	0.198	0.130	0.031
2506	1.011	0.0813	0.159	0.079	0.172	0.121	0.244	0.121	0.034
2507	1.069	0.0853	0.165	0.078	0.187	0.156	0.260	0.096	0.042
2508	1.120	0.0842	0.173	0.084	0.192	0.168	0.304	0.062	0.053
2509	1.254	0.0945	0.188	0.091	0.211	0.184	0.371	0.068	0.047
2510	1.527	0.0799	0.213	0.092	0.236	0.222	0.460	0.105	0.119
2511	1.553	0.0750	0.238	0.098	0.246	0.188	0.456	0.088	0.164
2512	1.657	0.0783	0.260	0.123	0.279	0.195	0.473	0.135	0.114
2513	1.771	0.0757	0.318	0.111	0.299	0.199	0.511	0.152	0.106
2514	1.761	0.0754	0.331	0.120	0.319	0.208	0.475	0.159	0.073
2515	1.822	0.0788	0.355	0.129	0.348	0.211	0.421	0.215	0.065
2516	2.149	0.0794	0.418	0.149	0.405	0.243	0.462	0.258	0.134
2517	2.819	0.1145	0.534	0.189	0.543	0.295	0.570	0.407	0.168

(ต่อ)

ปี พ.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเภท	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2518	3.719	0.1477	0.639	0.221	0.776	0.407	0.791	0.495	0.243
2519	4.637	0.1617	0.774	0.248	0.955	0.486	1.227	0.565	0.220
2520	4.902	0.2788	0.933	0.282	1.050	0.571	1.028	0.457	0.302
2521	5.773	0.2175	1.127	0.319	1.161	0.630	1.164	0.771	0.383
2522	6.783	0.2161	1.401	0.371	1.312	0.731	1.322	0.740	0.690
2523	8.649	0.2769	1.811	0.480	1.773	0.970	1.792	0.983	0.563
2524	11.367	0.3854	2.250	0.590	2.269	1.228	2.614	1.423	0.608
2525	13.036	0.3489	2.560	0.666	2.621	1.354	2.660	1.701	1.124
2526	14.069	0.4145	2.801	0.764	2.952	1.496	2.692	2.158	0.791
2527	14.640	0.4044	2.896	0.791	2.949	1.608	2.590	2.550	0.851
2528	15.858	0.4425	3.077	0.816	2.948	1.767	2.591	3.328	0.888
2529	15.633	0.4152	2.959	0.776	2.856	1.697	2.452	3.653	0.825
2530	15.600	0.4257	2.815	0.749	2.819	1.673	2.462	3.847	0.809
2531	15.611	0.4291	2.756	0.746	2.812	1.752	2.442	3.830	0.843
2532	17.313	0.4883	2.815	0.758	2.872	1.894	2.807	4.033	1.645
2533	19.329	0.6369	3.159	0.859	3.460	2.453	3.979	4.014	0.768
2534	21.779	0.8569	3.550	1.092	4.211	3.082	4.739	3.109	1.138

(ต่อ)

ปี พ.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเทศ	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขบริการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2535	25,016	1,1479	3,860	1,319	4,655	3,091	6,089	3,195	1,660
2536	29,007	1,3534	4,161	1,586	5,598	4,221	7,405	1,934	2,750
2537	31,243	1,4297	4,324	1,771	6,097	4,996	8,276	2,942	1,408
2538	34,812	1,5374	4,403	1,840	6,588	5,828	9,402	2,171	3,043
2539	40,061	2,2428	4,642	2,231	7,961	7,440	11,569	2,290	1,685
2540	49,326	2,1921	5,396	2,567	10,742	9,167	14,702	2,387	2,172
2541	60,089	2,6619	6,396	3,515	13,866	10,508	17,595	2,759	2,787
2542	46,346	2,0646	4,312	2,817	11,646	7,898	11,217	4,290	2,101
2543	46,722	2,3183	4,152	3,064	11,986	8,378	10,332	4,292	2,200

หมายเหตุ จำนวนจากตาราง ค.1

ตารางที่ ค.3 แสดงอัตราการเจริญเติบโต รายจ่ายที่แท้จริง (Real Expenditure) ต่อรายได้ประชาชาติที่แท้จริง (Real GDP) จำแนกตามลักษณะงานตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2503-2543

ปี พ.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเทศ	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2503	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2504	-14.715	-20.6786	-20.697	-21.375	-17.764	-17.514	-4.054	-20.134	81.141
2505	24.407	31.1476	31.089	32.388	32.395	28.806	10.119	20.692	20.748
2506	6.709	20.9210	-1.023	-4.998	1.741	10.948	23.278	-7.325	12.930
2507	5.737	5.0142	3.888	-1.746	8.379	29.168	6.662	-20.278	22.350
2508	4.772	-1.2956	5.028	7.633	2.747	7.999	16.829	-35.418	24.989
2509	11.943	12.1312	8.594	8.654	9.831	9.465	21.931	9.039	-10.697
2510	21.764	-15.4295	13.253	0.813	11.986	20.769	24.084	55.542	151.815
2511	1.704	-6.0659	11.917	6.877	4.060	-15.394	-0.776	-16.706	37.935
2512	6.711	4.3046	9.017	25.066	13.623	3.666	3.649	54.253	-30.387
2513	6.878	-3.2911	22.242	-9.353	7.015	1.916	7.952	12.299	-6.454
2514	-0.563	-0.3174	4.110	7.739	6.834	4.647	-6.882	4.693	-31.041
2515	3.464	4.4798	7.234	7.991	9.135	1.195	-11.475	35.107	-11.950
2516	17.894	0.7336	17.900	15.107	16.177	15.152	9.744	20.312	107.586
2517	31.227	44.1748	27.542	26.657	34.117	21.718	23.362	57.364	25.342

(ต่อ)

ปี พ.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเทศ	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2518	31.900	28.9789	19.762	16.968	42.896	37.837	38.889	21.661	44.319
2519	24.683	9.5259	21.125	12.472	23.115	19.533	54.978	14.281	-9.561
2520	5.723	72.4180	20.562	13.603	9.931	17.392	-16.177	-19.113	37.516
2521	17.756	-22.0018	20.739	13.261	10.610	10.286	13.229	68.631	26.788
2522	17.509	-0.6262	24.344	16.061	13.021	16.125	13.542	-4.073	80.329
2523	27.504	28.1326	29.270	29.407	35.135	32.638	35.567	32.927	-18.495
2524	31.431	39.1699	24.226	23.066	27.943	26.592	45.853	44.752	8.059
2525	14.679	-9.4768	13.791	12.875	15.494	10.305	1.789	19.502	84.932
2526	7.923	18.7940	9.400	14.628	12.661	10.502	1.192	26.866	-29.667
2527	4.059	-2.4276	3.421	3.564	-0.125	7.435	-3.797	18.169	7.668
2528	8.319	9.4178	6.243	3.157	-0.031	9.908	0.060	30.498	4.257
2529	-1.416	-6.1742	-3.856	-4.924	-3.119	-3.952	-5.367	9.759	-7.012
2530	-0.212	2.5399	-4.842	-3.484	-1.285	-1.396	0.387	5.312	-2.002
2531	0.070	0.7971	-2.116	-0.405	-0.252	4.718	-0.811	-0.423	4.272
2532	10.905	13.8039	2.161	1.619	2.150	8.095	14.960	5.279	95.045
2533	11.641	30.4241	12.222	13.332	20.445	29.471	41.750	-0.455	-53.340
2534	12.676	34.5391	12.370	27.132	21.715	25.667	19.089	-22.542	48.296

(ต่อ)

ปี พ.ศ.	รายได้ทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเทศ	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2535	14,863	33,9659	8,719	20,760	10,535	0.303	28,484	2,746	45,817
2536	15,956	17,8981	7,802	20,252	20,266	36,533	21,621	-39,470	65,645
2537	7,707	5,6367	3,916	11,638	8,921	18,358	11,762	52,151	-48,806
2538	11,426	7,5313	1,833	3,946	8,050	16,662	13,611	-26,224	116,154
2539	15,076	45,8868	5,426	21,220	20,838	27,664	23,046	5,505	-44,635
2540	23,129	-2,2624	16,239	15,081	34,940	23,215	27,077	4,233	28,954
2541	21,819	21,4346	18,526	36,914	29,080	14,623	19,680	15,594	28,319
2542	-22,871	-22,4382	-32,575	-19,873	-16,010	-24,840	-36,248	55,477	-24,630
2543	0.812	12,2854	-3,719	8,782	2,915	6,086	-7,893	0.050	4,699

หมายเหตุ คำนวณจากตาราง ค.1

ตารางที่ ค.4 แสดงรายจ่ายที่แท้จริง (Real Expenditure) ต่อหัว จำแนกตามลักษณะงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2543

ปี พ.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเภท	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2503	78.26	5.66	13.52	7.02	13.64	8.97	16.41	11.82	1.22
2504	68.31	4.60	10.98	5.65	11.48	7.57	16.11	9.66	2.27
2505	88.77	6.29	15.03	7.82	15.87	10.18	18.53	12.18	2.86
2506	98.23	7.89	15.42	7.70	16.75	11.72	23.69	11.71	3.35
2507	106.90	8.53	16.49	7.79	18.68	15.58	26.01	9.61	4.22
2508	116.90	8.79	18.08	8.75	20.03	17.56	31.72	6.47	5.50
2509	141.38	10.65	21.21	10.27	23.77	20.77	41.78	7.63	5.31
2510	180.87	9.46	25.24	10.88	27.97	26.35	54.47	12.46	14.04
2511	192.60	9.30	29.57	12.17	30.47	23.34	56.59	10.87	20.28
2512	215.40	10.17	33.79	15.95	36.29	25.36	61.47	17.57	14.79
2513	238.20	10.18	42.74	14.96	40.18	26.74	68.66	20.42	14.32
2514	239.77	10.27	45.04	16.32	43.45	28.33	64.72	21.64	9.99
2515	248.16	10.73	48.32	17.63	47.44	28.68	57.32	29.25	8.80
2516	308.92	11.42	60.15	21.42	58.19	34.87	66.42	37.15	19.30
2517	409.37	16.62	77.47	27.40	78.81	42.86	82.74	59.04	24.42

(ต่อ)

ปี พ.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเทศ	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2518	552.56	21.94	94.95	32.80	115.25	60.45	117.60	73.51	36.07
2519	737.80	25.73	123.16	39.51	151.95	77.38	195.17	89.96	34.94
2520	836.44	47.58	159.22	48.13	179.12	97.41	175.43	78.03	51.52
2521	1,059.53	39.92	206.80	58.63	213.12	115.57	213.68	141.55	70.26
2522	1,284.92	40.94	265.38	70.23	248.59	138.50	250.38	140.13	130.76
2523	1,682.83	53.88	352.37	93.35	345.06	188.70	348.66	191.33	109.48
2524	2,297.70	77.91	454.75	119.35	458.63	248.16	528.29	287.72	122.89
2525	2,720.76	72.82	534.31	139.10	546.93	282.65	555.26	355.03	234.67
2526	3,058.47	90.10	608.85	166.08	641.81	325.32	585.25	469.14	171.92
2527	3,294.63	91.01	651.84	178.05	663.57	361.81	582.84	573.90	191.61
2528	3,647.11	101.77	707.75	187.71	677.94	406.40	596.01	765.38	204.16
2529	3,710.38	98.54	702.20	184.17	677.78	402.81	582.05	866.92	195.91
2530	3,986.92	108.80	719.53	191.41	720.47	427.70	629.18	983.10	206.73
2531	4,430.42	121.78	782.10	211.69	798.03	497.34	693.01	1,087.08	239.38
2532	5,421.05	152.91	881.53	237.34	899.39	593.13	878.97	1,262.67	515.12
2533	6,678.37	220.06	1,091.64	296.82	1,195.37	847.39	1,374.87	1,386.99	265.23
2534	8,074.57	317.70	1,316.28	404.91	1,561.23	1,142.68	1,756.91	1,152.81	422.05

(ต่อ)

ปี.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเทศ	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขบริการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2535	9,880.81	453.42	1,524.57	520.93	1,838.48	1,221.04	2,404.87	1,261.87	655.64
2536	12,301.46	573.96	1,764.60	672.58	2,373.96	1,789.94	3,140.31	820.08	1,166.04
2537	14,055.60	643.20	1,945.26	796.53	2,743.05	2,247.44	3,723.19	1,323.67	633.26
2538	17,172.93	758.38	2,172.07	907.86	3,249.86	2,874.93	4,638.15	1,070.78	1,500.90
2539	20,743.02	1,161.31	2,403.62	1,155.14	4,122.05	3,852.48	5,990.38	1,185.81	872.23
2540	24,921.16	1,107.50	2,726.18	1,297.10	5,427.38	4,631.69	7,427.78	1,206.03	1,097.50
2541	26,889.42	1,191.20	2,862.00	1,572.97	6,205.10	4,702.29	7,873.71	1,234.79	1,247.36
2542	21,582.78	961.49	2,008.15	1,311.62	5,423.60	3,677.92	5,223.78	1,997.87	978.35
2543	22,686.97	1,125.70	2,016.01	1,487.71	5,820.02	4,068.35	5,016.90	2,084.21	1,068.06

หมายเหตุ คำนวณจากตาราง ค.1

ตารางที่ ค.5 แสดงอัตราการเจริญเติบโต รายจ่ายที่แท้จริง (Real Expenditure) ต่อหัว จำแนกตามลักษณะงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2543

ปี พ.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเทศ	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษาคความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2503	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2504	-12.71	-18.82	-18.84	-19.53	-15.83	-15.58	-1.80	-18.26	85.39
2505	29.94	36.98	36.92	38.28	38.28	34.54	15.02	26.06	26.12
2506	10.66	25.40	2.64	-1.48	5.51	15.05	27.84	-3.89	17.11
2507	8.83	8.09	6.93	1.13	11.55	32.95	9.78	-17.95	25.93
2508	9.35	3.02	9.62	12.33	7.23	12.72	21.93	-32.60	30.45
2509	20.95	21.15	17.33	17.39	18.66	18.27	31.74	17.81	-3.51
2510	27.93	-11.15	18.99	5.92	17.66	26.88	30.37	63.42	164.56
2511	6.49	-1.65	17.18	11.90	8.95	-11.42	3.89	-12.79	44.42
2512	11.84	9.31	14.25	31.07	19.08	8.64	8.63	61.66	-27.04
2513	10.59	0.06	26.48	-6.21	10.73	5.45	11.70	16.20	-3.21
2514	0.66	0.91	5.39	9.06	8.15	5.93	-5.74	5.98	-30.19
2515	3.50	4.52	7.27	8.03	9.18	1.23	-11.44	35.16	-11.92
2516	24.48	6.36	24.49	21.54	22.67	21.59	15.88	27.04	119.19
2517	32.52	45.59	28.80	27.90	35.44	22.91	24.57	58.91	26.57

(ต่อ)

ปี พ.ศ.	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเภท	ด้านการป้องกัน ประเภท	การรักษาความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขบริการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2518	34.98	31.99	22.55	19.70	46.23	41.05	42.13	24.50	47.68
2519	33.52	17.29	29.71	20.45	31.85	28.01	65.97	22.38	-3.15
2520	13.37	84.89	29.28	21.82	17.88	25.88	-10.11	-13.26	47.46
2521	26.67	-16.10	29.88	21.84	18.98	18.64	21.80	81.40	36.39
2522	21.27	2.56	28.33	19.78	16.64	19.84	17.18	-1.00	86.10
2523	30.97	31.61	32.78	32.92	38.81	36.24	39.25	36.54	-16.28
2524	36.54	44.58	29.05	27.85	32.91	31.51	51.52	50.38	12.26
2525	18.41	-6.53	17.50	16.55	19.25	13.90	5.10	23.39	90.95
2526	12.41	23.74	13.95	19.40	17.35	15.10	5.40	32.14	-26.74
2527	7.72	1.01	7.06	7.21	3.39	11.22	-0.41	22.33	11.46
2528	10.70	11.82	8.58	5.42	2.17	12.32	2.26	33.37	6.55
2529	1.73	-3.18	-0.78	-1.89	-0.02	-0.88	-2.34	13.27	-4.04
2530	7.45	10.42	2.47	3.93	6.30	6.18	8.10	13.40	5.53
2531	11.12	11.93	8.70	10.60	10.77	16.28	10.15	10.58	15.79
2532	22.36	25.56	12.71	12.11	12.70	19.26	26.83	16.15	115.19
2533	23.19	43.92	23.84	25.06	32.91	42.87	56.42	9.85	-48.51
2534	20.91	44.37	20.58	36.42	30.61	34.85	27.79	-16.88	59.13

(ต่อ)

ปี	รายจ่ายทั้งหมด	ด้านการบริหาร ประเทศ	ด้านการป้องกัน ประเทศ	การรักษความ สงบภายใน	ด้านการศึกษา	ด้านสาธารณสุข และสาธารณสุขการ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการชำระ เงินกู้	รายจ่ายอื่น
2535	22.37	42.72	15.82	28.65	17.76	6.86	36.88	9.46	55.35
2536	24.50	26.58	15.74	29.11	29.13	46.59	30.58	-35.01	77.85
2537	14.26	12.06	10.24	18.43	15.55	25.56	18.56	61.41	-45.69
2538	22.18	17.91	11.66	13.98	18.48	27.92	24.57	-19.11	137.01
2539	20.79	53.13	10.66	27.24	26.84	34.00	29.15	10.74	-41.89
2540	20.14	-4.63	13.42	12.29	31.67	20.23	24.00	1.70	25.83
2541	7.90	7.56	4.98	21.27	14.33	1.52	6.00	2.38	13.66
2542	-19.74	-19.28	-29.83	-16.62	-12.59	-21.78	-33.66	61.80	-21.57
2543	5.12	17.08	0.39	13.43	7.31	10.62	-3.96	4.32	9.17

หมายเหตุ คำนวณจากตาราง ค.1

ภาคผนวก ง

ง.1 ผลการทดสอบ

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	D1, PERCAP, XMY, TLAG		Enter

- a. All requested variables entered.
b. Dependent Variable: G

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of The Estimate
1	.996 ^a	.992	.991	.1117

- a. Predictors: (Constant), D1, PERCAP, XMY, TLAG

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	49.221	4	12.305	985.755	.000 ^a
	Residual	.374	30	1.248E-02		
	Total	49.595	34			

a. Predictors: (Constant), D1, PERCAP, XMY, TLAG

b. Dependent Variable: G

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardize	t	Sig.
		B	Std. Error	d Coefficients Beta		
1	(Constant)	-1.855	.655		-2.831	.008
	PERCAP	-.493	.244	-.205	-2.017	.053
	TLAG	.777	.138	.853	5.643	.000
	XMY	.245	.100	.309	2.451	.020
	D1	.115	.095	.042	1.203	.238

a. Dependent Variable: G

ง.2 ข้อมูลที่ใช้ในการทดสอบ

ปี พ.ศ.	$\frac{G}{Y}$	$\frac{Y}{N}$	$\left(\frac{T}{Y}\right)_{t-1}$	$\frac{X+M}{Y}$	DUM1
2508	0.01	10433.76	0.01	0.03	0
2509	0.01	11272.86	0.01	0.03	0
2510	0.02	11843.64	0.01	0.03	0
2511	0.02	12400.63	0.01	0.03	0
2512	0.02	12996.12	0.01	0.03	0
2513	0.02	13446.97	0.01	0.03	0
2514	0.02	13120.47	0.01	0.03	0
2515	0.02	13617.24	0.01	0.03	0
2516	0.02	14378.22	0.02	0.05	0
2517	0.03	14519.57	0.03	0.09	0
2518	0.04	14858.14	0.03	0.09	1
2519	0.05	15911.79	0.03	0.08	1
2520	0.05	17062.77	0.03	0.12	1
2521	0.06	18354.61	0.04	0.14	1
2522	0.07	18942.45	0.05	0.19	1
2523	0.09	19457.13	0.07	0.26	1
2524	0.11	20213.18	0.08	0.3	1
2525	0.13	20871.34	0.08	0.29	1
2526	0.14	21739.48	0.1	0.3	1
2527	0.15	22504.61	0.1	0.32	1
2528	0.16	22999.13	0.11	0.33	1
2529	0.16	23734.11	0.1	0.34	1
2530	0.16	25557.19	0.12	0.43	1
2531	0.16	28380.24	0.14	0.59	1
2532	0.17	31311.55	0.17	0.71	1
2533	0.19	34551.67	0.21	0.83	1

(ต่อ)

ปี พ.ศ.	$\frac{G}{Y}$	$\frac{Y}{N}$	$\left(\frac{T}{Y}\right)_{t-1}$	$\frac{X+M}{Y}$	DUM1
2534	0.22	37075.56	0.24	0.95	1
2535	0.25	39498.41	0.25	1.01	1
2536	0.29	42408.36	0.28	1.09	1
2537	0.31	44988.48	0.31	1.25	1
2538	0.35	49329.79	0.36	1.54	1
2539	0.4	51778.89	0.38	1.54	1
2540	0.49	50522.95	0.4	1.87	1
2541	0.6	44749.47	0.45	2.46	1
2542	0.46	46568.96	0.39	2.32	1
2543	0.47	48557.21	0.39	2.86	1

หมายเหตุ เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลทำให้เริ่มใช้ข้อมูลปี พ.ศ. 2508-2543

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายสุจิต ลีมโปเจริญชัย
วัน เดือน ปีเกิด	2 พฤษภาคม 2516
ประวัติการศึกษา	ประถมศึกษาตอนปลาย
ระดับมัธยมศึกษา	โรงเรียนวัดนवलนรดิศ พ.ศ. 2536
ระดับปริญญาตรี	นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาโฆษณา มหาวิทยาลัยสยาม พ.ศ. 2540

